

Institut za građevinarstvo "IG" Banja Luka

Naučno istraživački institut

Br. reg. upisa: U/I-1-11425-00 Osnovni sud Banja Luka

Matični broj: 1928694

JIB: 4400918310005

PDV broj: 400918310005

Žiro račun: 555-007-00004438-38
Nova banka a.d. Banja Luka

ISO QMS 9001

ISO EMS 14001

ISO OHSAS 18001

Banja Luka, Kralja Petra I Karađorđevića 92-98 tel: 00387(0)51/348-360; lab. 533-380 fax: 00387(0)51/348-372 e-mail: info@institutig.com i izg@blic.net

ZONING PLAN PODRUČJA POSEBNE NAMJENE

"AERODROM TREBINJE"

Banja Luka,

Februar, 2022.god.

VRSTA DOKUMENTA: ZONING PLAN PODRUČJA POSEBNE NAMJENE “AERODROM TREBINJE”

INVESTITOR: „AERODROM TREBINJE“ D.O.O. TREBINJE
Privredno društvo „Aerodromi Srbije“ doo Niš (Srbija), osnivač i član privrednog društva „Aerodrom Trebinje“ d.o.o. Trebinje, zaključilo je Ugovor o pružanju usluge izrade planske i projektno-tehničke dokumentacije Aerodroma Trebinje, JN broj 10/21, del. br. 3850 od 22.06.2021. godine sa Institutom za građevinarstvo „IG“ doo Banja Luka (Bosna i Hercegovina)

BROJ PROTOKOLA: IZ-IGBL-IN-RP-2215/21

NOSILAC PRIPREME: MINISTARSTVO ZA PROSTORNO UREĐENJE, GRAĐEVINARSTVO I EKOLOGIJU REPUBLIKE SRPSKE

NOSILAC IZRADE: INSTITUT ZA GRAĐEVINARSTVO “IG”, D.O.O. BANJA LUKA

UČESNICI U IZRADI:

dr Elđo Raguž	_____
Milan Tešanović, dipl.inž.saob.	_____
Nataša Grgić, dipl.inž.arh.	_____
Jelena Bojanić, dipl.inž.arh.	_____
Nataša Mandić, dipl.inž.arh.	_____
Tatjana Udovičić, dipl.inž.arh.	_____
Dragana Kuzmanović, master prost.planer	_____
Snježana Savić, dipl.prost. planer	_____
Dušica Lemez, dipl.inž.građ.	_____
Dragana Janković, dipl.inž.saob.	_____
Mirjana Marčetić, dipl.inž.građ.	_____
mr Boško Mijatović, dipl.inž.el.	_____

Mladen Kojić, dipl.inž.el.

Dragan Barašin, dipl.inž.maš.

Siniša Cukut, dipl.inž.tehno.

Velibor Komlenić, dipl.inž.zžs.

Bojana Ivić Župić, dipl.inž.šum.

Željka Stojanović, dipl.inž.polj.

prof. dr Vladimir Lukić, dipl.inž.geod.

Sandra Ćurlić, dipl.inž.geod.

Zoran Radović, dipl.inž.geol.

Dragana Gluhović, dipl.inž.geol.

Direktor:

doc.dr Nebojša Knežević

SADRŽAJ

A) OPŠTA DOKUMENTACIJA

B) TEKSTUALNI DIO

1. PRIPREMA	21
1.1. ORGANIZACIONA PRIPREMA	21
1.1.1. Izbor nosioca izrade plana	21
1.1.2. Formiranje radnog tima za izradu Plana	21
1.1.3. Saradnja sa institucijama, javnim preduzećima i drugim pravnim licima	22
1.1.4. Javni uvid i usvajanje Plana	22
1.2. STRUČNA PRIPREMA	23
1.2.1. Analiza Odluke o pristupanju izradi Plana	23
1.2.2. Podloge za izradu Plana	24
1.2.3. Analiza prirodnih dobara od velikog i izuzetnog značaja	24
1.2.4. Analiza nepokretnih kulturno-istorijskih dobara od velikog i izuzetnog značaja	24
1.2.5. Analiza dokumenata prostornog uređenja i naslijeđene planske obaveze	24
1.2.6. Informacioni osnov	27
1.3. OSTALA DOKUMENTACIJA PRIBAVLJENA U FAZI STRUČNE PRIPREME	30
2. ANALIZA I OCJENA STANJA	31
2.1. PROSTOR	31
2.1.1. Geografski položaj	31
2.1.2. Prirodni uslovi	33
2.1.3. Klima	35
2.1.4. Lokacija, granice i cjeline	38
2.1.5. Pravni i imovinski status zemljišta	38
2.1.6. Zemljišna politika	40
2.1.7. Procesi konverzije namjene zemljišta	41
2.1.8. Zemljišta u funkciji zaštite	41
2.2. STANOVNIŠTVO	41
2.2.1. Demografski razvoj	41
2.2.2. Struktura stanovništva	43
2.3. RAZVOJNI POTENCIJALI	44
2.3.1. Prirodni resursi	44
2.3.2. Antropogeni resursi	47
2.4. IZGRAĐENOST I FUNKCIONISANJE PROSTORA	47
2.4.1. Stambeni fond	47
2.4.2. Centri sa rasporedom i kapacitetima javnih službi i sadržaja	47
2.4.3. Područja od posebnog interesa za Republiku Srpsku	48
2.4.4. Privreda	48
2.4.5. Neprivreda	48
2.4.6. Infrastruktura	48
2.5. ZAŠTIĆENI PROSTORI	49
2.5.1. Kulturno-istorijsko nasljeđe	49
2.5.2. Nasljeđe prirode	54
2.6. OCJENA STANJA IZGRAĐENOSTI I FUNKCIONISANJA PROSTORA	54
2.6.1. Prirodni resursi	54
2.6.2. Stanovništvo	54
2.6.3. Stambeni fond	54
2.6.4. Infrastruktura (komunalna opremljenost)	54
2.6.5. Privreda	55
2.6.6. Neprivreda	55
2.6.7. Pravni i imovinski status zemljišta	55

2.6.8.	Zemljišna politika	55
2.7.	ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE	56
2.8.	KRITERIJUMI ZA ZONIRANJE.....	57
2.9.	BILANS POVRŠINA.....	57
3.	PROBLEMI RAZVOJA I UREĐENJA PROSTORA	59
3.1.	Prirodni resursi	59
3.2.	Stanovništvo	59
3.3.	Stambeni fond.....	59
3.4.	Privreda.....	59
3.5.	Neprivreda	59
3.6.	Infrastruktura.....	59
3.7.	Kulturno-istorijsko nasljeđe	60
3.8.	Nasljeđe prirode.....	60
3.9.	Zaštita životne sredine	60
4.	CILJEVI.....	62
4.1.	Prirodni resursi	62
4.2.	Stanovništvo	62
4.3.	Stambeni fond.....	62
4.4.	Privreda.....	63
4.5.	Neprivreda	63
4.6.	Infrastruktura.....	63
4.7.	Kulturno-istorijsko nasljeđe	64
4.8.	Nasljeđe prirode.....	64
4.9.	Zaštita životne sredine	64
5.	PROGRAM (KONCEPCIJA RAZVOJA).....	66
5.1.	Prirodni uslovi i resursi.....	66
5.2.	Stanovništvo	67
5.3.	Stambeni fond.....	68
5.4.	Privreda.....	68
5.5.	Neprivreda	68
5.6.	Infrastruktura.....	68
5.7.	Kulturno-istorijsko nasljeđe	71
5.8.	Nasljeđe prirode.....	71
5.9.	Zaštita životne sredine	71
6.	PLAN	72
6.1.	Koncepcija uređenja prostora	72
6.2.	Definisane zone, uslovi korišćenja i izgradnje.....	72
6.2.1.	Zona aerodroma.....	73
6.2.2.	Zona individualnog stanovanja.....	80
6.2.3.	Privredna zona	81
6.2.4.	Zone groblja i vjerskih objekata	81
6.2.5.	Mješovita zona	81
6.2.6.	Zona zelenila specijalne namjene	82
6.2.7.	Zona javnih saobraćajnih površina.....	82
6.2.8.	Zona poljoprivrednog zemljišta (livade, pašnjaci, voćnjaci).....	82
6.2.9.	Zona šuma i šumskog zemljišta	82
6.3.	Urbanistički i drugi uslovi za građenje i uređenje prostora po zonama	82
6.4.	Rješenja infrastrukture	93
6.5.	Mjere zaštite kulturno - istorijskog nasljeđa i nasljeđa prirode	97
6.6.	Mjere zaštite ljudi i dobara za slučaj elementarnih nepogoda, ratnih katastrofa i tehnoloških akcidenata	98

6.7.	Mjere energetske efikasnosti	98
6.8.	Uslovi za uklanjanje barijera za kretanje djece i lica sa umanjenim tjelesnim sposobnostima.....	101
6.9.	Zaštita životne sredine od štetnih uticaja	101
6.10.	Uslovi za objekte visokogradnje i niskogradnje u skladu sa posebnim propisima i drugi uslovi.....	103
6.11.	Planirani bilans površina	114

7. SPROVOĐENJE PLANA 117

V) GRAFIČKI DIO

KARTE STANJA

1.	GEODETSKA PODLOGA	1:5000
2.	KARTA GRANICA DOSTIGNUTOG RAZVOJA SA NAMJENOM POVRŠINA	1:5000
3.	INŽENJERSKO-GEOLOŠKA KARTA	1:5000
4.	HIDRO-GEOLOŠKA KARTA	1:5000
5.	SEIZMOLOŠKA KARTA	1:5000
6.	FUNKCIONALNA ORGANIZACIJA I KOMUNALNA OPREMLJENOST	1:5000
7.	IZVOD IZ IZMJENA I DOPUNA PROSTORNOG PLANA REPUBLIKE SRPSKE DO 2025.GOD	1:200000
8.	IZVOD IZ URBANISTIČKOG PLANA TREBINJE 2002.-2015.GOD.- NAMJENA POVRŠINA	1:15000
9.	IZVOD IZ ZONING PLANA „NOVO TREBINJE“- ZONING KARTA	1:4000

KARTE PLANIRANOG RJEŠENJA

10.	ZONING KARTA	1:5000
11.	ZONING KARTA- detaljna namjena zone aerodroma	1:2500
12.	MREŽA SAOBRAĆAJNICA	1:5000
13.	POSEBNA NAMJENA PROSTORA SA POVRŠIMA ZA OGRANIČAVANJE PREPREKA I ZONE BEZ PREPREKA	1:25000

KORIŠĆENE SKRAĆENICE:

AKL	aerodromska kontrola letenja
ARP	referentna tačka aerodroma
ASDA	raspoloživa dužina za ubrzavanje i zaustavljanje vazduhoplova
DME	uređaj za mjerenje udaljenosti
DVOR	Dopler VHF omnidirekcionni radio uređaj
FATO	površina završog prilaza i odleta sa helidroma
GA	generalna avijacija
GHE	oprema za prihvat i otpremu vazduhoplova
GP	kosa ravan (uređaj koji je u sastavu ILS-a)
IATA	međunarodno udruženje avio-prevozilaca
ICAO	međunarodna organizacija za civilno vazduhoplovstvo
ILS	uređaj za instrumentalno slijetanje
LLZ	lokalajzer (uređaj koji je u sastavu ILS-a)
MTOM	najveća dopuštena masa vazduhoplova na poletanju
PSS	poletno-sletna staza
RS	rulna staza
RESA	zaštitna površina kraja poletno-sletne staze
TLOF	površina prizemljenja i odvajanja pri polijetanju helikoptera
VHF	vrlo visoka frekvencija
UTU	urbanističko-tehnički uslovi

A) OPŠTA DOKUMENTACIJA

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ,
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ

Министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске, на основу члана 8. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, бр. 40/13, 106/15 и 3/16) и члана 14. Правилника о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу („Службени гласник Републике Српске“, бр. 70/13 и 24/15) и рјешења о испуњености услова за израду докумената просторног уређења број 15.03-361-334/18 од 18.04.2018. године, издаје

ЛИЦЕНЦУ

ИНСТИТУТ ЗА ГРАЂЕВИНАРСТВО "ИГ" д.о.о. Бања Лука

за израду докумената просторног уређења и то:

1. израду стратешких докумената просторног уређења

Ова лиценца важи од 18.04.2018. године до 18.04.2022. године, а провјера испуњености услова на основу којих је лиценца издата вршиће се у складу са одредбама Закона о уређењу простора и грађењу и Правилника о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу.

Број лиценце: ПЛ-1553/2018
Бања Лука, 18.04.2018. године

МИНИСТАР
Сребренка Голић
Сребренка Голић

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
Министарство за просторно уређење,
грађевинарство и екологију

Бања Лука, Трг Републике Српске 1

Број: 15.03-361-334/18
Датум: 18.04.2018. године

Министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске, на захтјев ИНСТИТУТ ЗА ГРАЂЕВИНАРСТВО "ИГ" д.о.о. Бања Лука за издавање лиценце за израду докумената просторног уређења, а на основу члана 8. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, бр. 40/13, 106/15 и 3/16), члана 82. став. 2. Закона о републичкој управи („Службени гласник Републике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10, 86/10, 24/12, 121/12, 15/16 и 57/16) и члана 14. Правилника о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу („Службени гласник Републике Српске“, бр. 70/13 и 24/15), доноси

Р Ј Е Ш Е Њ Е

о издавању лиценце за израду докумената просторног уређења

Утврђује се да ИНСТИТУТ ЗА ГРАЂЕВИНАРСТВО "ИГ" д.о.о. Бања Лука испуњава услове за добијање лиценце за израду докумената просторног уређења и то:

1. израду стратешких докумената просторног уређења

Лиценца важи од 18.04.2018. године до 18.04.2022. године, а провјера испуњености услова на основу којих је издата вршиће се у складу са Законом о уређењу простора и грађењу и Правилником о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу. Ово рјешење објавиће се у Службеном гласнику Републике Српске.

Образложење

ИНСТИТУТ ЗА ГРАЂЕВИНАРСТВО "ИГ" д.о.о. Бања Лука обратило се овом Министарству захтјевом за доношење рјешења о издавању лиценце за израду докумената просторног уређења.

Након увида у приложену документацију Комисија за утврђивање испуњености услова за стицање лиценце за израду докумената просторног уређења, израду техничке документације, ревизију техничке документације, грађење, односно извођење грађевинских радова и вршење енергетског прегледа зграда, а на основу Закона о уређењу простора и грађењу и Правилника о условима за издавање и одузимање лиценци учесника о грађењу, утврдила је да подносилац захтјева испуњава услове за издавање лиценце за израду докумената просторног уређења.

Ово рјешење је коначно у управном поступку, те против њега није допуштена жалба, али се може покренути управни спор подношењем тужбе Окружном суду у Бања Луци, у року од 30 дана од дана пријема овог рјешења. Тужба се у два истоветна примјерка таксирана са износом од 100 КМ судске таксе предаје суду непосредно или му се шаље поштом.

Уз тужбу се прилаже ово рјешење у оригиналу или препису.

Доставити:

1. Предузећу,
2. Службени гласник Републике Српске,
3. евиденцији,
4. а/а

МИНИСТАР
Сребренка Голић

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ,
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ

На основу члана 8. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број 40/13) и члана 8. Правилника о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број 70/13) министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију издаје

ЛИЦЕНЦУ

Утврђује се да је Милан (Јанко) Тешановић, дип.инж.своб.
(Име, очево име и презиме, занимање)
2509974103270 рођен-а 25.09.1974. године у Мркоњић Граду
(ЈМБГ) (Датум) (Мјесто)

испунио-ла услове прописане Законом о уређењу простора и грађењу и Правилником о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу и стекао/ла лиценцу за:

израду докумената просторног уређења.

Ставља се ван снаге рјешење број 8962/10 од 17.08.2010. године.

Број лиценце: ФЛ-0748/14
Број протокола: 15.02-361-383/14
Бања Лука, 09.04.2014. године

МИНИСТАР
Сребренка Голић
Сребренка Голић

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ,
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ

На основу члана 8. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, бр. 40/13, 106/15 и 3/16) и члана 8. Правилника о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу („Службени гласник Републике Српске“, бр. 70/13 и 24/15) министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију издаје

ЛИЦЕНЦУ

Утврђује се да је Наташа (Симо) Гргић, дипл.инж.арх.
(Име, очево име и презиме, занимање)
0306982105023 рођен-а 03.06.1982. године у Бањој Луци
(ЈМБГ) (Датум) (Мјесто)

испунио-ла услове прописане Законом о уређењу простора и грађењу и Правилником о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу и стекао/ла лиценцу за:

израду докумената просторног уређења.

Број лиценце: ФЛ-7673/18
Број протокола: 15.02-361-70/18
Бања Лука, 19.02.2018. године

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ,
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ

На основу члана 8. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број 40/13) и члана 8. Правилника о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број 70/13) министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију издаје

ЛИЦЕНЦУ

Утврђује се да је

Јелена (Милорад) Бојанић, дипл.инж.арх.

(Име, очево име и презиме, занимање)

2910978105002
(ЈМБГ)

рођен-а

29.10.1978.

године у

Босанском Петровцу

(Датум)

(Мјесто)

испунио-ла услове прописане Законом о уређењу простора и грађењу и Правилником о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу и стекао-ла лиценцу за:

израду докумената просторног уређења.

Ставља се ван снаге рјешење број 9669/11 од 16.06.2011. године.

Број лиценце: ФЛ-0835/14

Број протокола: 15.02-361-493/14

Бања Лука, 23.04.2014. године

МИНИСТАР
Сребренка Толић
Сребренка Толић

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ,
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ

На основу члана 8. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, бр. 40/13, 106/15, 3/16 и 84/19) и члана 8. Правилника о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу („Службени гласник Републике Српске“, бр. 70/13 и 24/15) министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију издаје

ЛИЦЕНЦУ

Утврђује се да је Драган (Симеун) Барашин, дипл.инж.маш.
(Име, очево име и презиме, занимање)
1706962100000 рођен-а 17.06.1962. године у Бањој Луци
(ЈМБГ) (Датум) (Мјесто)

испунио-ла услове прописане Законом о уређењу простора и грађењу и Правилником о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу и стекао-ла лиценцу за:

израду докумената просторног уређења.

Број лиценце: ФЛ-9559/21
Број протокола: 15.02-361-506/21
Бања Лука, 09.08.2021. године

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ,
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ

На основу члана 8. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број 40/13) и члана 8. Правилника о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број 70/13) министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију издаје

ЛИЦЕНЦУ

Утврђује се да је Бошко (Јован) Мијатовић, дипл.инж.ев.
(Име, очево име и презиме, занимање)
2405979330097 рођен-а 24.05.1979. године у Загребу
(ЈМБГ) (Датум) (Мјесто)

испунио-ла услове прописане Законом о уређењу простора и грађењу и Правилником о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу и стекао/ла лиценцу за:

израду докумената просторног уређења.

Ставља се ван снаге рјешење број 10 080/12 од 27.01.2012. године.

Број лиценце: ФЛ-0417/14
Број протокола: 15.02-361-1101/13
Бања Лука, 06.02.2014. године

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ,
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ

На основу члана 8. Закона о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, бр. 40/13, 106/15 и 3/16) и члана 8. Правилника о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу („Службени гласник Републике Српске“, бр. 70/13 и 24/15) министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију издаје

ЛИЦЕНЦУ

Утврђује се да је Мирјана (Душан) Марчетић, дипл.инж.грађ.

(Име, оцаво име и презиме, занимање)

0506980168302 рођен-а 05.06.1980. године у Санском Мосту

(ЈМБГ)

(Датум)

(Мјесто)

испунио-ла услове прописане Законом о уређењу простора и грађењу и Правилником о условима за издавање и одузимање лиценци учесника у грађењу и стекао/ла лиценцу за:

израду докумената просторног уређења.

Број лиценце: ФЛ-7672/18

Број протокола: 15.02-361-71/18

Бања Лука, 19.02.2018. године

МИНИСТАР
Сребренка Голић

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК

РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Језик
српског народа

ЈУ Службени гласник Републике Српске, Бања Лука, Вељка Млађеновића бб Телефон/факс: (051) 456-331, 456-341 E-mail: sgrs.redakcija@slglasnik.org sgrs.oglasni@slglasnik.org sgrs.finansije@slglasnik.org sgrs.online@slglasnik.org www.slglasnik.org	Четвртак, 8. октобар 2020. године БАЊА ЛУКА Број 100 Год. XXIX	Жиро рачуни: Нова банка а.д. Бања Лука 555-007-00001332-44 Н.ЛБ банка а.д. Бања Лука 562-099-00004292-34 Sberbank а.д. Бања Лука 567-162-10000010-81 UniCredit Bank а.д. Бања Лука 551-001-00029639-61 Комерцијална банка а.д. Бања Лука 571-010-00001043-39 Addiko Bank а.д. Бања Лука 552-030-00026976-18
--	---	--

1919

На основу члана 70. став 1. тачка 3. Устава Републике Српске, члана 18. т б) и и), члана 38. став 1, члана 40. став 1. и члана 51. став 2. Закона о уређењу простора и грађењу ("Службени гласник Републике Српске", бр. 40/13, 106/15, 3/16 и 84/19) и члана 177. став 2. Пословника Народне скупштине Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 66/20), Народна скупштина Републике Српске, на Дванаестој редовној сједници, одржаној 24. септембра 2020. године, донијела је сљедећу

ОДЛУКУ

О ИЗРАДИ ЗОНИНГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЈЕНЕ "АЕРОДРОМ ТРЕБИЊЕ"

I

Овом одлуком прописује се израда Зонинг плана подручја посебне намјене "Аеродром Требиње" по скраћеном поступку.

II

Зонинг план подручја посебне намјене "Аеродром Требиње" (у даљем тексту: План) доноси се за плански период од десет година.

III

Планом се обухвата подручје на територији града Требиња, површине око 1.234 ha, које захвата шире подручје насеља Хум, Талежа и Церовац, утврђено графичким прилогом.

IV

За израду Плана дефинишу се сљедеће смернице:

1) План израдити у складу са одредбама Закона о уређењу простора и грађењу (у даљем тексту: Закон), Правилника о начину израде, садржају и формирању докумената просторног уређења ("Службени гласник Републике Српске", број 69/13; у даљем тексту: Правилник), Правилника о изради и доношењу докумената просторног уређења по скраћеном поступку ("Службени гласник Републике Српске", број 69/13), Закона о заштити природе ("Службени гласник Републике Српске", број 20/14), Закона о заштити животне средине ("Службени гласник Републике Српске", бр. 71/12, 79/15 и 70/20), те другим прописима из посебних области релевантних за планирање и уређење простора (саобраћај, снабдијевање водом и енергијом, телекомуникације, заштита од природних непогода и техничких инцидентата, заштита ваздуха, воде, тла, заштита природе, културних добара, пољопривредног и шумског земљишта и других елемената животне средине);

2) притихом израде Плана посебна пажња посвећује се јавном интересу и општим и посебним циљевима просторног развоја;

3) носилац израде обезбеђује усаглашеност Плана у току његове израде са Измјенама и допунама Просторног плана Републике Српске до 2025. године, који је донесен на основу Одлуке о усвајању Приједлога измјена и допуна Просторног плана Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 15/15), са документом просторног уређења ширег подручја и са важећим планским документима сусједних подручја;

4) у функцији спровођења Плана, носилац израде треба посебно да идентификује:

- институционални и кадровски оквир за праћење спровођења Плана,
- територијалне и функционалне приоритете,
- обавезе лица која газдују обухваћеним подручјем и јединице локалне самоуправе,
- систем развојних политика - управљање земљиштима, другим ресурсима и изградњом,
- могућности синхронизације развоја и изградње (Република - јединице локалне самоуправе - инвеститори - друга лица);

5) прије приступања изради приједлога документа, носилац израде Плана доставља Нацрт плана Министарству за просторно уређење, грађевинарство и екологију (у даљем тексту: Министарство) ради спровођења поступка стратешке процјене утицаја на животну средину, у складу са Законом о заштити животне средине.

V

Садржај Плана прописан је Законом и Правилником.

VI

1) Носилац припреме Плана (у даљем тексту: носилац припреме) је Министарство.

2) Носилац израде Плана је правно лице овлашћено за израду докумената просторног уређења, чији ће избор извршити подносилац иницијативе, односно инвеститор за доношење Плана, у складу са Законом о јавним набавкама ("Службени гласник Републике Српске", број 39/14).

VII

1) Нацрт плана носилац израде доставља носиоцу припреме у року утврђеном уговором о изради документа.

2) Нацрт плана даје се на јавни увид у трајању од 15 дана у сједишту јединице локалне самоуправе - Град Требиње и Народној скупштини Републике Српске.

3) Обавјештавање јавности о мјесту, трајању и начину излагања Нацрта на јавни увид објављује се огласом у најмање два средства јавног информисања осам дана prije почетка јавног увида.

4) Оглас из подтачке 3) ове тачке садржи мјесто, датум, почетак и трајање јавног увида у План, мјесто и датум једног или више јавних излагања, мјесто и вријеме пружања појашњења предложених планских рјешења заинтересованим лицима, те рок до када се могу послати приједлози, примједбе и мишљења на Нацрт плана.

5) Нацрт плана, који садржи текстуални и графички дио, даје се на јавни увид у сједиште јединице локалне самоуправе и ту се прикупљају приједлози, примједбе и сугестије заинтересованих лица.

VIII

1) По окончању јавног увида, носилац израде припрема Приједлог плана на основу свог става према примједбама, приједлозима и мишљењима пристиглим у току јавног увида и доставља га носиоцу припреме у року од 15 дана од дана достављања примједба, приједлога и мишљења.

2) Носилац припреме утврђује достављеним приједлог плана, припрема одлуку о усвајању и у року од 15 дана од дана када је достављен Приједлог плана, просљеђује документ Народној скупштини Републике Српске.

IX

План доноси Народна скупштина Републике Српске, а Одлука о доношењу Плана објављује се у "Службеном гласнику Републике Српске".

X

Сви републички органи, организације и институције и правна лица од којих је у току израде Плана потребно прибавити мишљење на приједлоге планских рјешења, достављају своја мишљења у року од седам дана од дана пријема захтјева.

XI

Уговоре о изради Плана закључују носилац припреме, правно лице овлашћено за израду докумената просторног уређења и подносилац иницијативе за доношење Плана.

XII

Средства за израду Плана обезбјеђује подносилац иницијативе за доношење Плана, односно инвеститор израде Плана.

XIII

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 02/1-021-847/20 Предсједник
24. септембра 2020. године Народне скупштине,
Бања Лука Недељко Чубриловић, с.р.

1920

На основу члана 70. став 1. тачка 3. Устава Републике Српске, члана 38. став 1. и члана 51. став 2. Закона о уређењу простора и грађењу ("Службени гласник Републике Српске", бр. 40/13, 106/15, 3/16 и 84/19) и члана 177. став 2. Пословника Народне скупштине Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 66/20), Народна скупштина Републике Српске, на Дванаестој редовној сједници, одржаној 24. септембра 2020. године, донијела је с л њ е д е њ и

О Д Л У К У

О УСВАЈАЊУ ДИЈЕЛА ПЛАНА ПАРЦЕЛАЦИЈЕ ЗА АУТО-ПУТ И ГАСОВОД ДИОНИЦЕ ВУКОСАВЉЕ-БРЧКО II БРЧКО-РАЧА ПО СКРАЋЕНОМ ПОСТУПКУ ЗА ДИОНИЦУ ВУКОСАВЉЕ-БРЧКО

I

Овом одлуком усваја се дио Плана парцелације за ауто-пут и гасовод дионице Вукосавље-Брчко и Брчко-Рача по скраћеном поступку за диониду Вукосавље-Брчко.

II

План из тачке I ове одлуке излаже се на стални јавни увид код органа управе који су надлежни за послове уређења простора општина Вукосавље, Модрича, Шамац, Пелагићево и Доњи Жабар.

III

Текстуални и графички дио Плана је у аналогном и дигиталном облику.

IV

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 02/1-021-849/20 Предсједник
24. септембра 2020. године Народне скупштине,
Бања Лука Недељко Чубриловић, с.р.

1921

На основу члана 70. став 1. тачка 2. Устава Републике Српске, члана 177. став 2, члана 182. ст. 1. и 2. и члана 239. став 1. Пословника Народне скупштине Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 66/20), Народна скупштина Републике Српске, на Дванаестој редовној сједници, одржаној 24. септембра 2020. године, донијела је с л њ е д е њ и

ЗАКЉУЧАК

О УСВАЈАЊУ ИЗВЈЕШТАЈА МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ О РАДУ ЗА 2019. ГОДИНУ

1. Народна скупштина Републике Српске усваја Извјештај Министарства унутрашњих послова Републике Српске о раду за 2019. годину.

2. Овај закључак ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 02/1-021-854/20 Предсједник
24. септембра 2020. године Народне скупштине,
Бања Лука Недељко Чубриловић, с.р.

1922

На основу члана 70. став 1. тачка 2. Устава Републике Српске и члана 177. став 2, члана 182. ст. 1. и 2. и члана 239. став 1. Пословника Народне скупштине Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 66/20), Народна скупштина Републике Српске, на Дванаестој редовној сједници, одржаној 24. септембра 2020. године, донијела је с л њ е д е њ и

ЗАКЉУЧАК

О УСВАЈАЊУ ИЗВЈЕШТАЈА АГЕНЦИЈЕ ЗА ОСИГУРАЊЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ О СТАЊУ СЕКТОРА ОСИГУРАЊА У РЕПУБЛИЦИ СРПској ЗА ПЕРИОД ОД 1.1.2019. ДО 31.12.2019. ГОДИНЕ

1. Народна скупштина Републике Српске усваја Извјештај Агенције за осигурање Републике Српске о стању Сектора осигурања у Републици Српској за период од 1.1.2019. до 31.12.2019. године.

2. Овај закључак ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 02/1-021-855/20 Предсједник
24. септембра 2020. године Народне скупштине,
Бања Лука Недељко Чубриловић, с.р.

1923

На основу члана 70. став 1. тачка 2. Устава Републике Српске и члана 177. став 2, члана 182. ст. 1. и 2. и члана 239. став 1. Пословника Народне скупштине Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 66/20), На-

– Одлука Уставног суда Републике Српске, 103/15 и 111/21) члан 39. мијења се и гласи:

“(1) Лицу коме је у складу са чланом 37. овог закона утврђен посебан стаж у двоструком трајању Фонд ће на лични захтјев укинати рјешење којим је тај стаж утврђен.

(2) Лице коме је у складу са ставом 1. овог члана укинута рјешење Фонда о утврђивању посебног стажа у двоструком трајању не може поново подијети захтјев за утврђивање посебног стажа у двоструком трајању.

(3) Захтјев за укидање рјешења Фонда у смислу става 1. овог члана не може да поднесе корисник пензије”.

Члан 2.

Овај закон ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у “Службеном гласнику Републике Српске”.

Број: 02/1-021-124/22
10. фебруара 2022. године
Банјалука

Предједник
Народне скупштине,
Недељко Чубриловић, с.р.

288

На основу члана 70. став 1. тачка 2. и члана 109. Устава Републике Српске, члана 177. став 2. и члана 181. став 3. Пословника Народне скупштине Републике Српске (“Службени гласник Републике Српске”, број 66/20), Народна скупштина Републике Српске, на 20. редовној седници, одржаној 10. фебруара 2022. године, донјела је с л е д е њ у

ОДЛУКУ

О ПРИЈЕВРЕМЕНОМ СТУПАЊУ НА СНАГУ ЗАКОНА О ИЗМЈЕНИ ЗАКОНА О ПЕНЗИЈСКОМ И ИНВАЛИДСКОМ ОСИГУРАЊУ

I

У поступку доношења Закона о измјени Закона о пензијском и инвалидском осигурању утврђено је да постоје нарочито оправдани разлози да наведени закон ступи на снагу наредног дана од дана објављивања.

II

Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у “Службеном гласнику Републике Српске”.

Број: 02/1-021-123/22
10. фебруара 2022. године
Банјалука

Предједник
Народне скупштине,
Недељко Чубриловић, с.р.

289

На основу члана 70. став 1. тачка 3. Устава Републике Српске, члана 38. став 1. и члана 51. став 2. Закона о уређењу простора и грађевну (“Службени гласник Републике Српске”, бр. 40/13, 106/15, 3/16 и 84/19) и чл. 177. и 181. Пословника Народне скупштине Републике Српске (“Службени гласник Републике Српске”, број 66/20), Народна скупштина Републике Српске, на 20. редовној седници, одржаној 10. фебруара 2022. године, д о н о с и

ОДЛУКУ

О УСВАЈАЊУ ЗОНИНГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЈЕНЕ “АЕРОДРОМ ТРЕБИЊЕ”

I

Овом одлуком усваја се Зонинг план подручја посебне намјене “Аеродром Требиње” (у даљем тексту: План).

II

План из тачке I ове одлуке излаже се на стални јавни увид код органа управе који је надлежан за послове уређења простора града Требиња.

III

Текстуални и графички дио Плана је у аналогном и дигиталном облику.

IV

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у “Службеном гласнику Републике Српске”.

Број: 02/1-021-131/22
10. фебруара 2022. године
Банјалука

Предједник
Народне скупштине,
Недељко Чубриловић, с.р.

290

На основу члана 43. став 3. Закона о Влади Републике Српске (“Службени гласник Републике Српске”, број 118/08), а у складу са чланом 7. Закона о министарским, владиним и другим именованима Републике Српске (“Службени гласник Републике Српске”, број 41/03) и чланом 19. став 2. Закона о Агенцији за банкарство Републике Српске (“Службени гласник Републике Српске”, бр. 59/13 и 4/17), Влада Републике Српске, на 156. седници, одржаној 10.2.2022. године, д о н о с и

ОДЛУКУ

О УТВРЂИВАЊУ УСЛОВА И КРИТЕРИЈУМА ЗА ИЗБОР И ИМЕНОВАЊЕ ЈЕДНОГ ЧЛАНА УПРАВНОГ ОДБОРА АГЕНЦИЈЕ ЗА БАНКАРСТВО РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

I

Овом одлуком ближе се уређују услови и критеријуми за избор и именовање једног члана Управног одбора Агенције за банкарство Републике Српске (у даљем тексту: Агенција).

II

Под условима и критеријумима за избор и именовање из тачке I ове одлуке сматрају се степен образовања, стручно знање, радно искуство, као и други услови утврђени овом одлуком.

III

Кандидати из тачке I ове одлуке морају испуњавати следеће услове и критеријуме.

Општи услови:

- да је држављанин Републике Српске или Босне и Херцеговине,

- да је старији од 18 година,

- да има општу здравствену способност,

- да није отпуштен из државне службе на било којем нивоу у Босни и Херцеговини (било на нивоу државе или ентитета) као резултат дисциплинске мјере на било којем нивоу власти у Републици Српској у периоду од три (3) године прије објављивања упражњене позиције,

- да се на њега не односи члан IX став 1. Устава Босне и Херцеговине,

- да није осуђиван за кривична дјела против привреде и платног промета или кршење јавних или професионалних дужности,

- да не обавља дужност или врши активности које доводе до сукоба интереса, како је прописано одредбама члана 5. Закона о спречавању сукоба интереса у органима власти Републике Српске (“Службени гласник Републике Српске”, бр. 73/08 и 52/14), члана 5. Закона о министарским, владиним и другим именованима Републике Српске (“Службени гласник Републике Српске”, број 41/03) и члана 25. Закона о Агенцији за банкарство Републике Српске (“Службени гласник Републике Српске”, бр. 59/13 и 4/17).

Посебни услови:

- завршен први циклус студија са остварених најмање 240 ECTS бодова економског или правног смјера или еквивалент и пет година радног искуства у тој стручној спремни у органима, организацијама и институцијама финансијског сектора,

- одговарајућа стручна знања и лична својства која га чине достојним за обављање ове функције.

B) TEKSTUALNI DIO

1. PRIPREMA

1.1. ORGANIZACIONA PRIPREMA

1.1.1. Izbor nosioca izrade plana

Narodna Skupština Republike Srpske je na sjednici održanoj 24.09.2020. godine donijela Odluku o izradi zoning plana područja posebne namjene „Aerodrom Trebinje“ po skraćenom postupku (Odluka broj: 02/1-021-847/20, u daljem tekstu Odluka), a na osnovu inicijative pokrenute od strane „Aerodrom Trebinje“ d.o.o. Trebinje sa sjedištem u Trebinju.

Odlukom je definisano da je Nosilac pripreme izrade Plana Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju u Vladi Republike Srpske, a nosilac izrade je Institut za građevinarstvo „IG“ d.o.o Banja Luka.

Radnitim za izradu plana radio je u kompletnom sastavu i naveden je u uvodnom dijelu elaborata.

1.1.2. Formiranje radnog tima za izradu Plana

Na izradi Plana angažovan je multidisciplinarni radni tim sa zastupljenim svim stručnim profilima neophodnim za definisanje urbanističkog rješenja predmetnog prostora:

Arhitektura-urbanizam, prostorno planiranje, geodezija, geologija:

- Nataša Grgić, dipl.inž.arh.
- Jelena Bojanić, dipl.inž.arh.
- Nataša Mandić, dipl.inž.arh.
- Tatjana Udovičić, dipl.inž.arh.
- Dragana Kuzmanović, master prost.planer
- prof. dr Vladimir Lukić, dipl.inž.geod.
- Sandra Ćurlić, dipl.inž.geod.
- Azra Mahmutović, dipl.inž.geol.
- Dragana Gluhović, dipl.inž.geol.

Saobraćaj, hidrotehnika, elektroenergetika, gasifikacija, telekomunikacije:

- dr Eldo Raguž
- Milan Tešanović, dipl.inž.saob.
- Dragana Janković, dipl.inž.saob.
- Dušica Lemez, dipl.inž.građ.
- Svjetlana Čejčić, dipl.inž.maš.
- Dragan Antunović, dipl.inž.maš.
- mr Boško Mijatović, dipl.inž.el.

- Mladen Kojić, dipl.inž. el.
- Mirjana Marčetić, dipl.inž.građ.

Sistem zelenih površina, poljoprivredno i šumsko zemljište, zaštita životne sredine:

- Siniša Cukut, dipl.inž.tehno.
- Velibor Komlenić, dipl.inž.zžs.
- Bojana Ivić Župić, dipl.inž.šum.
- Željka Stojanović, dipl.inž.polj.
- Snježana Savić, dipl.prost. planer

1.1.3. Saradnja sa institucijama, javnim preduzećima i drugim pravnim licima

U toku izrade analitičko-dokumentacione osnove korišteni su podaci pribavljeni od strane nadležnih institucija i preduzeća:

- Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srpske
- Ministarstvo energetike i rudarstva Republike Srpske
- Ministarstvo saobraćaja i veza Republike Srpske
- Grad Trebinje, Odeljenje za komunalne i inspeksijske poslove
- Grad Trebinje, Odjeljenje za prostorno uređenje
- „BH Telecom“ d.d. Sarajevo
- „HT Eronet“ Mostar
- „M-tel“ a.d. Banja Luka
- JU "Vode Srpske" Bijeljina
- JP „Vodovod“ a.d. Trebinje
- Republički zavod za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog nasljeđa Banja Luka
- Elektroprivreda RS MH a.d. Trebinje
- Eletroprenos- Elektroprijenos BiH a.d. Banja Luka
- JP „Putevi Republike Srpske“
- JP „Autoputevi Republike Srpske“
- Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske
- Centar za uklanjanje mina BiH
- Direkcija za civilno vazduhoplovstvo BiH, BHDCa
- Regulatorna agencija za komunikacije BiH (BH RAK) Sarajevo
- Republička uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove Republike Srpske

1.1.4. Javni uvid i usvajanje Plana

Procedura izrade i usvajanja Plana propisana je Zakonom o uređenju prostora i građenju („Sl. glasnik Republike Srpske“, broj 40/13, 106/15, 03/16, 84/19), Pravilnikom o izradi i donošenju dokumenata prostornog uređenja po skraćenom postupku („Sl. glasnik Republike Srpske“, broj 69/13) kao i samom Odlukom o pristupanju izradi Zoning plana područja posebne namjene „Aerodrom Trebinje“ po skraćenom postupku (Odluka broj: 02/1-021-847/20).

Nakon održavanja stručne raprave i utvrđivanja nacrta Plana 14.12.2021. godine, u prostorijama Ministarstva za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske, organizovan je javni uvid u trajanju od petnaest dana u periodu od 23.12.-06.01.2022.god, u okviru kojeg je održana javna rasprava 29.12.2021.god.

S obzirom da se na osnovu prihvaćenih prijedloga, primjedaba i mišljenja dostavljenih u toku javnog uvida, Prijedlog Plana nije značajno razlikovao od Nacrta dokumenta, isti je dostavljen Nosiocu pripreme na dalji postupak.

Na 12. redovnoj sjednici Narodne skupštine Republike Srpske održanoj 08.02.2022.godine usvojen je Prijedlog Plana.

Odluka o usvajanju Plana objavljena je u Službenom glasniku Republike Srpske broj 15/22 od 23.02.2022. godine.

1.2. STRUČNA PRIPREMA

1.2.1. Analiza Odluke o pristupanju izradi Plana

Narodna Skupština Republike Srpske je na sjednici održanoj 24.09.2020. godine donijela Odluku o izradi zoning plana područja posebne namjene „Aerodrom Trebinje“ po skraćenom postupku (Odluka broj: 02/1-021-847/20, u daljem tekstu Odluka), a na osnovu inicijative pokrenute od strane „Aerodrom Trebinje“ d.o.o. Trebinje sa sjedištem u Trebinju.

Zoning plan područja posebne namjene, u skladu sa članom 26. Zakona o uređenju prostora i građenju ("Službeni glasnik" RS br.40/13), donosi se za područja posebne namjene od republičkog značaja, prema posebnim odlukama Vlade, a njime se detaljnije razrađuju opredjeljenja iz prostornog plana.

Granica obuhvaćenog prostora zahvata područje površine oko 1234 ha, koje zahvata šire područje naselja Hum, Taleža i Cerovac.

Obuhvat dokumenta prostornog uređenja predstavlja prostornu ili administrativno uređenu prostornu cjelinu za koju se donosi planski dokument.

Planski period za koji se donosi Plan je 10 godina.

Predstavlja period izražen u godinama, za koji su izvršeni analiza i ocjena potreba i mogućnosti prostornog razvoja i utvrđeni ciljevi i program, odnosno koncepcija razvoja područja u obuhvatu dokumenta prostornog uređenja.

Nosilac pripreme izrade Plana je Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju u Vladi Republike Srpske, a nosilac izrade je Institut za građevinarstvo „IG“ d.o.o Banja Luka.

U Odluci je definisano da Plan mora biti izrađen u skladu sa zakonskim propisima kao i dokumentima prostornog uređenja šireg područja i važećim planskim dokumentima susjednih područja.

Takođe, Odlukom je definisan i metodološki okvir za izradu Zoning plana područja posebne namjene "Aerodrom Trebinje" po skraćenom postupku (u daljem tekstu Plana) u skladu sa podzakonskom regulativom: Pravilnik o načinu izrade, sadržaju i formiranju dokumenata prostornog uređenja ("Službeni glasnik Republike Srpske", br: 69/13) i Pravilnik o izradi i donošenju dokumenata prostornog uređenja po skraćenom postupku ("Službeni glasnik Republike Srpske", br: 69/13).

Opšta metodologija za izradu dokumenata prostornog uređenja, odnosno ovog Plana, obuhvata sljedeće faze:

- Organizacionu i stručnu pripremu ,
- Analizu i ocjenu stanja,
- Probleme stanja,

- Ciljeve prostornog razvoja,
- Program (koncept) Plana,
- Izradu dokumenta prostornog uređenja.

1.2.2. Podloge za izradu Plana

Grafički dio izrade Plana rađen je na osnovu digitalnog katastarskog plana područja od interesa izdatog od strane Republičke uprave za geodetske i imovinsko – pravne poslove, PJ Trebinje. Osim katastarskih planova tokom izrade korišćena je ažurna geodetska podloga preuzeta od Investitora te orto-foto i „Google Earth“ prikaz. Tekstualni dio sadrži podatke preuzete iz ažurnih evidencija katastarskog operata, Posjedovnih listova i Zemljišno-knjižnih izvadaka, takođe izdatih od strane Područne jedinice Trebinje.

1.2.3. Analiza prirodnih dobara od velikog i izuzetnog značaja

Na osnovu programskih elemenata i smjernica dobijenih od strane Republičkog zavoda za zaštitu kulturno istorijskog i prirodnog naslijeđa, utvrđeno je da se na predmetnom prostoru ne nalaze zaštićena prirodna dobra, niti prirodna dobra koja su u postupku zaštite ili koja su planirana za zaštitu.

1.2.4. Analiza nepokretnih kulturno-istorijskih dobara od velikog i izuzetnog značaja

Na osnovu programskih elemenata i smjernica dobijenih od strane Republičkog zavoda za zaštitu kulturno istorijskog i prirodnog naslijeđa, navedeno je da se na predmetnom prostoru nalaze sljedeća kulturna dobra i to:

- Sa Privremene liste nacionalnih spomenika BiH:
 - selo Hum- nekropola stećaka
 - selo Hum- praistorijska gradina Velika i Mala
 - selo Hum- crkva Rođenja Bogorodice
- Sa Liste peticija Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika BiH:
 - selo Hum- stara željeznička stanica
- Dobro koje se nalazi u evidenciji Republičkog zavoda:
 - selo Hum- stara kuća u domaćinstvu Jovanovića

Pomenutim programskim elementima je takođe navedeno da izgradnja budućeg aerodroma ne bi trebalo biti u suprotnosti sa mjerama koje su propisane za kulturna dobra jer su ista koncentrisana u selu Hum, koje se nalazi na krajnjem sjeverozapadu obuhvata Plana.

Obilaskom lokacije utvrđeno je da se u obuhvatu Plana nalazi samo kulturno dobro sa Liste peticija Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika BiH, tj. stara željeznička stanica u selu Hum kao i istorijsko područje Crkva Sv. Nedeljke (Sv. Nedelje) i nekropola sa stećcima Taleža koje je proglašeno nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine (Odluka broj 05.1-2-306/05-6 od 20.01.2006.godine).

1.2.5. Analiza dokumenata prostornog uređenja i naslijeđene planske obaveze

Izvod iz izmjena i dopuna Prostornog plana Republike Srpske do 2025. godine

Na teritoriji Republike Srpske, na osnovu stanja ekonomsko-socijalne razvijenosti, infrastrukturne opreme, demografskog kapaciteta i koncentracije stanovništva, izvršena je podjela na pojaseve intenzivnog razvoja, tzv. razvojne osovine:

- sjeverna,
- istočna i

– Urbajužna.

Južna osovina razvoja nalazi se na koridoru između Višegrada i Trebinja. Ide pravcem Višegrad-Foča-Gacko-Bileća-Trebinje (zajedno sa opštinama koje mu gravitiraju uz Drinu i u Hercegovini). Unapređenjem saobraćajne infrastrukture duž čitavog koridora ova osovina bi postala značajna veza između Jadransko-jonske magistrale, koridora Vc i zapadnomoravskog saobraćajnog koridora u Srbiji. Pristupačnost bi bila povećana izgradnjom aerodroma kod Trebinja i odgovarajućih željezničkih veza.

Ovaj Prostorni plan istakao je potrebu izgradnje aerodroma u Trebinju, ne samo za jačanje trebinjsko-fočanske regije, već i cijele Republike Srpske.

Osnovni cilj prostornog razvoja vazdušnog saobraćaja Republike Srpske je da „vazduhoplovni sistem bude integralni dio evropskog vazduhoplovnog sistema, a vazduhoplovni transport postane glavni vid transporta na relacijama dužim od 45 minuta letenja, uz mogućnost da svaka regija u budućnosti ima aerodrom određene kategorije“. Radi realizacije navednog cilja, ovaj Prostorni plan, definisao je, između ostalog, sljedeće operativne ciljeve:

- realizacija projekata koji stimulišu razvoj mreže radi povezivanja aerodroma unutar Republike Srpske i sa okruženjem;
- rekonstrukcija i rehabilitacija mreže aerodroma lokalnog karaktera;
- formiranje kvalitetnih baza podataka, standardizacija i modernizacija aerodroma i pratećih sistema;
- početne aktivnosti na realizaciji projekata za izgradnju aerodroma Trebinje.

Razvoj vazdušnog transporta na regijskoj osnovi ima za cilj obzbeđenje veće pristupačnosti regija Republike Srpske, a samim tim i Republike Srpske. Dakle, za robno-putnički aerodrom Trebinje, ovim Planom, definisana je potreba izrade preostale dokumentacije i početak gradnje, a akcenat je usmjeren, upravo ka jačanju i pristupačnosti trebinjske regije.

Strateškim prioritetima prostornog razvoja Republike Srpske, ovog Plana, između ostalog definisana je izrada PPPPN za aerodrome Banja Luka i Trebinje, gdje bi se dugoročno sagledao prostorno-funkcionalni razvoj i uloga vazdušnog saobraćaja.

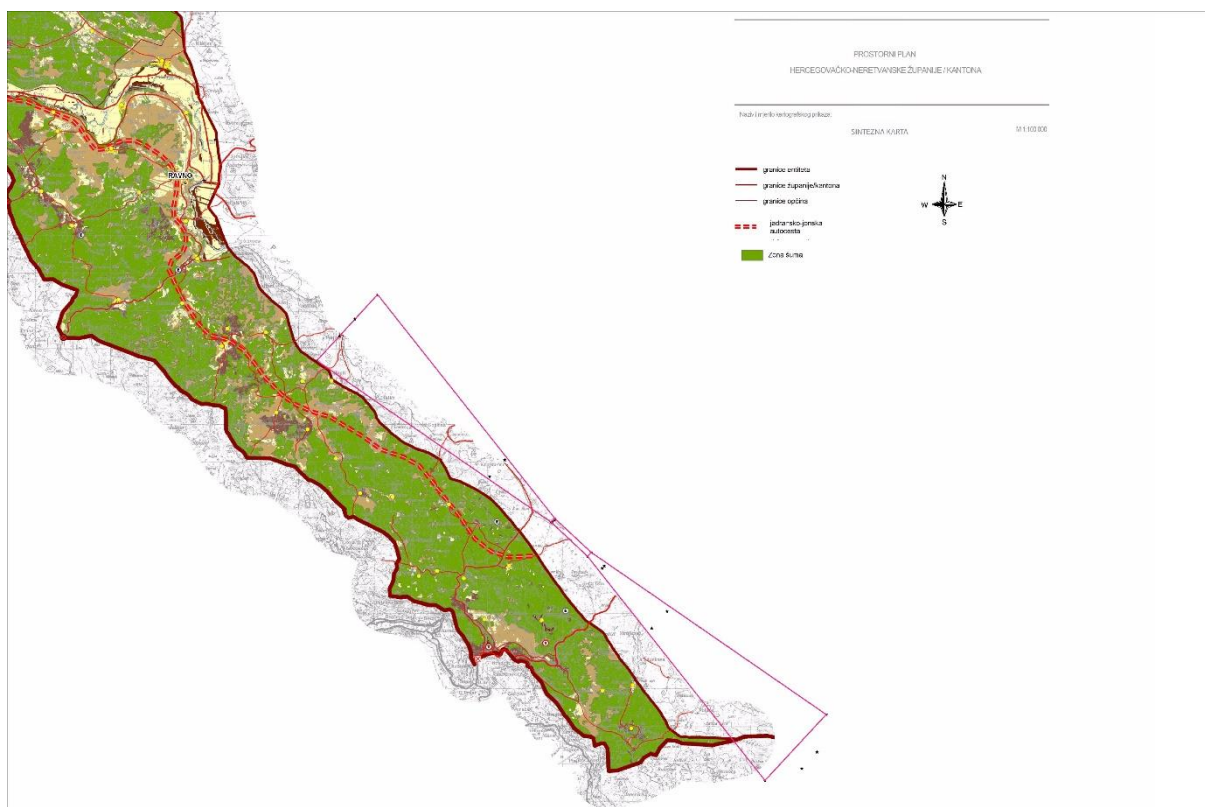
Izvod iz Izmjena i dopuna prostornog plana Republike Srpske do 2025. godine predstavljen je na grafičkom prilogu br. 7.

Ovdje je vrlo važno naglasiti da su sve debljine linija i dimenzije tačaka i njihove lokacije predstavljene „Izmjenama i dopunama Prostornog plana Republike Srpske do 2025. godine“ idikativne, te je data mogućnost njihovog definisanja, tj. preciziranja kroz dalju plansku razradu. Dakle, njihovo tumačenje nije striktno, već fleksibilno, prilagođavajući se realnoj situaciji na terenu, preko različitih planova i projekata. Prostorni plan ovog tipa ima strateško-razvojni karakter te služi kao osnov za dalje prostorno i urbanističko planiranje, kao i za pripremu odgovarajućih sektorskih strategija.

Prostorni plan Hercegovачko-neretvanskog kantona/županije

Skupština Hercegovачko-neretvanske županije 2021. godine usvojila je Prostorni plan Hercegovачko-neretvanske županije.

Dopisom broj 09-06-19-221/21, Ministarstva građenja i prostornog uređenja Hercegovачko-neretvanskog kantona, dostavljen je izvod iz sinteznog grafičkog priloga sadržanog u sklopu dokumenata prostornog uređenja Prostorni plan Hercegovачko-neretvanske županije/kantona 1:100 000 („Narodne novine HNŽ/K“, broj 5/21) sa uvedenim koordinatama prilazne i odlazne površine za teritoriju koja se nalazi u sklopu površina za ograničenje prepreka planiranog Aerodroma Trebinje.

Slika br. 1.: Sinteza karta – Prostorni plan Hercegovačko-neretvanskog kantona/županije sa uvedenim prilaznim i odletnim površinama Aerodroma Trebinje

Uvidom u isti dokument i priloženi grafički prilog zaključuje se da prilazne i odletne površine Aerodroma Trebinje nalaze van obuhvata navednog plana, tj. u određenim segmentima graniče se sa predmetnim planom ali bez značajnijeg prostornog uticaja.

Prostorno-planska dokumentacija na teritoriji Grada Trebinja

Dopisom broj 07-36-181/21 od 26.08.2021. godine, Odjeljenje za Prostorno uređenje Grada Trebinja, istaklo je da prostorno-planska dokumentacija koja je izrađena na teritoriji Grada Trebinja ne pokriva lokalitet budućeg aerodroma.

U toku je izrada Prostornog plana Grada Trebinja u čijem će se obuhvatu naći i lokalitet budućeg aerodroma.

Urbanistički plan Trebinje 2002.- 2015.god.

U toku izrade situacionog rješenja aerodroma ustanovljeno je da dio površina za ograničenje prepreka (imaginarnih ravni aerodroma) zadire u prostor koji je obrađen planskim dokumentom, tačnije Urbanističkim planom Trebinje 2002.- 2015.god.

Kao što se vidi na grafičkom prilogu broj 8- Izvod iz urbanističkog plana Trebinje 2002.- 2015.god.- namjena površina, površine za ograničenje prepreka zahvataju dio prostora koji je navedenim dokumentom planiran kao: poljoprivreda, krš i stanovanje gustine naseljenosti do 100 st/ha. Na sve intervencije, u smislu gradnje, koje budu planirane u površinama za ograničenje prepreka potrebno je pribaviti mišljenje i po potrebi saglasnost Direkcije za civilno vazduhoplovstvo Bosne i Hercegovine(BHDCA).

Zoning plan „Novo Trebinje“

Kao što je u prethodnom poglavlju obrazloženo, tokom razrade situacionog rješenja utvrđeno je da dio površina za ograničenje prepreka (imaginarnih ravni aerodroma) zadire u prostor koji je obrađen planskim dokumentom, tačnije Zoning planom „Novo Trebinje“.

Kao što se vidi na grafičkom prilogu broj 9- *Izvod iz zoning plana „Novo Trebinje“ - zoning karta*, površine za ograničenje prepreka zahvataju dio prostora koji je navedenim dokumentom planiran kao zona mješovitih sadržaja. Na sve intervencije, u smislu gradnje, koje budu planirane u površinama za ograničenje prepreka potrebno je pribaviti mišljenje i po potrebi saglasnost Direkcije za civilno vazduhoplovstvo Bosne i Hercegovine (BHDCA).

Takođe, trasa Zapadne obilaznice Grada Trebinja je u potpunosti preuzeta iz važećeg Zoning plana Novo Trebinje (Investitor Grad Trebinje, januar 2018. godine).

Pojas regulacije je usvojen veći nego što je propisano kao minimum u članu 6. Pravilnika o opštim pravilima urbanističke regulacije i parcelacije („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 115/13 i 52/20). Formiran je na način da su ivice kolovoza odmaknute po 15 m prema spoljašnjoj strani saobraćajnice tako da se ostavlja mogućnost da taj pojas, u narednim fazama izrade planske i tehničke dokumentacije, bude i manji.

1.2.6. Informacioni osnov

Zakoni, propisi

Prostorno uređenje i građenje

- Zakon o uređenju prostora i građenju (Sl. gl. RS br.40/13, 106/15, 03/16, 84/19);
- Zakon o izmjenama i dopunama zakona o uređenju prostora i građenju (Sl. gl. RS br.106/16,);
- Pravilnik o načinu izrade, sadržaju i formiranju dokumenata prostornog uređenja (Sl. gl. RS br.69/13);
- Pravilnik o izradi i donošenju dokumenata prostornog uređenja po skraćenom postupku („Sl. glasnik Republike Srpske“, broj 69/13);
- Pravilnik o opštim pravilima urbanističke regulacije i parcelacije (Sl.gl. RS br. 115/13 i 52/20);
- Zakon o poljoprivrednom zemljištu (Sl.gl. RS br.93/06, 86/07, 14/10, 5/12);
- Zakon o građevinskom zemljištu (Sl. gl. RS br.112/06);
- Zakon o eskproprijaciji (Sl. gl. RS br.112/06, 37/07, 110/08);
- Zakon o posebnom postupku eksproprijacije radi izgradnje aerodroma u Trebinju (Sl. gl. RS broj 99/20).

Vazdušni saobraćaj

- Zakon o vazduhoplovstvu BiH ("Službeni glasnik BiH" broj: 39/09 i 25/18);
- Pravilnik o aerodromima ("Službeni glasnik BiH" broj: 09/11);
- Pravilnik o pružanju zemaljskih usluga na aerodromima u BiH ("Službeni glasnik BiH" broj: 13/13);
- Pravilnik o spasilačko-vatrogasnoj službi na aerodromu (Integralni tekst- „Službeni glasnik BiH“ broj: 47/07, 85/10, 101/10 i 95/11);

- Pravilnik o medicinskoj službi na aerodromu (Integralni tekst- „Službeni glasnik BiH“ broj: 47/07 i 20/11);
- Pravilnik o helidromima ("Službeni glasnik BiH" broj: 85/13);
- Pravilnik o utvrđivanju zahtjeva i upravnih postupaka u vezi sa aerodromima ("Službeni glasnik BiH", broj 17/21).

Prostorno-planska dokumentacija

- Izmjena i dopuna prostornog plana Republike Srpske do 2025. godine;
- Prostorni plan Hercegovačko-neretvanske županije/kantona („Narodne novine HNŽ/K, broj 5/21“);
- Urbanistički plan Trebinja (2002.-2015.godine);
- Zoning plan „Novo Trebinje“ (Službeni glasnik Trebinja“, broj 15-17).

Životna sredina

- Zakon o zaštiti životne sredine (Sl. gl.RS br. 71/12, 79/15, 70/20);
- Zakon o upravljanju otpadom (Sl. gl.RS, br. 111/13, 106/15, 16/18, 70/20);
- Zakon o zaštiti vazduha (Sl. gl. RS br. 124/11, 46/17);
- Zakon o zaštiti prirode (Sl. gl. RS br. 20/14);
- Pravilnik o dozvoljenim granicama inteziteta zvuka i šuma (Sl. list SRBiH 46/89);
- Pravilnik o kriterijumima za odlučivanje o potrebi sprovođenja strateške procjene uticaja na životnu sredinu (Sl. gl.RS, br. 28/13);
- Pravilnik o sadržaju izvještaja o strateškoj procjeni o uticaju na životnu sredinu (Sl. gl.RS, br. 28/13);
- Pravilnik o projektima za koje se sprovodi procjena uticaja na životnu sredinu i kriterijumima za odlučivanje o potrebi sprovođenja i obimu procjene uticaja na životnu sredinu (Sl. gl. RS, br. 124/12);
- Pravilnik o postrojenjima koja mogu biti izgrađena i puštena u rad samo ukoliko imaju ekološku dozvolu (Sl. gl. RS, br. 124/12);
- Uredba o crvenoj listi zaštićenih vrsta flore i faune Republike Srpske (Sl. gl. RS, br. 124/12);
- Uredba o strogo zaštićenim i zaštićenim divljim vrstama (Sl. gl. RS, br. 65/20).

Saobraćaj

- Zakon o osnovama bezbjednosti saobraćaja na putevima u Bosni i Hercegovini (Sl.gl.BiH br. 63/11);
- Zakon o javnim putevima (Sl.gl. RS br. 89/13);
- Pravilnik o osnovnim uslovima koje javni putevi, njihovi elementi o objekti na njima moraju ispunjavati sa aspekta bezbjednosti saobraćaja (Sl.gl. BiH br. 13/07);
- Zakon o osnovama bezbjednosti saobraćaja na putevima u BiH (Sl.glasnik BiH, br.6/06)
- Smjernice za projektovanje, građenje, održavanje i nadzor na putevima, knjiga I Projektovanje, dio 1: Projektovanje puteva, Poglavlje 4: Funkcionalni elementi i površine puta (Sl. Glasnik Republike Srpske, BR. 111/06);

- Odluka o bezbjednosti saobraćaja na području opštine Trebinje (Službeni glasnik Opštine Trebinje, br.4/11).

Hidrotehnika

- Zakon o vodama (Sl.gl. RS br.50/06 i 92/09);
- Pravilnik o uslovima ispuštanja otpadnih voda u površinske vode (Sl.gl. RS br. 44/01).

Geologija

Prethodno analizirane geološke i inženjerskogeološke karakteristike su dovoljne za nivo ovog planskog dokumenta, ali je za potrebe projektovanja neophodno da se izvedu detaljna inženjerskogeološka istraživanja, a koja su propisana zakonskim i podzakonskim aktima.

- Zakon o geološkim istraživanjima (Sl.gl. Republike Srpske 110/13,91/17,107/19);
- Pravilnik o tehničkim normativima za projektovanje i izvođenje radova na temeljenju građevinskih objekata (Sl.I. SFRJ 15/90);
- Pravilnik o tehničkim normativima za izgradnju objekata visokogradnje u seizmičkim područjima (Sl.I.SFRJ 31/81, 49/82,29/83, 21/88, 52/90);
- Zakon o privremenim tehničkim propisima za građenje u seizmičkim područjima (Sl.gl.SFRJ 39/64).

Šumsko i poljoprivredno zemljište

- Zakon o poljoprivrednom zemljištu (Sl.gl. RS br.93/06, 86/07, 14/10, 5/12);
- Zakon o šumama RS (Sl.gl. RS br.75/08, 60/13);
- Zakon o lovstvu (Sl.gl. RS br.60/09);
- Zakon o izmenama i dopunama zakona o šumama (Sl.gl. RS br.60/13).

Prirodno nasljeđe

- Zakon o zaštiti prirode (Sl. glasnik RS br. 50/02);
- Zakon o zaštiti životne sredine (Sl. glasnik RS br. 71/12, 79/15).

Zaštita od požara

- Zakon o zaštiti od požara (Sl. glasnik RS br. 94/19);
- Pravilnik o tehničkim normativima za pristupne puteve, okretnice i uređene platoe za vatrogasna vozila u blizini objekata kod kojih je povećan rizik od požara (Sl. glasnik RS br. 39/13);
- Pravilnik o tehničkim normativima za spoljašnju i unutrašnju hidrantsku mrežu za gašenje požara (Sl. glasnik RS br. 39/13);
- Pravilnik o tehničkim normativima zaštite od požara u objektima namijenjenim za javnu upotrebu u kojima se okuplja, boravi ili radi veći broj lica (Sl. glasnik RS br. 11/18);
- Pravilnik o tehničkim normativima za zaštitu ugostiteljskih objekata od požara (Sl. glasnik RS br.11/18);
- Zakon o prometu eksplozivnih materija i zapaljivih tečnosti i gasova (Sl. glasnik RS br. 78/11 i 58/16);

- Pravilnik o tehničkim normativima za zaštitu elektroenergetskih postrojenja i uređaja od požara (Sl. glasnik RS br. 42/13).

1.3. OSTALA DOKUMENTACIJA PRIBAVLJENA U FAZI STRUČNE PRIPREME

Na osnovu podataka koje je investitor dostavio u obliku Projektnog zadatka za izradu dokumentacije neophodne za izgradnju aerodroma u Trebinju, a u okviru pripremnih radova za izradu Plana, izrađeno je situaciono rješenje aerodroma Trebinje koje je u septembru 2021. godine dostavljeno investitoru na odobrenje. Usvojeno situaciono rješenje korišćeno je kao osnov za izradu planiranog rješenja, odnosno, za definisanje zone kompleksa Aerodroma Trebinje. Kao polazna osnova za izradu situacionog rješenja poslužilo je rješenje kompleksa aerodroma koje je dostavljeno radnom timu od strane investitora.

2. ANALIZA I OCJENA STANJA

2.1. PROSTOR

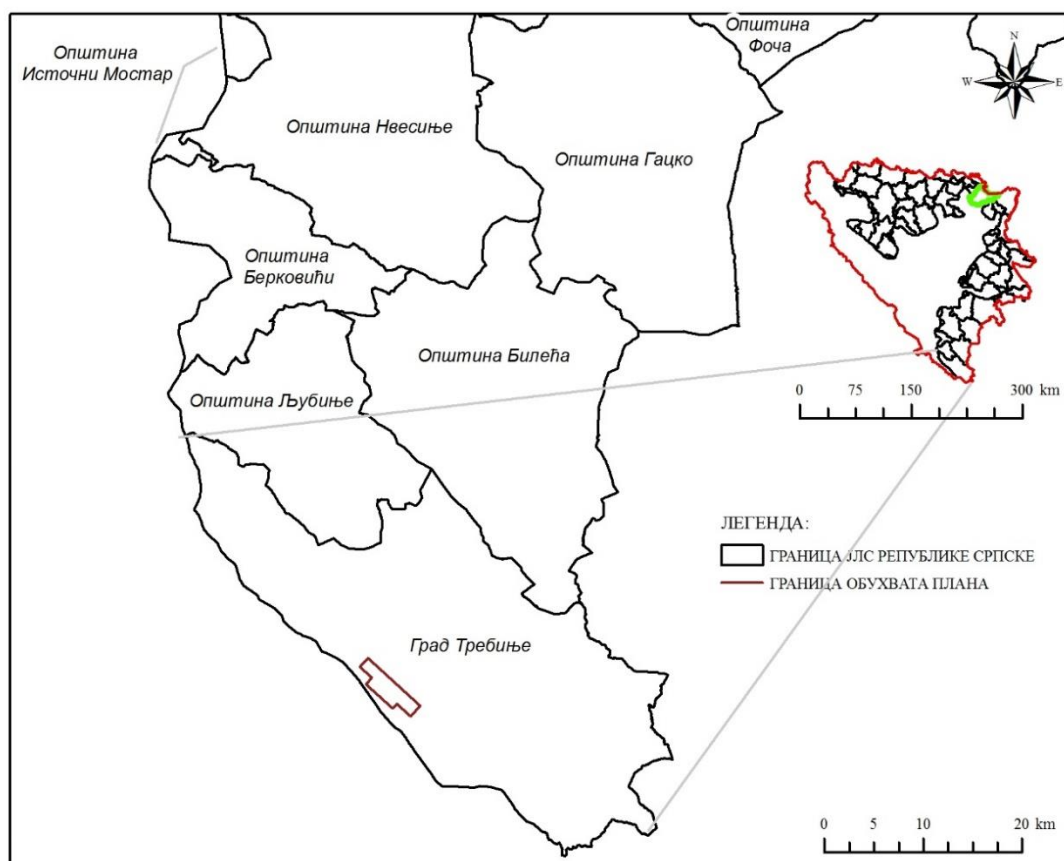
2.1.1. Geografski položaj

Grad Trebinje, najjužniji grad Republike Srpske nalazi se u dolini rijeke Trebišnjice, na tromedi Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Hrvatske. Rijeka Trebišnjica je najduža ponornica u Evropi i djeli Trebinje na dva dijela.

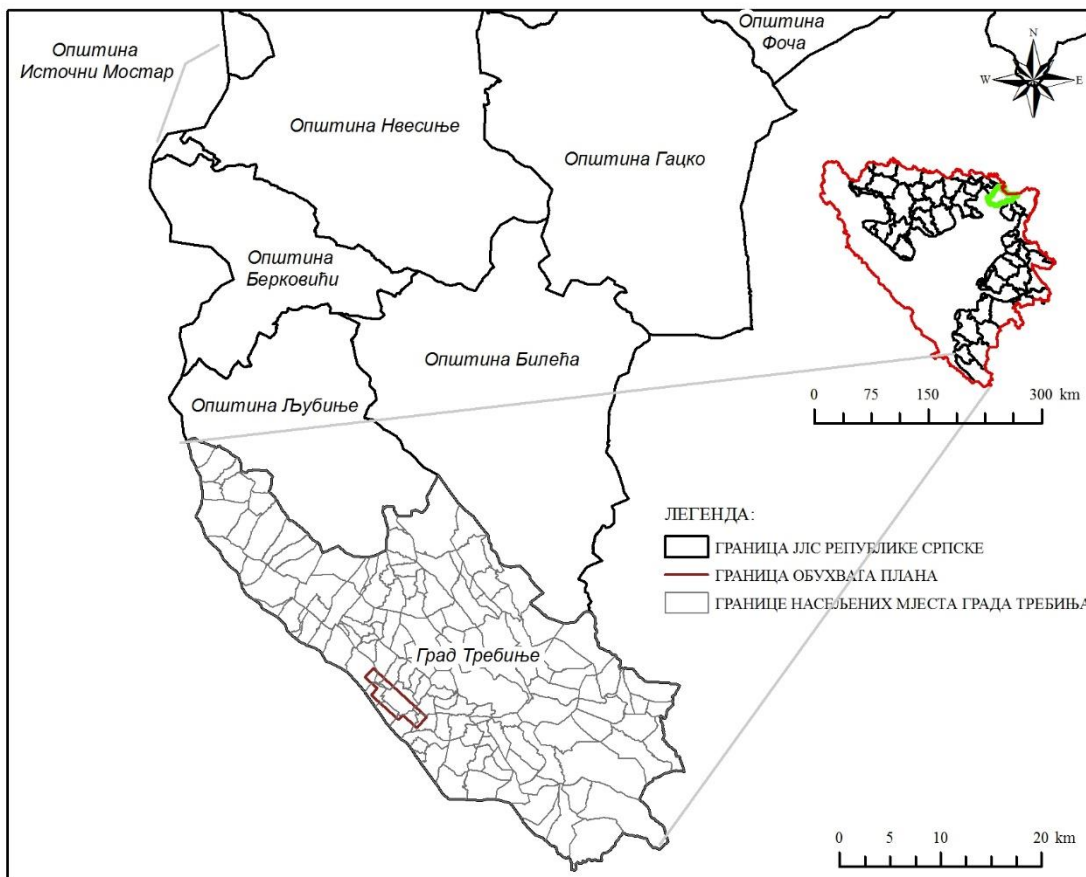
Obuhvat Zoning plana područja posebne namjene „Aerodrom Trebinje“ nalazi se zapadno od Trebinja (naseljeno mjesto), prema granici sa Federacijom BiH.

Obuhvata dijelove naseljenih mjesta Hum, Jusići, Petrovići, Jušići, Taleža, Duži, Ljubovo, Gola Glavica, Klikovići i Cerovac Grada Trebinja.

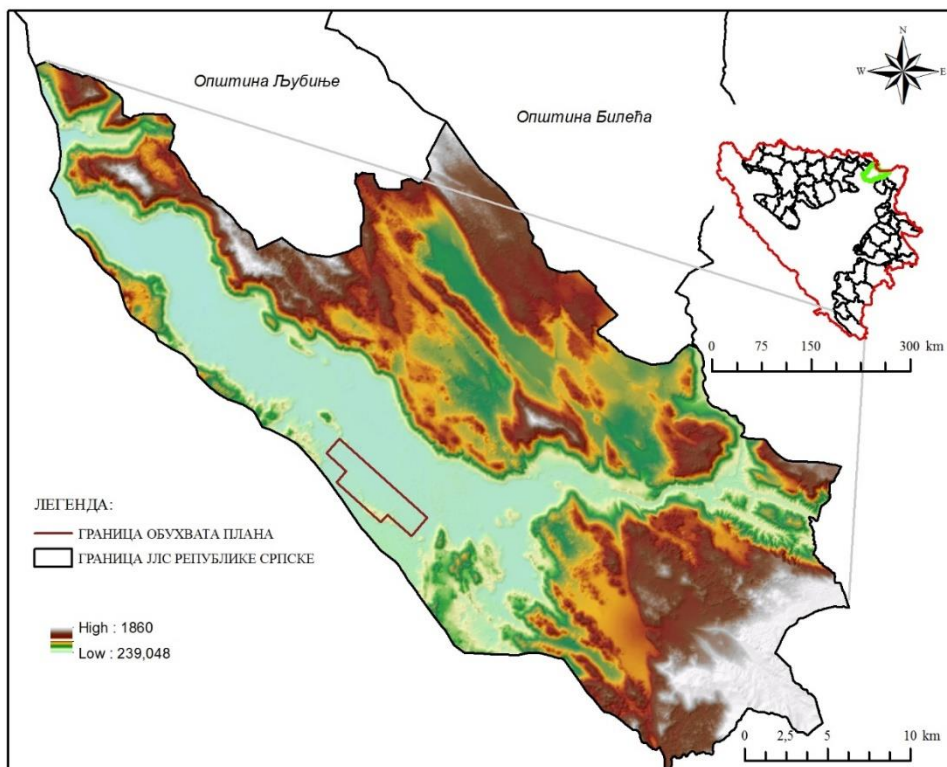
Primjenom DMT-a utvrđeno je da je najviša tačka na teritoriji Grada Trebinja 1860 mnv, a najniža 239 mnv. Obuhvat Plana „leži“ na visini od 253 do 420 mnv.

Karta br. 1.: Položaj obuhvata Plana

Karta br. 2.: Položaj obuhvata Plana u odnosu na naseljena mjesta Grada Trebinja

Karta br. 3.: DMT Grada Trebinja sa obuhvatom Plana

2.1.2. Prirodni uslovi

Područje obučeno ovim dokumentom pripada gradu Trebinju. U geomorfološkom pogledu područje istraživanja odlikuje se blago brdskim tipom reljefa. Dominantan geomorfološki proces zastupljen na ovom području svakako je kraški proces, gdje dominiraju njegovi podzemni oblici nazvan boginjavi krš. Nadmorska visina se kreće od 265-275mnnv.

U široj okolini područja istraživanja najznačajniji vodotok je rijeka Trebišnjica koji daje glavna obilježja ovom području u hidrografskom smislu.

U geološkoj građi predmetnog terena učestvuju sedimenti kredne starosti.

Turon (K_2^2) - U predelu Popovog polja, na jednom delu zapadnih padina Bjelašnice, na planini Sitnici i severozapadnim padinama Viduše nije bilo moguće obavljati izdvajanja u turonu, bilo zbog neprohodnosti terena (šikara i drača, veoma velika zakrčenost) i vrlo slabih aerosnimanja, bilo zbog nedostatka paleontoloških nalaza na osmatranim profilima. Predstavljen je serijom krečnjaka, sa proslojciima dolomita naročito u nižim delovima. Krečnjaci su smeđe do zatvorenosmeđe boje. Zastupljeni su organogeno-detritičnim i dolomitičnim varijantima. U Popovom polju, između Brda Hum i Lazine, kao i na južnim padinama Bjelašnice zapažene su uzane zone pločastih krečnjaka zatvorenosmeđe ili mrke boje, mestimično bituminoznih, u kojima nije nađena nikakva fauna. Njihovo izdvajanje nije bilo moguće zato što bočno brzo isklinjavaju, a na aerosnimecima se ne razlikuju od ostalog dela terena. Dolomit koji se javlja u proslojcima ili u sočivima (Tulje, Vladušići, Podstrašivice) je sive ili svetlosmeđe boje i sitnozrne strukture.

Apt-cenoman ($K_{1,2}$) - U antiklinali Gromača izdvojen je od Gluve Smokve na jugoistoku preko Huma i Poljice do Donjih Grmljana na severozapadu, gde je pokriven kvartarnim pokrivačem Popovog polja. Krečnjaci su petrografski slični krečnjacima valendin-barema, ali su tamnijesmeđe boje i bolje uslojeni. Proslojci dolomita su vrlo retki.

Valendin-barem (1K_1) - Krečnjaci valendin-barema izdvojeni su u antiklinali Gromača na potezu Sparožići-Nevada-Dobromiri-Zavala, u zoni širine oko 2km. To su slojevito-bankoviti krečnjaci svetlosmeđe i bele boje ispresecani brojnim sitnim pukotinama naknadno ispunjenim kalcitom. Strukture su kriptokristalaste. U antiklinalama Lastve i Ljubova, donja kreda počinje masivnim ređe bankovitim dolomitom. Zastupljeni su raznovrsni tipovi dolomitskih stena. Najčešće su to fino i sitnokristalasti dolomiti, a pored njih javljaju se i oni sa rožnačkim kvrgama, trakasti pseudoolitični dolomiti, dolomitske breče i dolomit sa kalcitskim žilicama. U donjim delovima retko se javljaju manja sočiva ili proslojci sivoplavičastih ili smeđih dolomitičnih krečnjaka.

Inženjerskogeološke karakteristike

Na području istraživanja zastupljeni su kredni sedimentni, krečnjaci. Svi sedimenti odlikuju se povoljnim inženjerskogeološkim osobinama. Spadaju u čvrsto vezane, kamenite stijene. Imaju veliku čvrstoću. Čvrstoća na pritisak njihovih uzoraka varira od 50 do 500MRa. Malo su deformabilne, imaju veliku elastičnost. U pogledu fizičkih izmjena su otporne, a u pogledu hemijskih izmjena srednje otporne.

Hidrogeološke karakteristike

Karstni tip izdani prostire se gotovo na cijeloj teritoriji istraživanja i razvijen je u okviru krednih krečnjaka. Prirodno stanje režima voda (kvantitativno i kvalitativno) u karstnim poljima i njegov uticaj na režim voda u zonama povezanim sa njim (kraškim izvorištima) je u uskoj vezi sa geološkom građom karstnih polja (najčešće flišne barijere) i kombinovanim dejstvom vodnog režima koji vlada unutar stijenske mase koja okružuje ta polja. Naime, pod dugotrajnim uticajem toga režima u toj krečnjačkoj stijenskoj masi su se formirale zone se privilegovanim pravcima podzemne cirkulacije (najčešće kanali velike propusne moći) putem kojih se prihranjuju jaka vrela i ponori u poljima. Na intenzitet i pravce razvoja ove karstifikacije je, pored velikih količina rastvarača (vode), u velikoj mjeri uticao i položaj erozionih bazisa koji su kao strukturni elementi najznačajniji usmjerivač i razvoja karstnog procesa, odnosno evolucije karstne izdani.

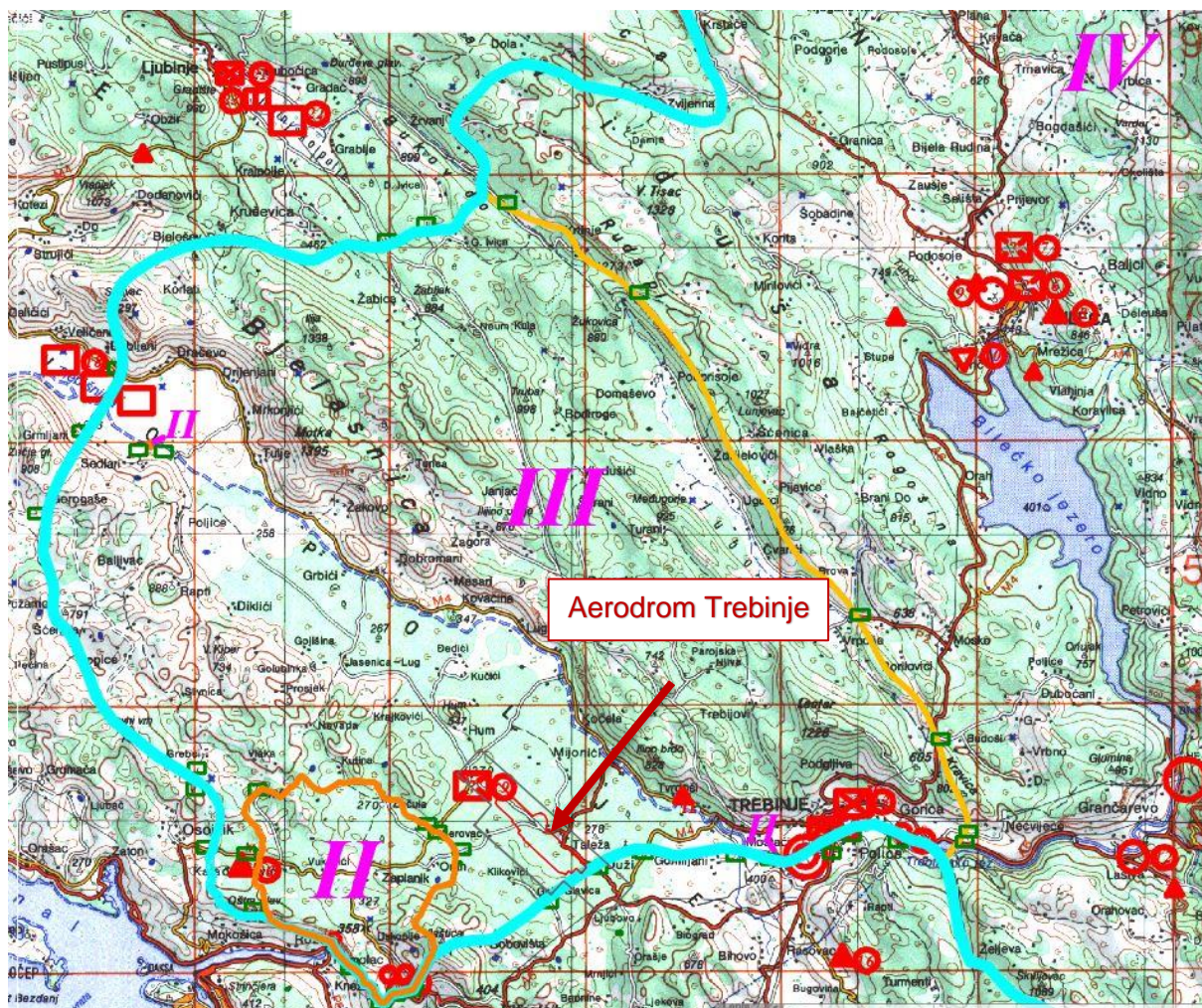
Ovakvi hidrogeološki odnosi su uticali da se vode slivova istražnog područja prelivaju sa viših na niže horizonte do erozionih bazisa.

Izvorište Ombla

Ombla ili Rijeka dubrovačka je hrvatski krški fenomen i rijeka ponornica, te spada u rijeke Jadranskog sliva.

Izvorište Ombla datira od 1927. godine kad su nizvodno od samog izvora postavljene dvije pumpe kapaciteta 23 l/s i 26 l/s te pristisni vod prečnika 300 mm dužine 1450m kojim se voda s ovog izvorišta pretiskala u postojeći gravitacijski vodovodni kanal.

Na osnovu podataka koje smo imali na raspolaganju i njihovom analizom, utvrđeno je da se lokacija aerodroma nalazi u trećoj zoni sanitarne zaštite izvorišta „Ombla“, odnosno zona ograničenja i nadzora – III zona (slika 2.).

Slika 2. Pozicija aerodroma u odnosu na zone sanitarne zaštite izvorišta „Ombla“

Elaboratom zaštite izvorišta Ombla-Zagreb, avgust 2018. godine, je definisana III zona koja se definiše udaljenošću koju podzemna voda prijeđe u vremenu od 1 do 10 dana. Prema hidrogeološkim karakteristikama priljevnog područja i mehanizma tečenja površinskih voda u Bilečkoj akumulaciji i rijeke Trebišnjice od pregradnog mjesta, ocjena je da bi neposredno priljevno područje izvora Omble u cijelosti pripadao III zoni sanitarne zaštite.

Ona obuhvaća površine od vanjske granice II zone sanitarne zaštite te površinu ograničenu razvodnicom područja Tekljač, zatim u pravcu sjevera preko Grmljana i Dubljana gdje presijeca Popovo Polje do Radića

i u pravcu istoka do Bukovog dola. U pravcu istoka je duž ljubomirske antiklinale prema pregradnom mjestu Gorica.

Vodeći se „Pravilnikom o uvjetima za utvrđivanje zona sanitarne zaštite izvorišta Republike Hrvatske (NN 66/11 i 47/13)“, jasno su definisane „zabrane“ (NN 66/11, Članak 21.) koje se odnose na III zonu, te se zabranjuje:

- svako privremeno i trajno odlaganje otpada;
- građenje cjevovoda za transport tekućina koje mogu izazvati onečišćenje voda bez propisane zaštite voda,
- izgradnja benzinskih postaja bez spremnika sa dvostrukom stjenkom, uređajem za automatsko detektiranje i dojavu propuštanja te zaštitnom građevinom (tankovnom),
- podzemna i površinska eksploatacija mineralnih sirovina osim geotermalnih i mineralnih voda.

U Pravilniku o izmjenama Pravilnika o uvjetima za utvrđivanje zona sanitarne zaštite izvorišta (NN 47/13), člankom 3. je definisana izmjena članka 21. te se dodatno zabranjuje:

- Skladištenje i odlaganje otpada, gradnja odlagališta otpada osim sanacija postojećeg u cilju njegovog zatvaranja, građevina za zbrinjavanje otpada uključujući spalionice otpada te postrojenja za obradu, upotrebu i zbrinjavanje opasnog otpada,
- građenje cjevovoda za transport tekućina koje mogu izazvati onečišćenje voda bez propisane zaštite voda,
- izgradnja benzinskih postaja bez spremnika sa dvostrukom stjenkom, uređajem za automatsko detektiranje i dojavu propuštanja te zaštitnom građevinom (tankovnom),
- podzemna i površinska eksploatacija mineralnih sirovina osim geotermalnih i mineralnih voda.

Prilikom projektovanja, trebaju se uzeti u obzir pomenuti Pravilnici, gdje su jasno i decidno pojašnjene zabrane, a sve sa ciljem zaštite izvorišta „Ombla“.

Obzirom da se radi o izvoru koji se koristi za vodosnabdijevanje, posebna pažnja se posvećuje njegovoj zaštiti, u smislu da ne dođe do njegovog zagađenja, te se moraju preduzeti sve mjere kako do toga ne bi došlo.

Prilikom projektovanja cjevovoda (ako ih bude), neophodno je obezbijediti odgovarajuću zaštitu istih, kako ne bi došlo do zagađenja vode ili bilo koje druge materije koja potencijalno može ugroziti izvorište.

Zaštita životne sredine je veoma važan faktor, gdje se moraju ispoštovati svi Pravilnici i Zakoni iz te oblasti, ne samo zbog pomenutog izvorišta, već i zbog očuvanja životne sredine generalno.

Seizmološke karakteristike

Seizmičnost lokacije određena je na osnovu Seizmološke karte SFRJ za povratni period od 500 godina. Istražni teren se nalazi u okviru područja sa maksimalnim intezitetom potresa od 9°.

Mineralne sirovine

U obuhvatu Plana, u skladu sa dopisom br. 05.02/052-5149-1/21 dobijenog od strane Ministarstva energetike i rudarstva utvrđeno je da ne postoje lokaliteti trenutne eksploatacije mineralnih sirovina.

2.1.3. Klima

Na klimu predmetnog područja direktno utiče Jadransko more, pa su tako zime blage uz srednju temperaturu u januaru od 3°C do 6°C. Ljeta su vrlo topla uz srednje julske temperature 22°C do 25°C. Ekstremne temperature zimi zavise od nadmorske visine, od -8°C u nižim predjelima do -15°C. Ljeti, maksimalne temperature dostižu i često prelaze 40°C.

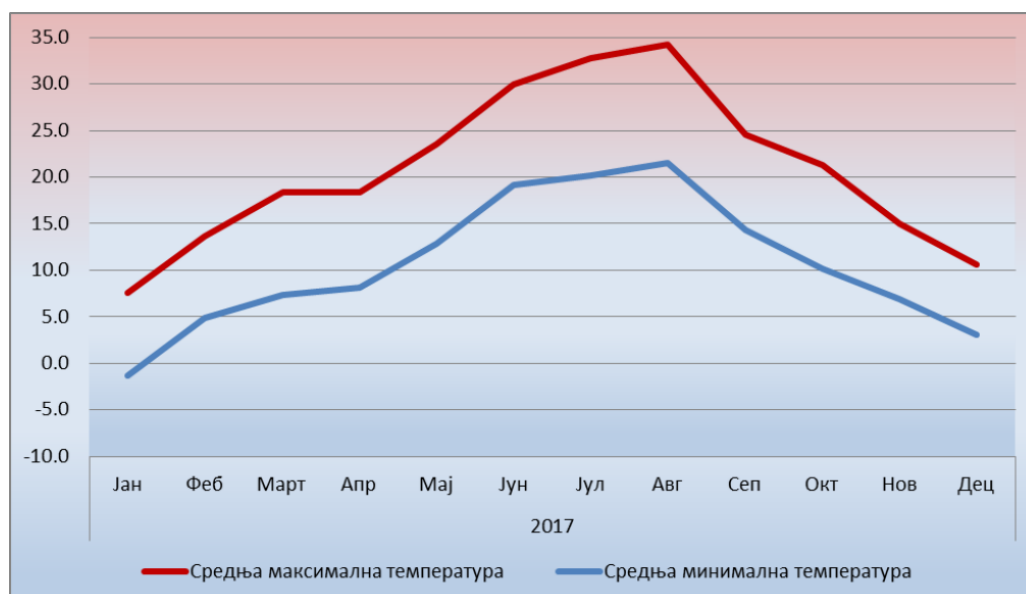
U nastavku je prikazana klimatološka analiza za 2017. godinu u poređenju sa periodom 1981.-2010. godina. Od kad se vrše mjerenja januar 2017. godine je jedan od najhladnijih januara, februar nešto topliji. April i maj su bili prosječni, a ljeto vrlo toplo uz veliki broj tropskih dana. Jesen je bila svježija od prosjeka.

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Avg	Sep	Okt	Nov	Dec	Tsr
1981.-2010.	5,6	5,9	8,5	13,2	17,6	20,9	24,3	24,3	19,8	15,3	10,6	7,0	14,4
2017.	2,2	8,4	11,7	12,6	17,7	24,2	26,3	26,9	18,2	14,6	10	6,1	14,9

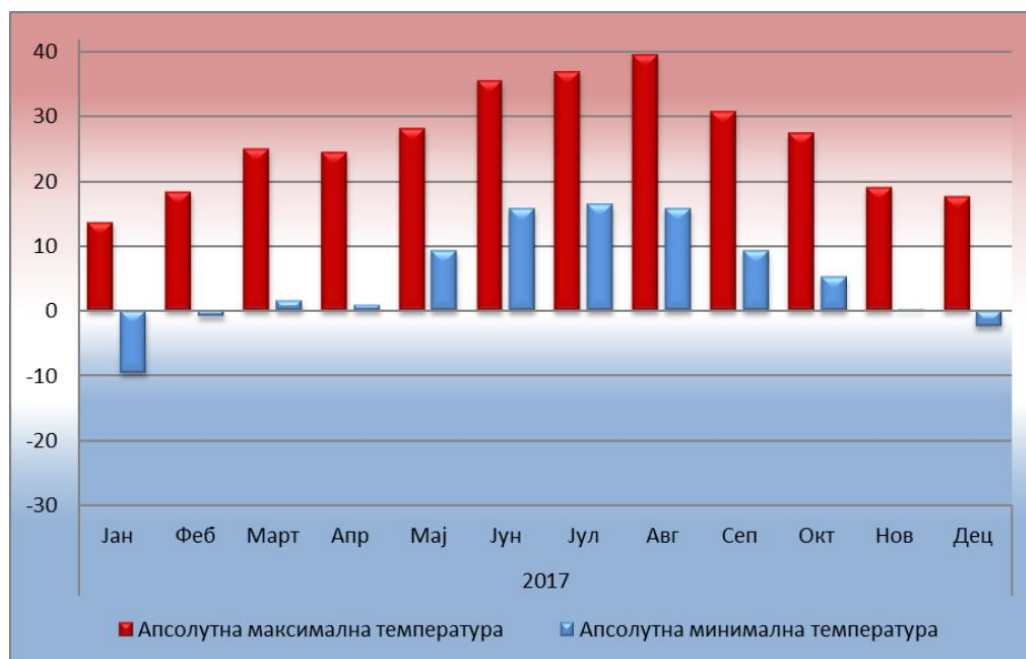

Графикон бр. 1 Средња температура 2017. година у односу на референтни период

Minimalna temperatura je iznosila $-9,6^{\circ}\text{C}$ i javila se 9. januara. Ljeto je bilo vrlo toplo uz čak 68 tropskih dana, a temperatura se samo jednog dana spuštala ispod 25°C . Ipak, maksimalna temperatura nije prelazila iznad 40°C . Najtopliji dan bio je 10. avgust sa temperaturom $39,4^{\circ}\text{C}$.

Графикон бр. 2 Средња максимална и средња минимална температура 2017. година

Grafikon br. 3 Apsolutna maksimalna i apsolutna minimalna temperatura 2017. godina

Kolebanje temperature je umjereno za ovo područje, ali ipak za nekoliko stepeni veće nego u primorskom obalskom pojasu, u kome je mediteranska klima znatno jače izražena.

Po broju sunčanih dana u godini Trebinje spada među najsunčanije gradove u regiji. Što se tiče vlažnosti vazduha, Trebinje ima u januaru vlažnost vazduha od oko 75%, u julu 63%, a u augustu oko 62%.

Broj ledenih dana 2017. godine (dani sa temperaturom ispod nule tokom cijelog dana) bilo je 6, i to svi u januaru. Što se tiče mraznih dana, broj je nešto veći u januaru (16), dok se u februaru i decembru takođe bilježe dani s mrazom.

Broj ljetnih dana i tropskih dana i noći najviši je u periodu jun – avgust.

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Avg	Sep	Okt	Nov	Dec	Σ
Broj ledenih dana	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6
Broj mraznih dana	16	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	22
Broj ljetnih dana	0	0	1	0	12	29	31	31	14	5	0	0	123
Broj tropskih dana	0	0	0	0	0	15	26	25	2	0	0	0	68
Broj tropskih noći	0	0	0	0	0	8	17	21	0	0	0	0	46

Glavna odlika cijele ove regije su padavine. Ovdje dominira pomorski pluviometrijski režim pod uticajem Mediterana, pa se tako najveća količina padavina javlja kasno u jesen i početkom zime sa često obilnim padavinama, dok je ljeti minimum padavina uz čestu pojavu suša. Godišnja količina padavina iznosi oko 2000 l/m² pa sve do 3000 l/m² koliko se bilježi u Grabu, najkišovitijem mestu u RS. Snijeg se rijetko javlja u nižim dijelovima Hercegovine.

Tokom zime i proljeća, u 2017. godini količina padavina je skoro svakog mjeseca bila manja od prosjeka i već do početka ljeta iste godine količina padavina je bila 30% manja od prosjeka. Tokom ljeta javila se jaka suša. Više od dva mjeseca nije bilo značajnih padavina. U junu je palo samo 3 mm kiše. Krajem jula bilo je par dana sa pljuskovima, a u avgustu se kiša u vidu jačeg pljaska javila samo tokom jednog dana. Suša se nastavila i početkom jeseni. U novembru i decembru bilo je više padavina, a obilnija kiša se javila tek u decembru. Sve ukupno manjak padavina tokom cijele godine je iznosio skoro 400 mm.

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Avg	Sep	Okt	Nov	Dec	Tsr
1981-2010	182,8	157,2	154,0	90,9	92,2	78,4	43,2	66,1	147,1	167,0	251,6	250,6	1681,1
2017	104,3	156,0	105,9	77,8	50,2	3,0	24,4	49,1	151,2	47,5	168,0	347,5	1284,9

Grafikon br. 4 Količina padavina 2017. godina u odnosu na referentni period

2.1.4. Lokacija, granice i cjeline

Obuhvat Plana područja posebne namjene „Aerodrom Trebinje“ nalazi se zapadno od Trebinja (naseljeno mjesto), prema entiteskoj granici sa Federacijom BiH.

Obuhvata dijelove naseljenih mjesta Hum, Jusići, Petrovići, Jušići, Taleža, Duži, Ljubovo, Gola Glavica, Klikovići i Cerovac Grada Trebinja.

Površina i granice obuhvata Plana definisane su članom 3. i grafičkim prilogom koji je sastavni dio Odluke o izradi Zoning plana područja posebne namjene „Aerodrom Trebinje“.

Planom se obuhvata područje na teritoriji grada Trebinje površine oko 1234ha. Radi se o pretežno neizgrađenom terenu sa grupacijama stambenih i pomoćnih objekata tačkasto raspoređenih.

2.1.5. Pravni i imovinski status zemljišta

Građevinsko zemljište u obuhvatu Plana, prema raspoloživim i podacima dostavljenim u toku izrade plana, diferencirano je kao:

- zemljište u javnom vlasništvu;
- zemljište u privatnom vlasništvu i
- zemljište u zajedničkoj svojini (javno i privatno).

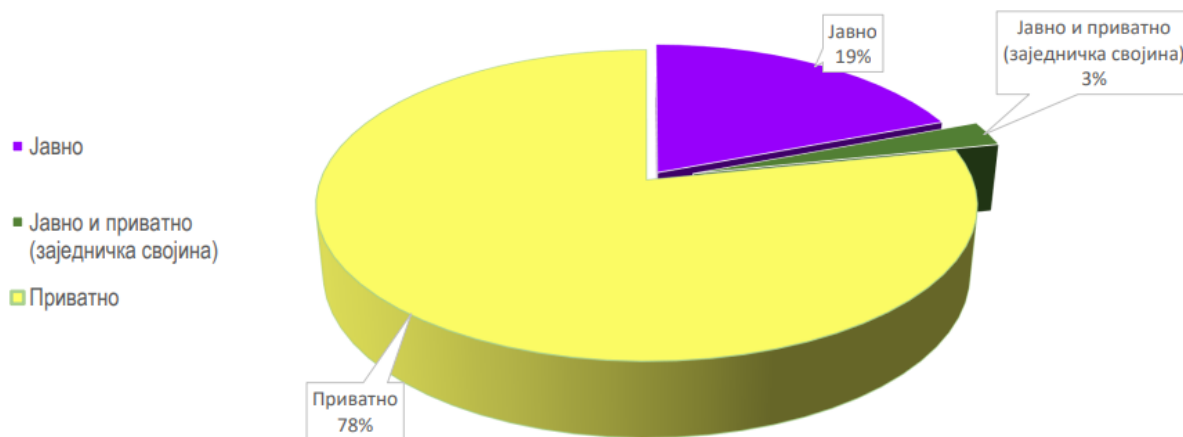
Udio svakog od gore navedenih svojina prikazan je na grafikonu br. 5- Vlasništvo nad zemljištem.

Grad upravlja i raspolaze gradskim građevinskim zemljištem u javnoj svojini, na način i uslovima predviđenim zakonom i propisima donesenim na osnovu zakona.

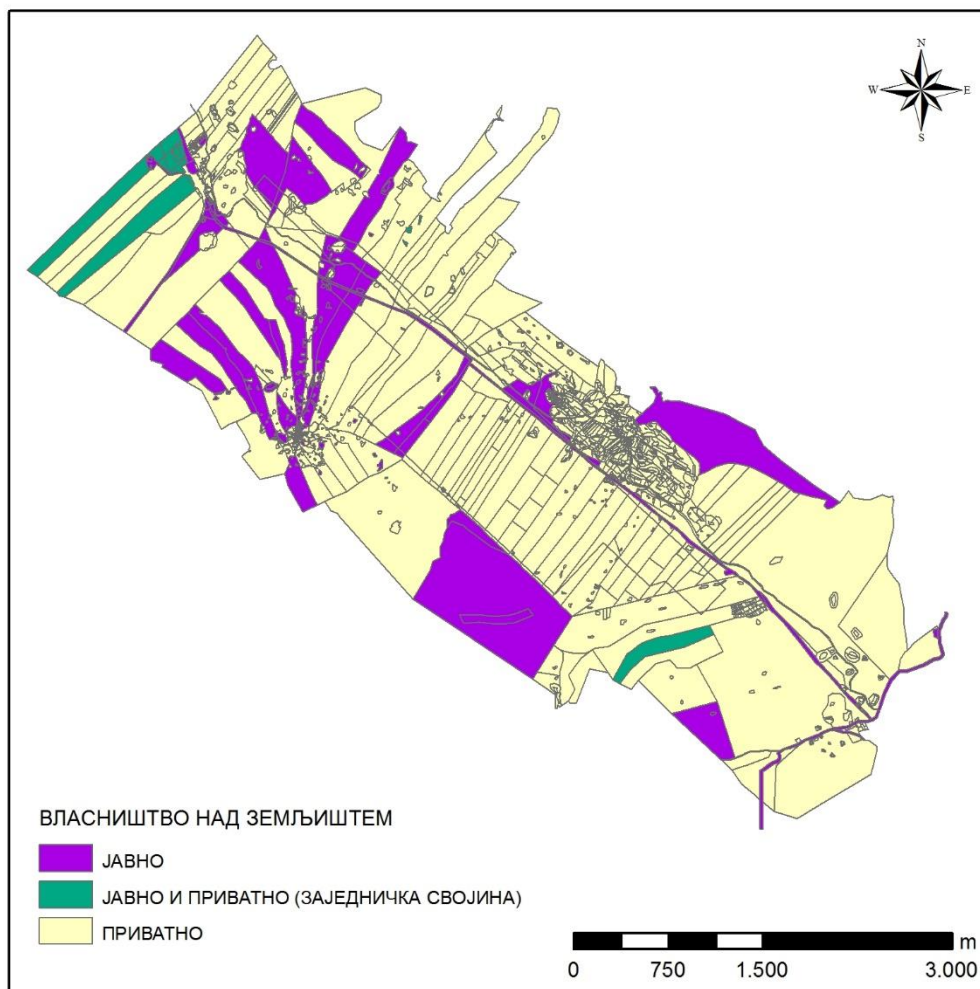
Za identifikaciju vlasništva kao podloga je korišten grafički premjer koji je inicijalno izvršila austrougarska

(Karta br.4- Vlasništvo nad zemljištem u obuhvatu Plana) i s obzirom da ovaj premjer nema potrebnu tačnost kako bi se na jednostavan način mogao preklapati sa situacionim planom koji je korišten za izradu grafičkog dijela Plana, korišten je isključivo samo u ovu svrhu jer ima svoj pravni osnov jer se na osnovu njega utvrđuje i vodi vlasništvo sve dok se ne osnuje katastar nepokretnosti zasnovan na novom premjeru. Za potrebe uspostavljanja vlasništva nad potrebnim zemljištem za izgradnju aerodroma kao i zona koje su u neposrednoj funkcionalnoj vezi sa njim (rezervisane površine) Narodna skupština Republike Srpske usvojila je na Dvanaestoj redovnoj sjednici, održanoj 24. septembra 2020. godine, Zakon o posebnom postupku eksproprijacije radi izgradnje aerodroma u Trebinju («Službeni glasnik Republike Srpske», broj 99/20).

Grafikon br.5- Vlasništvo nad zemljištem u obuhvatu Plana

Karta br.4- Vlasništvo nad zemljištem u obuhvatu Plana

2.1.6. Zemljišna politika

Zemljišna politika predstavlja politiku čija je svrha upravljanje zemljištem kao resursom od interesa za državu i lokalnu samoupravu. Ova politika ima izrazito multidisciplinarni karakter (sadrži ekonomsku, socijalnu, administrativno - pravnu i ekološku dimenziju).

Zemljišna politika može značajno doprinijeti kvalitetnom prostornom razvoju. U razvijenim državama značajni prihodi lokalne samouprave dolaze od upravljanja zemljištem, naročito od građevinskog zemljišta (prodaja, opremanje, davanje u zakup, korištenje).

U Republici Srpskoj nekoliko zakona regulišu problematiku zemljišta, i na taj način je riješeno vođenje zemljišne politike: Zakon o uređenju prostora i građenju koji preuzeo dio odredbi Zakona o građevinskom zemljištu RS, Zakon o poljoprivrednom zemljištu, Zakon o šumama i Zakon o stvarnim pravima.

Zakonom o poljoprivrednom zemljištu (SG RS 93/06, 86/07, 14/10 i 5/12) je uređeno da se promjena namjene poljoprivrednog zemljišta u nepoljoprivredne svrhe vrši u skladu sa sprovedbenim dokumentima prostornog uređenja i izdatim lokacijskim uslovima.

Ako nije zasnovana na sprovedbenim dokumentima prostornog uređenja zabranjena je promjena namjene poljoprivrednog zemljišta I, II, III i IV katastarske, odnosno bonitetne klase u

nepoljoprivredne svrhe. Izuzetno, promjena namjene može da se vrši samo na osnovu raspoloživih strateških dokumenata prostornog uređenja, stručnog mišljenja i lokacijskih uslova, samo za izgradnju objekata: zemaljske infrastrukture (saobraćajna, hidrotehnička, energetska, telekomunikaciona i informaciona), komunalne infrastrukture, za izgradnju objekata koji su u funkciji poljoprivredne proizvodnje, individualnih stambenih i pomoćnih objekata u okviru poljoprivrednog gazdinstva na tom području i individualnih stambenih i pomoćnih objekata investitora, odnosno lica registrovanih za bavljenje poljoprivrednim djelatnostima.

Promjena namjene poljoprivrednog zemljišta V, VI, VII i VIII katastarske, odnosno bonitetne klase, ako nije zasnovana na dokumentima prostornog uređenja, dozvoljena je na osnovu stručnog mišljenja i lokacijskih uslova.

2.1.7. Procesi konverzije namjene zemljišta

Kada je riječ o konverziji zemljišta u prethodnom periodu rađene su manje konverzije zemljišta i to se uglavnom odnosilo na pretvaranje poljoprivrednog i šumskog zemljišta u građevinsko, odnosno pretvaranje šumskog u poljoprivredno zemljište.

2.1.8. Zemljišta u funkciji zaštite

Zemljišta u funkciji zaštite su:

- Zaštitni pojasevi
- Zaštitne zone

Zaštitni pojasevi i zaštitne zone predstavljaju površine zemljišta, vodne površine ili vazdušne prostore, koji su određeni planom ili na osnovu plana, namijenjeni za zaštitu života i zdravlja ljudi, bezbjednosti objekata, površina ili prostora, u skladu sa odredbama posebnih propisa ili u skladu sa stručnim pravilima koja se primjenjuju u odgovarajućoj oblasti.

2.2. STANOVNIŠTVO

2.2.1. Demografski razvoj¹

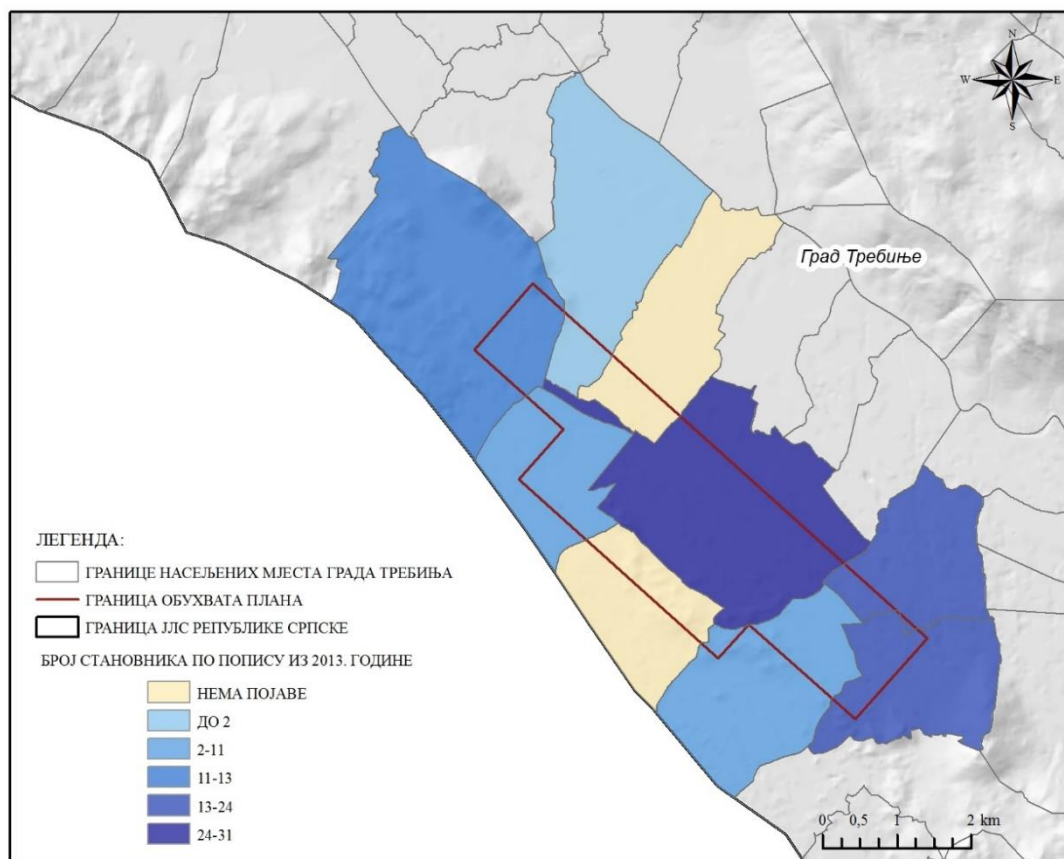
Na teritoriji Republike Srpske, čija je površina 24666km², prema posljednjem Popisu iz 2013. godine živi 1170342 stanovnika. Prema „Izmjenama i dopunama Prostornog plana Republike Srpske do 2025. godine“, na istoj teritoriji 1991. godine živjelo je 1623842 stanovnika, odnosno 28% više nego 2013. godine.

Grad Trebinje po posljednjem Popisu stanovništva iz 2013. godine imao je 28239 stanovnika. U polulaciono najvećem naseljenom mjestu Trebinju, živjelo je 22987 stanovnika, što čini 81% ukupnog stanovništva Grada Trebinja.

Zonig plan obuhvata dijelove naseljenih mjesta Hum, Jusići, Petrovići, Jušići, Taleža, Duži, Ljubovo, Gola Glavica, Klikovići i Cerovac Grada Trebinja. Populaciono najveće, u obuhvatu plana, je naseljeno mjesto Taleža, sa svega 31 stanovnik. Ukupna populacija naseljenih mjesta koja (dijelom) pripadaju obuhvatu Plana je 109².

¹ С обзиром на то да обухват Плана обухвата дијелове насељених мјеста, није могуће дати тачну процјену демографских показатеља за тај простор, јер се статистички подаци публикују на нивоу насељеног мјеста и јединице локалне самоуправе. С обзиром на то, анализа ће се базирати на цјелокупним насељеним мјестима, тј. јединици локалне самоуправе.

² Прилазна и одлетна површина покривају шири простор, који се није третирао у овој анализи.

Karta br. 5.: Broj stanovnika po naseljenim mjestima koja dijelom pripadaju obuhvatu Plana

Poredeći broj stanovnika po naseljenim mjestima koji se nalaze u obuhvatu Plana, po popisnim godinama 1991. i 2013. godine, uočava se pad, s tim što je naseljeno mjesto Cerovac ostvarilo neznatan rast.

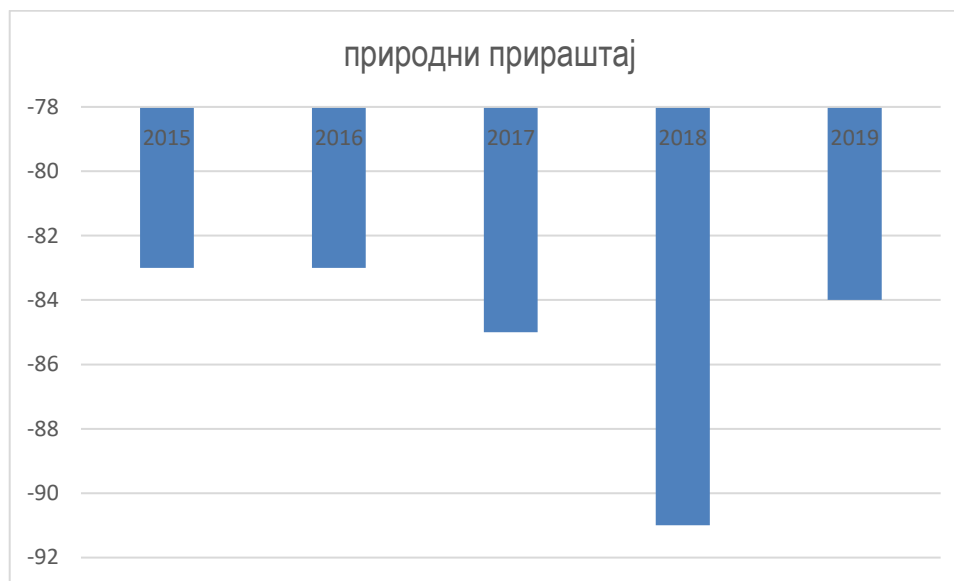

Dijagram br. 1.: Broj stanovnika po Popisnim godinama 1991. i 2013. za naseljena mjesta koja se nalaze u obuhvatu Plana

Kretanje broja stanovnika odnosno dinamika stanovništva posljedica je prirodnog i mehaničkog kretanja stanovništva (migracija). Analizu prirodnog priraštaja nije moguće uraditi na nivou obuhvata Plana, jer su

podaci o natalitetu i mortalitetu, a time i prirodnom priraštaju publikovani samo do nivoa jedinica lokalne samouprave.

S tim u vezi, prirodni priraštaj Grada Trebinja ima negativan predznak, analizirajući podatke u periodu 2015-2019.

Dijagram br. 2.: Prirodni priraštaj Grada Trebinja za period 2015-2019.

2.2.2. Struktura stanovništva

Strukture stanovništva su značajan segment svake demografske analize. Stanovništvo se razlikuje po polu, starosti, vjeri, obrazovanju, ekonomskoj aktivnosti... Određene informacije o strukturi stanovništva nam daje Popis iz 2013. godine, međutim iste za prostor obuhvata Plana nije moguće predstaviti s obzirom da su podaci dati po naseljenim mjestima, a obuhvat Plana je obuhvatio dijelove naseljenih mjesta.

Zbog značaja strukture prema starosti, kao jedne od najvažnijih pokazatelja potencijalne živosti i biodinamike stanovništva, ističe se da starosna struktura Grada Trebinja i naseljenih mjesta obuhvata Plana (podaci za cijela naseljena mjesta) imaju odlike „starog stanovništva“ (udio stanovništva preko 65 godina i više prelazi 7%).

Struktura prema starosti

Struktura prema starosti jedan je od najvažnijih pokazatelja potencijalne živosti i biodinamike stanovništva. Postoji različita kategorizacija oblikovanja starosnih skupova, tj. starosno-polnih funkcionalnih kontigenata. S tim u vezi, eksperti Ujedinjenih nacija uzimaju u obzir udio stanovništva u dobu od 65 i više godina: mlado stanovništvo-udio starih iznosi 4% i manje, zrelo stanovništvo-udio starih 4-7%, staro stanovništvo-udio starih iznosi više od 7%.

Starosna struktura stanovništva Grada Trebinja i naseljenih mjesta obuhvata Plana (podaci za cijela naseljena mjesta) imaju odlike „starog stanovništva“.

2.3. RAZVOJNI POTENCIJALI

2.3.1. Prirodni resursi

Resurse predstavljaju svi prirodni, finansijski i ljudski resursi koji lokalnoj zajednici, u datom trenutku, stoje na raspolaganju. Svaki raspoloživi resurs je neophodno posmatrati kroz prizmu njegovih potencijala.

Potrebno je, kada se govori o raspoloživim resursima, imati u vidu ne samo njihovo trenutno stanje, nego i procjene o tome šta će se dešavati u budućnosti.

Prirodne resurse u obuhvatu Plana predstavljaju:

- 1) Poljoprivredno zemljište
- 2) Šume i šumsko zemljište

1) Poljoprivredno zemljište

Poljoprivredno zemljište je prirodno bogatstvo i dobro od opšteg interesa i koristi se za poljoprivrednu proizvodnju. Koristi se pod uslovima i na način koji su propisani zakonom o poljoprivrednom zemljištu (Sl.glasnik RS br.93/6, 86/07, 14/10 i 5/12). Poljoprivredno zemljište je ograničen prirodni resurs i njegovom očuvanju je potrebno posvetiti posebnu pažnju.

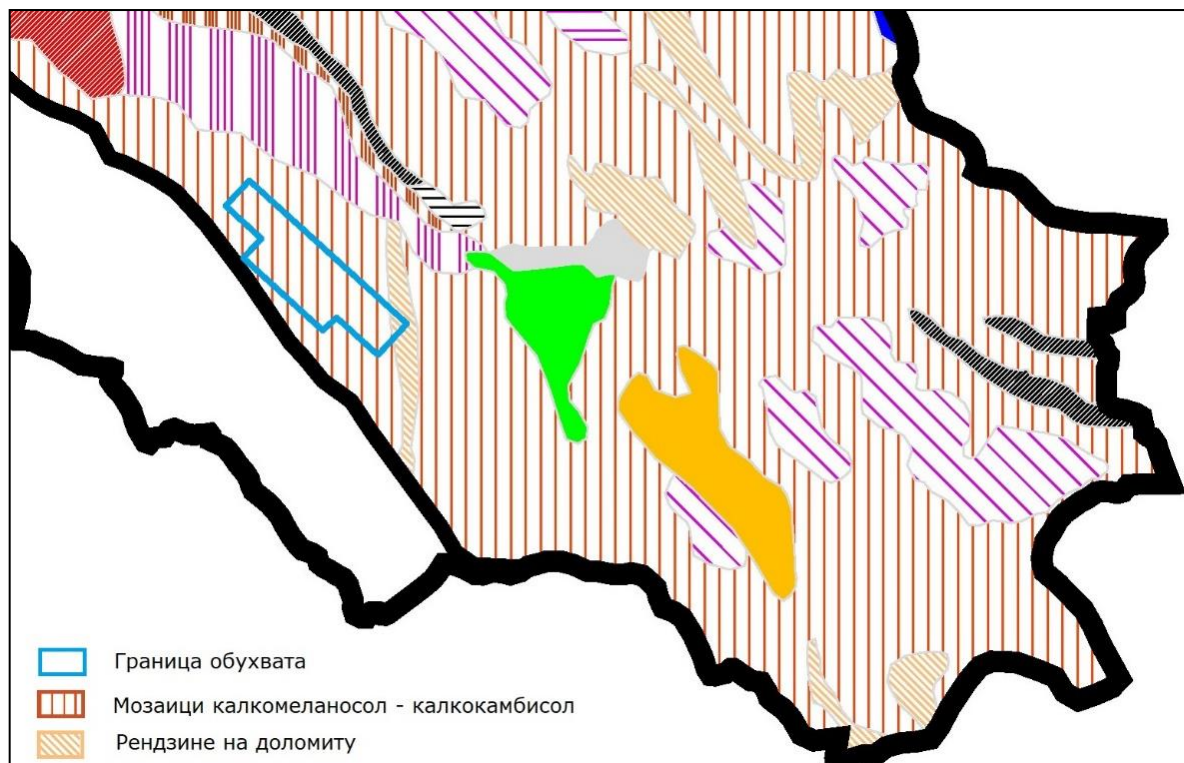
Prema podacima o strukturi ukupnih zemljišnih površina može se zaključiti da teritorija obuhvata plana pripada više šumskoj (92%) nego poljoprivrednoj biljnoj produkciji (5%).

Pedološke karakteristike

Zemljište je dio ekosistema i nastaje kao proizvod sredine dugotrajnim procesima pedogeneze, a smatra se strateški značajnim resursom te se nastoji racionalnim sistemom korišćenja očuvati i sačuvati od sve jačih negativnih antropogenih uticaja.

Na širem području dominiraju plitka zemljišta, na krečnjačko-dolomitnim supstratima i sa ekstenzivnom vegetacijom (kraški tereni i kamenite goleti).

U predmetnom obuhvatu zastupljeni tipovi zemljišta su mozaici kalkomelanosola i kalkokambisola i manjim dijelom rendzine na dolomitu.

Slika br. 2 Isječak sa karte 7.1. Pedološka karta – Izmjene i dopune prostornog plana Republike Srpske do 2025. godine

Mozaici kalkomelanosola i kalkokambisola

Kalkomelanosol (krečnjačko-dolomitna crnica) se obrazuje na tvrdim krečnjacima i dolomitu, organo-mineralnog sastava, bezkarbonatno, neutralne do blago kisele reakcije. Ekološka vrijednost je promenljiva i zavisi od dubine profila i reljefne ekspozicije. Crnice se najviše koriste kao šumska zemljišta, ako su pod travama to mogu biti dobri planinski pašnjaci. Na predmetnom području ovaj tip zemljišta javlja se u vidu mozaika zajedno sa kalkokambisolom.

Kalkokambisol - smeđe zemljište na krečnjaku i dolomitu

Ovaj tip zemljišta se obrazuje isključivo na čistim krečnjačkim i dolomitnim stijenama. Mineralni dio ovog zemljišta potiče iz nerastvornog ostataka kalcita, a kako je udio ovog ostataka u čistim krečnjacima veoma mali, procesi geneze i razvoja ovog zemljišta su veoma dugotrajni. Iz tog razloga se kalkokambisol smatra reliktnom tvorevinom. Dubina profila rijetko prelazi 60 cm i naliježe direktno na stijenu. Često je skeletno ili kamenito zemljište. Humusni sloj je plitak, tamnosmeđ, a sljedeći sloj je crvenkasto smeđe boje. Ekološko proizvodna vrednost je ograničena debljinom sloja, smanjenom vodoodrživom sposobnošću i nedostatkom lakopristupačnog fosfora. Na predmetnom području ovaj tip zemljišta javlja se u vidu mozaika zajedno sa kalkomelanosolom.

Rendzine na dolomitu

Ovaj tip zemljišta zastupljen je na manjem dijelu predmetnog obuhvata. Rendzine se obrazuju na supstratima koji sadrže više od 10% CaCO_3 i koji mehaničkim raspadanjem daju karbonatni regolit. Rendzine na dolomitu se nalaze pretežno u regionima iznad 700 m nadmorske visine i vezane su za strme nagibe. Rendzine se mogu naći pod različitim šumskim fitocenoza, mada travne zajednice bolje pogoduju obrazovanju ovog tipa zemljišta, s obzirom na njihov tip akumulacije humusa. Obrazuju se u različitim bioklimatskim uslovima, a njihovom trajnom održavanju pogoduje aridna klima.

2) Šume i šumsko zemljište

Šumama i šumskim zemljištem na teritoriji Grada Trebinje gazduje „Centar za gazdovanje kršom“ Trebinje, na osnovu važećeg Programa gazdovanja područjem krša za period 2014-2023. godine (Istraživačko razvojni i projektni centar – Banja Luka, IRPC, Banja Luka).

Grad Trebinje je smješten u krajnjem jugoistočnom dijelu Hercegovine, u zaleđu mediteranskog pojasa. Prema ekološko vegetacijskoj rejonizaciji BiH (Stefanović et al) pripada mediteransko - dinarskoj oblasti, submediteranskom području i rejonu sa zimzelenim elementima. Iskonska slika vegetacije odavno je izmijenjena, kao i svuda u mediteranskom području. Ovo područje pripada zoni rasprostiranja klimazonalne šume medunca i bjelograbića koja je mjestimično očuvana. Klimaregionalni pojas iznad ovog čini šuma medunca i crnog graba. Ovaj uprošteni prikaz primarne vegetacije je u stvarnosti obogaćen brojnim oroedafskim zajednicama: higrofilnim (vrba, topola, konopljike), kserotermnim (*Quercetum ilici-pubescentis*) kod Velje Gore i Tvrdoša, (*Quercetum farnetto-cerris adriaticum*) u Trebinjskoj šumi, reliktnim (*Quercetum trojanae hercegovinicum*) u Vlastici.

Na široj teritoriji Grada Trebinje je, u zavisnosti od porijekla geološkog supstrata, ostalih pedogenetskih faktora, kao i uticaja čovjeka i njegove djelatnosti, došlo do stvaranja više tipova zemljišta.

Prema pedološkoj karti koja je obrađena u sklopu ekološko - vegetacijske rejonizacije Bosne i Hercegovine (Stefanović, et.al. 1983) na području obuhvata planiranog Aerodroma Trebinje zastupljeni su kalkokambisoli i mozaici kalkomelanosol – kalkokambisol na krečnjaku i manjim dijelom rendzine na dolomitu. Generalno se može konstatovati da su šumska zemljišta na području Grada Trebinje ekstremno loša, osim na manjim zaravnima i depresijama, kao i u dijelu deluvijalnih zemljišta. Kao najbolja šumska zemljišta smatraju se aluviji u zoni Trebinjske šume. Sa aspekta pošumljavanja riječ je o nepovoljnim terenima i potrebni su posebni radovi na konzervaciji zemljišta i vode. U odnosu na povoljnost zemljišta za pošumljavanje može se konstatovati da je najpovoljnija zona područje Crkvina kao i dijelovi deluvijalnih zona Podgljivlja, Hrupjela, Zasada i Mostaća.

S obzirom na specifične geološke, geomorfološke i pedološke uslove terena, na predmetnom području su od realne šumske vegetacije zastupljene fitocenoze medunca i bijelog graba (*Quercus pubescentis-Carpinetum orinetalis*) ili šume bijelog graba (*Orno-ostryetum*). Prema istom izvoru (Ekološko vegetacijska rejonizacije BiH, Stefanović, et. al. 1983) potencijalna šumska vegetacija se podudara sa realnom šumskom vegetacijom uz različite odnose zastupljenosti vegetacijskih jedinica.

Prema podacima dobijenim od Centra za gazdovanje kršem, granice obuhvata Plana se nalaze u PJ „Trebinjska šuma“. U granicama obuhvata šume i šumska zemljišta većinom pripadaju privatnim licima, a zemljište u vlasništvu Republike Srpske se prema procjeni prostire na površini od oko 41 hektar. Odjeli koji se nalaze u granicama obuhvata su 55 (dio), 56/02, 162 (dio) , 164 (dio), 165/01 (dio), 165/02, 166/02 (dio).

Prema Programu gazdovanja područjem krša u pitanju su odjeli (165/01, 065/02, 164) sa izdanačkom šumom medunca i crnog jasena (GK 4206), izdanačkom šumom crnog jasena, graba i hrasta medunca (GK 4207, odjeli 55, 56/02, 162), a odjel 166/02 je svrstan u gazdinsku klasu 5403 – šibljaci na lošim zemljištima.

Ukupna zapremina po hektaru, za čitavu privrednu jedinicu je 32,12 m³, za GK 4206, odnosno 33,94 m³ za GK 4207, a zapreminski prirast je 2,63 m³/ha (GK 4206), odnosno 2,64 m³/ha (GK 4207). Pored navedenih vrsta u ovim odjelima znatne površine su obrasle i šibljačkim zajednicama ili manjim stablima crvene kleke, zelenike, makljena, divljeg šipka, drače i smrdljike.

Šume u privatnom vlasništvu su takođe izdanačkog porijekla, dominiraju hrast medunac, crni jasen i bjelograbić, ali su u odnosu na šume u vlasništvu Republike ipak bolje sačuvane. Šume i šumska zemljišta na teritoriji Republike Srpske su prema Zakonu o šumama prirodna dobra od opšteg interesa i uživaju posebnu brigu i zaštitu Republike Srpske. Šume i šumsko zemljište na teritoriji Republike su u svojini Republike i drugih pravnih i fizičkih lica.

Na pojedinim parcelama drvna zaliha je preko 85 m³/ha, ali se u prosjeku kreće u rasponu od 40 do 50 m³/ha. Ove šume se većinom nalaze u vidu manjih enklava na dubljim zemljištima, pa je zbog kvaliteta zemljišta i proizvodnost drvena mase na takvim lokalitetima nešto veća.

S obzirom da je riječ o šumama izdanačkog porijekla i šibljacima unutar pojasa šuma može se konstatovati da je riječ o gazdinskim klasama koje nemaju veliki značaj sa aspekta klasične šumarske proizvodnje, odnosno da se gazdovanje ovim površinama zasniva pretežno na opštekorisnim funkcijama šuma.

2.3.2. Antropogeni resursi

Antropogene resurse, uz čovjeka kao poseban - ljudski i demografski resurs, predstavljaju resursi koje je čovjek stvorio.

Demografski resurs:

1. čovjek - ključni resurs - radna snaga

Broj stanovnika, kao i njegova starosna, polna i obrazovna struktura, direktno utiču na zadovoljavanje potreba u svim pojedinačnim segmentima, a što se kao radno sposobno stanovništvo reflektuje na prostornu i funkcionalnu organizaciju.

Ljudski resursi u svim segmentima, počev od privrede, stanovanja, školstva, zdravstva, kulture, sporta i rekreacije, turizma, do zaštite životne sredine imaju vrlo važnu ulogu.

Najvažniji antropogeni resursi su:

1. građevinski fond,
2. energetika i hidroenergetika,
3. transport,
4. poljoprivreda,
5. turizam,
6. kulturna baština i
7. sakralna baština.

2.4. IZGRAĐENOST I FUNKCIONISANJE PROSTORA

2.4.1. Stambeni fond

Stanovanje je u prostoru obuhvata Plana zastupljeno u manjem obimu, u vidu jednoporodičnog stanovanja, grupisanog na tri lokaliteta i to Hum, Taleža i Cerovac.

Stambeni objekti su najčešće prizemni i spratnosti P+1 (prizemlje i sprat) uglavnom dobrog i srednjeg boniteta. U određenom broju na lokaciji egzistiraju devastirani objekti.

Predmetni obuhvat karakteriše izrazito niska gustina stanovanja sa stihijski razvijanim građevinskim fondom. U obuhvatu plana egzistira 77 stambenih, 61 pomoćni i 40 devastiranih objekata.

Okućnice stambenih objekata organizovane su najčešće kao seoska poljoprivredna domaćinstva sa glavnim objektom i nizom pomoćnih objekata, tipičnih za okruženje.

2.4.2. Centri sa rasporedom i kapacitetima javnih službi i sadržaja

U obuhvaćenom prostoru, ne postoje kapaciteti javnih službi i sadržaja i potrebe za tim sadržajima se uglavnom zadovoljavaju u gradskom centru.

2.4.3. Područja od posebnog interesa za Republiku Srpsku

U obuhvaćenom prostoru, ne postoje područja od posebnog interesa za Republiku Srpsku.

2.4.4. Privreda

Osnovni indikatori razvoja

Na ekonomsko stanje u gradu Trebinju, a time i u obuhvatu predmetnog plana uticali su brojni spoljni i unutrašnji faktori, koji su ujedno uticali i na stanje privrede u Republici Srpskoj i BiH. U najznačajnije spoljne faktore spadaju: tranziciona kriza i svjetska ekonomska kriza. Najvažniji unutrašnji faktori su:

- Ratna dešavanja i sankcije (zaustavljanje proizvodnje, gubitak tržišta i tehnološko zaostajanje);
- Privredno - sistemske greške iz prethodnog društveno - ekonomskog sistema (sprečavanje razvoja privatne inicijative i forsiranje industrijalizacije kao jedinog metoda razvoja);
- Loše sproveden proces privatizacije;
- Visok nivo sive ekonomije.

Privredna aktivnost u obuhvatu plana nije zastupljena. Većina privredne aktivnosti opštine odvija se u urbanom području Trebinja, gdje je locirana većina privrednih subjekata. Međutim, privredni pokazatelji se statistički obrađuju jedino na nivou opštine, tako da za ovaj prostor njih nije moguće ni definisati.

2.4.5. Neprivreda

Neprivreda obuhvata javne službe i druge društvene djelatnosti. Potrebe stanovništva za ovim segmentom se uglavnom zadovoljavaju u gradskom centru i sjedištima mjesnih zajednica kojima pripadaju.

2.4.5.1. Vjerski objekti

U obuhvatu Plana se nalazi Crkva Sv. Neđeljke (Sv. Nedelje) koja je proglašena nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine (Odluka broj 05.1-2-306/05-6 od 20.01.2006.godine) i koja je detaljno opisana u poglavlju 2. *Analiza i ocjena stanja, tačka 2.4.1. Analiza nepokretnih kulturno-istorijskih dobara od velikog i izuzetnog značaja.*

2.4.5.2. Komunalne djelatnosti

Obilaskom terena utvrđeno je da u obuhvatu plana egzistira groblje koje u skladu sa smjernicama Odjeljenja za prostorno uređenje Grada Trebinja nije planirano za proširenje.

2.4.6. Infrastruktura

2.4.6.1. Saobraćaj

U postojećem stanju na predmetnoj lokaciji, od saobraćajne infrastrukture, egzistiraju lokalni putevi Ljubovo – Taleža – Hum, i Cerovac – Taleža koji opslužuju zone pomenutih naselja. Putevi su u lošem stanju, nezadovoljavajuće širine kolovoza gdje je na pojedinim mjestima ugrožena bezbjednost saobraćaja. Od drugih vidova saobraćaja identifikovano je da kroz obuhvat Plana prolazi i trasa nekadašnje željezničke pruge Čapljina – Nikšić.

2.4.6.2. Hidrotehnika

Obuhvat Plana nalazi se u dijelu grada Trebinje koji se snabdijeva sanitarnom vodom iz vodovodnog sistema Trebinje. Kroz obuhvat prolazi cjevovod Ø200 mm koji distribuira vodu potrošačima iz rezervoara Hrupjela (rezervoar visoke zone vodosnabdijevanja, kota dna rezervoara 350 mnm, kota krune preliva 353.90 mnm) prema Dužima i Humu.

Pored cjevovoda Ø200 mm, kroz obuhvat prolazi cjevovod Ø110 mm koji je položen do rezervoara Hum. Sa ovog cjevovoda se distribuira voda potrošačima i to:

- Prema naselju Taleža Ø63
- Prema naselju Mionići Ø75
- Prema naselju Cerovac Ø63

Iz rezervoara Hum dijelom cjevovodom Ø110 mm, a dijelom Ø50 sanitarnom vodom se snabdijeva naselje Hum.

Dispozicija upotrijebljenih voda u ovom dijelu teritorije grada vrši se u individualne septičke jame.

Površinske vode od padavina se infiltriraju u teren ili gravitaciono otiču prema recipijentu.

2.4.6.3. Elektroenergetika

Na području koje obuhvata Plan od postojeće elektroenergetske infrastrukture egzistiraju: dva dalekovoda, pet trafostanica 10/0.4 kV sa pripadajućom niskonaponskom mrežom i neznatan broj kablovskih vodova. Nadležnost nad elektroenergetskom infrastrukturom u području Plana ima distributivno preduzeće ZP „Elektrohercegovina“ a.d. Trebinje. Jedan dalekovod je naponskog nivoa 35 kV i presjeca predmetno područje u dužini od cca. 700 m. Drugi dalekovod je naponskog nivoa 20 kV i presjeca predmetno područje u dužini od cca. 10 km.

2.4.6.4. Telekomunikacije

Područje koje obuhvata Plan pokrivaju sljedeći telekomunikacioni operateri: Mtel, BH Telekom, HT Eronet. U prostoru koji je obuhvaćen ovim Planom kompanija Mtel posjeduje svoju telekomunikacionu infrastrukturu u vidu bazne stanice „Ljubovo“, signal mobilne telefonije se takođe ostvaruje sa baznih stanica koji su van područja obuhvaćenog ovim Planom tj. bazne stanice „Hum“. Takođe kompanija Mtel posjeduje spojni put u vidu optičkog kabla na relaciji Staro Slano – Hum. Kompanija HT Eronet nema svoje telekomunikacione infrastrukture na prostoru koji obuhvata ovaj Plan, a signal mobilne telefonije se ostvaruje sa baznih stanica koji su van područja obuhvaćenog ovim Planom. Najbliže lokacije koje koristi HT Eronet, a van su prostora obuhvaćenog ovim Planom su „Trebinje Hum“ (6515979, 4733779) (Bazna stanica je u vlasništvu kompanije Mtel) i pokretna stanica „Ravno Kamenolom“ (6513730, 4730060). Kompanija BH Telekom nije dostavila podatke o svojoj infrastrukturi na prostoru koji je obuhvaćen ovim Planom do trenutka izrade ovog dokumenta.

2.4.6.5. Termotehnika

U prostoru, koji je obuhvaćen ovim Planom ne postoji izgrađeni infrastrukturni sistem za daljinsko snabdijevanje postojećih stambenih objekata toplotnom energijom. Postojeći objekti u obuhvatu ovog Plana potrebnu toplotnu energiju za zagrijavanje prostorija obezbjeđuju pojedinačno za svaki objekat. Snabdijevanje toplotnom energijom se vrši uz pomoć lokalnih izvora toplote, loženjem u ložištima u prostorijama koje se griju.

2.5. ZAŠTIĆENI PROSTORI

2.5.1. Kulturno-istorijsko nasljeđe

Na osnovu programskih elemenata i smjernica dobijenih od strane Republičkog zavoda za zaštitu kulturno istorijskog i prirodnog nasljeđa, navedeno je da se na predmetnom prostoru nalaze sljedeća kulturna dobra i to:

- Sa Privremene liste nacionalnih spomenika BiH:
 - selo Hum- nekropola stećaka

- selo Hum- praiatorijska gradina Velika i Mala
- selo Hum- crkva Rođenja Bogorodice
- Sa Liste peticija Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika BiH:
 - selo Hum- stara željeznička stanica
- Dobro koje se nalazi u evidenciji Republičkog zavoda:
 - selo Hum- stara kuća u domaćinstvu Jovanovića

Pomenutim programskim elementima je takođe navedeno da izgradnja budućeg aerodroma ne bi trebalo da bude u suprotnosti sa mjerama koje su propisane za kulturna dobra jer su ista koncentrisana u selu Hum, koje se nalazi na krajnjem sjeverozapadu obuhvata Plana.

Obilaskom lokacije utvrđeno je da se u obuhvatu Plana nalazi samo kulturno dobro sa Liste peticija Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika BiH, tj. stara željeznička stanica u selu Hum (fotografije br. 3 i 4) kao i istorijsko područje Crkva Sv. Nedeljke (Sv. Nedelje) i nekropola sa stećcima Taleža (fotografije br. 1 i 2; slika br. 3) koje je proglašeno nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine (Odluka broj 05.1-2-306/05-6 od 20.01.2006.godine).

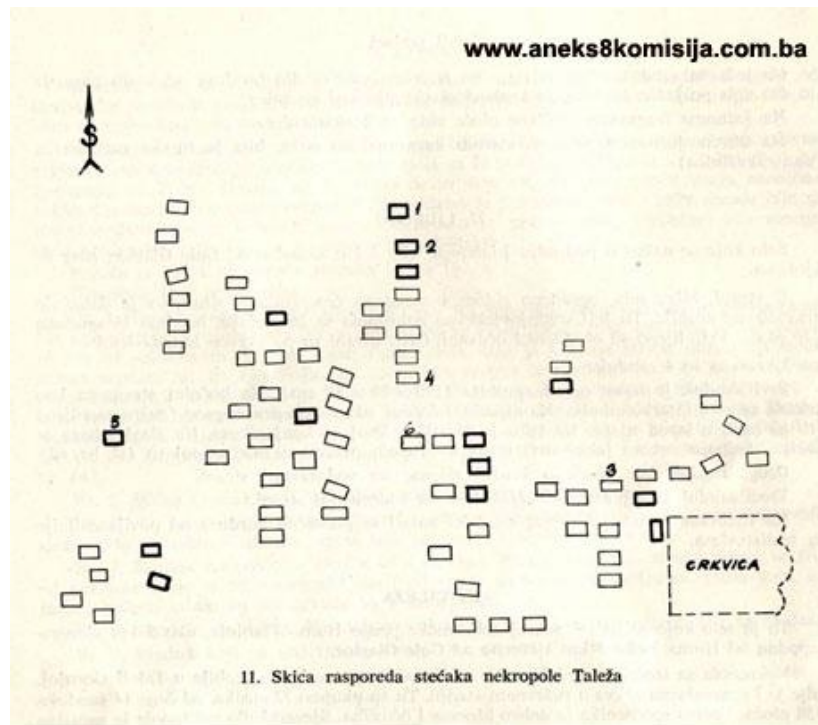
Nacionalni spomenik čine ostaci crkve i nekropola sa sedamdeset i dva stećka. Nalazi se na lokaciji označenoj kao k.č.br. 373/1, 373/2 i 1062, upisane u z.k. uložak broj 81, k.o. Pravica, opština Trebinje. Na nacionalni spomenik se utvrđuju mjere zaštite, utvrđene Zakonom o provedbi odluka Komisije za zaštitu nacionalnih spomenika, uspostavljene prema Aneksu 8. opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 09/02).

U cilju trajne zaštite nacionalnog spomenika, Odlukom su utvrđene sljedeće mjere zaštite, koje se primjenjuju na gore definisan prostor:

- dozvoljeni su istraživački i konzervatorsko-restauratorski radovi na tekućem održavanju i radovi koji imaju za cilj prezentaciju spomenika, uz odobrenje ministarstva nadležnog za prostorno uređenje u Republici Srpskoj i stručno nadziranje nadležne službe zaštite naslijeđa na nivou Republike Srpske;
- prostor spomenika biće otvoren i dostupan javnosti, a može da se koristi u edukativne i kulturne svrhe;
- nije dozvoljeno novo sahranjivanje u blizini stećaka, na udaljenosti manjoj od 5m;
- nije dozvoljeno izmještanje niti pomjeranje stećaka;
- nije dozvoljeno odlaganje otpada.

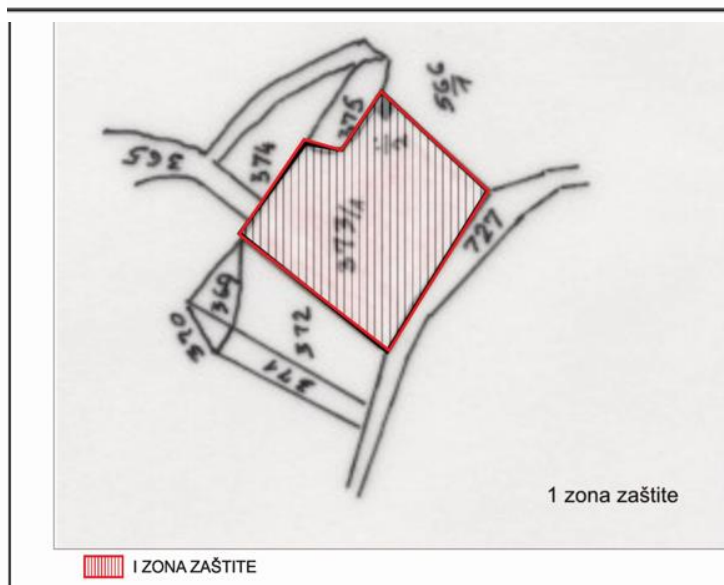

Fotografije br. 1 i br. 2- Crkva Sv. Nedeljke (Sv. Nedelje)- jugoistočna i jugozapadna fasada

Slika br. 3- skica rasporeda stećaka nekropole Taleža³

³ Податак преузет са сајта Комисије за очување националних споменика БиХ,
<http://aplikacija.kons.gov.ba/kons/public/nacionalnispomenici/galerija/2781>

Slika br. 4- Crkva Sv. Nedeljke (Sv. Nedelje)- zone zaštite⁴

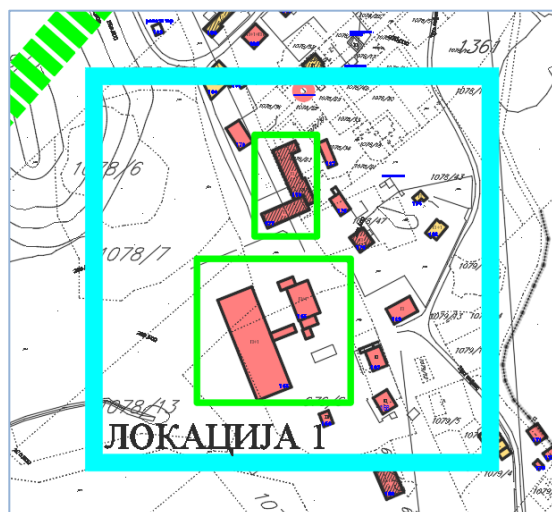

Fotografije br. 3 i 4.- kulturno dobro sa Liste peticija Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika BiH, stara željeznička stanica u selu Hum

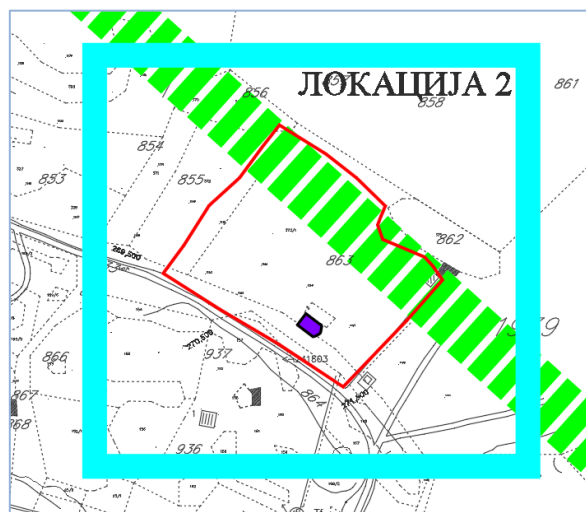
⁴ Податак преузет са сајта Комисије за очување националних споменика БиХ,
<http://aplikacija.kons.gov.ba/kons/public/nacionalnispomenici?sort=idgrad&order=asc&rows=20&page=38>

Slika br. 5

Slika br. 6

Slika br. 7

Slike br. 5, 6 i 7- Položaj kulturnih dobara u odnosu na obuhvat Plana- lokacija 1: kulturno dobro sa Liste peticija Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika BiH, tj. stara željeznička stanica u selu Hum; lokacija 2: nacionalni spomenik Crkva Sv. Nedeljke (Sv. Nedelje)

2.5.2. Nasljeđe prirode

Na osnovu programskih elemenata i smjernica dobijenih od strane Republičkog zavoda za zaštitu kulturno istorijskog i prirodnog nasljeđa, utvrđeno je da se na predmetnom prostoru ne nalaze zaštićena prirodna dobra, niti prirodna dobra koja su u postupku zaštite ili koja su planirana za zaštitu.

2.6. OCJENA STANJA IZGRAĐENOSTI I FUNKCIONISANJA PROSTORA

2.6.1. Prirodni resursi

Sa aspekta prirodnih resursa, u obuhvatu Plana, evidentno je postojanje zemljišnih prirodnih resursa pretežno šumskog zemljišta.

U skladu sa navedenim može se konstatovati da je prostor uslovno povoljan za izgradnju aerodroma, te treba težiti takvim prostornim rješenjima koja će zahtijevati minimalno pretvaranje poljoprivrednog i šumskog zemljišta u građevinsko.

2.6.2. Stanovništvo

Gustina naseljenosti ima visok stepen korelacije sa stanjem izgrađenosti prostora. S obzirom na karakter samog naselja gustine stanovanja su izrazito niske i kreću se do 0,2 st/ha ako se uzme prosječna veličina domaćinstva za Trebinje koja trenutno iznosi 2,99.

2.6.3. Stambeni fond

Postojeći stambeni fond obuhvata stanove u individualnim stambenim objektima. Ako se govori o bonitetu i veličini stambenih jedinica, može se konstatovati da je uglavnom riječ o stambenim jedinicama manjih kvadratura koje su različitog bonitetnog stanja.

2.6.4. Infrastruktura (komunalna opremljenost)

2.6.4.1. Saobraćajna infrastruktura

U vezi drumskog saobraćaja i pripadajuće infrastrukture može se konstatovati da su lokalni putevi neadekvatni u pogledu njihove širine i odgovarajućih radijusa za bezbjedno kretanje vozila.

2.6.4.2. Hidrotehnička infrastruktura

Na prostoru obuhvata plana izraženi su sljedeći vidovi hidrotehničke infrastrukture:

- Snabdijevanje vodom
- Odvođenje i tretman otpadnih voda
- Odvođenje površinskih voda od padavina

Snabdijevanje vodom:

Snabdijevanje vodom je iz vodovodnog sistema grada Trebinje (rezervoara Hrupjela i Hum).

Odvođenje i tretman otpadnih voda:

U sadašnjem stanju odvođenje sanitarnih otpadnih (feka l n i h) voda se još vrši u septičke jame. Ne može se govoriti o trenutno kvalitetnom rješenju ove problematike.

Odvođenje površinskih voda:

Površinske vode se infiltriraju u teren i gravitaciono otiču prema recipijentima.

2.6.4.3. Elektroenergetska infrastruktura

Na osnovu stanja elektroenergetske infrastrukture područja koje je obuhvaćeno ovim Planom, može da se zaključiti da postojeća elektroenergetska infrastruktura zadovoljava potrebe prostora obuhvaćenog ovim zonong planom.

2.6.4.4. Telekomunikaciona infrastruktura

Na osnovu podataka koji smo dobili od telekomunikacionih operatera koji djeluju na području koje je obuhvaćeno ovim Planom zaključujemo da signal mobilne telefonije pokriva područje obuhvaćeno ovim Planom.

2.6.4.5. Termotehnika

Pošto se većina postojećih objekata grije decentralizovano, iz individualnih toplotnih izvora, to je u pogledu utroška energenata, očuvanja životne sredine, održavanja, rukovanja opremom, itd. veoma nepovoljno.

2.6.5. Privreda

Privredna aktivnost u obuhvatu plana nije zastupljena . Većina privredne aktivnosti opštine odvija se u urbanom području Trebinja, gdje je locirana većina privrednih subjekata.

Prije rata Trebinje je bila privredno razvijena opština sa društvenim proizvodnom po stanovniku dvostruko većim od prosjeka Republike. Ipak, taj podatak ne treba da zavara jer je on dijelom bio i rezultanta realno ostvarenog privrednog rasta, ali i smanjenja broja stanovnika, tako da su ostvareni nadprosječni pokazatelji privrednog razvoja mjereni po glavi stanovnika.

2.6.6. Neprivreda

Stanovništvo navedene potrebe zadovoljava u nekom od naseljenih mjesta u neposrednoj blizini, te u gradskom centru.

2.6.7. Pravni i imovinski status zemljišta

Posmatrajući pravni i imovinski status zemljišta jasno se uočava da je vlasnička struktura raznolika.

Mogu se izdvojiti zemljišta:

- zemljište u javnom vlasništvu;
- zemljište u privatnom vlasništvu i
- zemljište u zajedničkoj svojini (javno i privatno).

Najzastupljenije je zemljište u privatnom vlasništvu, koje je najvećim dijelom šumsko zemljište, a u manjoj mjeri poljoprivredno i građevinsko.

Sa planerskog aspekta, u procesu urbanizacije, teži se poštovanju vlasničke strukture, pri čemu se insistira na provodljivosti planskog dokumenta.

2.6.8. Zemljišna politika

Zemljišna politika koja se provodi na području obuhvata Plana zasniva se na provođenju važećih zakona iz oblasti građevinskog zemljišta, prostornog uređenja i građenja i seta zakona o životnoj sredini.

Procesi konverzije namjene zemljišta

Procesi konverzije zemljišta odrazili su se na prostor:

- smanjenjem poljoprivrednih površina zbog pretvaranja poljoprivrednog u građevinsko zemljište,
- dijelom smanjenje šumskih površina, zbog krčenja i pretvaranja u građevinsko zemljište.

2.7. ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

Opšta karakteristika predmetne lokacije je da se radi o slabo naseljenom području, sa par manjih naselja u sklopu kojih se nalaze individualni stambeni objekti sa pomoćnim objektima. Na području nema značajnijih industrijskih zagađivača niti stočarskih, svinjogojskih ili farmi za uzgoj živine. Takođe nema ni značajnije poljoprivredne proizvodnje. Stanovništvo se bavi poljoprivredom, stočarstvom ili voćarstvom uglavnom za svoje potrebe.

Od značajnijih zagađivača prisutan je magistralni put prvog reda MI-109: gr. RS/FBiH (Radovan Ždrijelo – Duži – Aleksina međa – Trebinje 1 i Trebinje 2 – Bileća).

Sve ovo nam govori da se radi o području očuvane životne sredine sa malim antropogenim uticajima.

Na kvalitet vazduha najveći uticaj ima pomenuti magistralni put, kao i postojeće lokalne saobraćajnice. Međutim odvijanje saobraćaja po ovim saobraćajnicama je takvog intenziteta da nemaju značajan uticaj na kvalitet vazduha u smislu da dovode do pogoršanja njegovog kvaliteta iznad dozvoljenih vrijednosti. Pored saobraćaja na kvalitet vazduha određeni uticaj imaju i individualna ložišta iz stambenih objekata. Obzirom da se radi o prostoru slabo naseljenom ovaj uticaj je praktično zanemariv. Sve navedeno ukazuje da je na području obuhvata plana, i u njegovoj okolini kvalitet vazduha u I kategoriji, odnosno da je vazduh na predmetnoj lokaciji čist ili neznatno zagađen.

Unutar obuhvata zoning plana nema stalnih površinskih vodotoka. Na osnovu raspoloživih podataka i njihovom analizom, utvrđeno je da se lokacija aerodroma nalazi u trećoj zoni sanitarne zaštite izvorišta „Ombla“, odnosno zona ograničenja i nadzora – III. zona. Vodom iz izvorišta „Ombla“ se vrši snabdjevanje gradskog naselja naselja Dubrovnika s Rijekom dubrovačkom.

Treba istaći da se radi o vrlo specifičnom području – području karsta. Obilaskom terena unutar obuhvata plana nisu registrovani ponori niti estavele, kojima se ostvaruje direktna komunikacija površinskih i podzemnih voda. Specifičnost predmetnog područja se ogleda u hidrogeološkim karakteristikama terena, te vodopropustljivosti stijena. Hidrološke specifičnosti lokacije su brza infiltracija palih oborinapadavina, mala akumulativna sposobnost u zoni sitne pukotinske poroznosti, te velika provodnost i stvaranje povremenih površinskih i podzemnih akumulacija u zonama krupnih pukotina. Karakteristike predmetnog područja su oscilacije nivoa podzemne vode gdje maksimalne amplitude oscilacija nivoa vodonosnika akvifera iznose i do 129 m, a promjene nivoa porasta i opadanja su veoma brze. U skladu sa Uredbom o kategorizaciji i klasifikaciji vodotoka (Službeni glasnik RS, br. 42/01) sve podzemne vode, osim prve izdani u području naselja, kategorišu se u prvu kategoriju sa visokom klasom kvaliteta.

Predmetno područje nije opterećeno bukom. Najznačajniji izvor emisije buke je odvijanje saobraćaja na magistralnom putu prvog reda MI-109, te saobraćaja na lokalnim putevima. Buka je zvuk neprijatan za uvo, koji nastaje pod uticajem prirodnih pojava ili delatnošću čoveka i predstavlja ugrožavajući faktor životne sredine. Poznato je da buka ima negativne efekte po život ljudi, ali poslednjih godina sve više se obraća pažnja i na štetne efekte koje ima po životinje. Životinje se oslanjaju na akustiku i vibracije pomoću kojih svojim čulima utvrđuju prisustvo predatora i plijena, i komuniciraju sa članovima iste vrste. Ptice se pod uticajem buke drugačije ponašaju, dolazi do određenih fizioloških promjena, problema u komunikaciji i narušavanja auditornih obilježavanja njihove teritorije, što ih na kraju primorava da napuste svoje stanište. Sve ovo dovodi do smanjenja biološke raznosvrnosti ptica u urbanim sredinama.

Na predmetnom području nema dalekovoda veće naponske snage tipa 110 kW i više, takođe nema ni stubova sa baznim stanicama mobilnih operatera tako da na predmetnom području nema izvora nejonizujućeg elektromagnetnog zračenja. Takođe nema ni izvora jonizujućeg zračenja.

Generalni zaključak koji se može donijeti jeste da se radi o prostoru na kojem je očuvano stanje životne sredine bez izraženih antropogenih uticaja koji bi doveli do narušavanja nekog od segmenata životne sredine (vazduh, voda, buka, tlo).

2.8. KRITERIJUMI ZA ZONIRANJE

U postojećem stanju na predmetnoj lokaciji, od saobraćajne infrastrukture, egzistiraju lokalni putevi Ljubovo – Taleža – Hum, i Cerovac – Taleža koji opslužuju zone pomenutih naselja i koji predstavljaju glavne pristupe sa kojih će se vršiti pristup sadržajima u predmetnom obuhvatu. Dio postojeće lokalne saobraćajne matrice će se morati izmjestiti tačnije planirati sa novim trasama kako bi ostale funkcionalne kako za postojeće tako i za planirane sadržaje.

U okviru ovih cjelina prostor je neophodno planirati u skladu sa opštim kriterijima za zoniranje:

a) Izgrađenost prostora:

- Urbana strukutra:
 - Matrica ulica
 - Matrica parcelacije
- Karakter izgradnje prostora (ambijenta)
- Vrijeme formiranja prostora
- Oblikovanje
- Komunalna opremljenost

b) Funkcionisanje prostora

- Aerodrom
- Stanovanje
- Saobraćajne površine
- Javni prostori
- Površine namjenjene za razvoj tercijarno- kvartarnog sektora (privredna zona)
- Površine za razvoj društveno-rekreacionih sadržaja (mješovita zona).

Glavni princip kojima se treba voditi prilikom zoniranja je planiranje najoptimalnije sinteze programskih elemenata, nasljeđenih obaveza iz planskih dokumenata višeg reda, zatečenog stanja tačnije stepena urbanog razvoja predmetnog prostora kao i njegov potencijal za dalje razvijanje.

Cilj planiranih intervencija u prostoru je da se urbani standard znatno unaprijedi, odnosno, da se uslovi izgradnje i korištenja građevinskog zemljišta poboljšaju i prilagode budućim potrebama vlasnika, tj. korisnika ovog prostora, a što bi istovremeno trebalo da utiče i na povećanje dosadašnjeg komfora korištenja predmetne prostorne cjeline koja je locirana blizu centra grada.

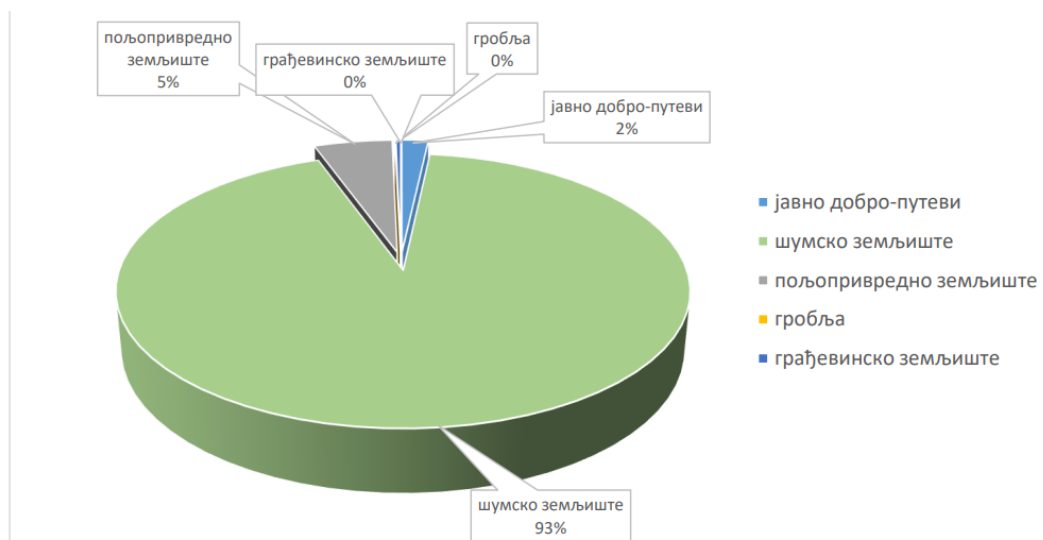
Postojeća namjena površina prikazana je na grafičkom prilogu br.02.

2.9. BILANS POVRŠINA

Površina obuhvata Plana je cca 1234 ha. Bilans potreba i mogućnosti u ovom prostoru je iskazan definisanjem programskog zadatka, ali je on u suštini definisan kroz mogućnosti koje razmatrani prostor pruža za izgradnju aerodroma, zatim analizom stanja kao i preuzetim smjernicama iz planskih dokumenata višeg reda.

Bilans površina u okviru obuhvata Plana iznosi:

- Ukupna površina građevinskog zemljišta iznosi oko 3,8 ha.
- Ukupna površina poljoprivrednog zemljišta iznosi oko 63,7 ha.
- Ukupna površina šumskog zemljišta iznosi oko 1144 ha.
- Ukupna površina javno dobro- putevi iznosi oko 21,6 ha.
- Ukupna površina groblja iznosi oko 0,9 ha.

Grafikon br. 6- Bilans površina u obuhvatu Plana

3. PROBLEMI RAZVOJA I UREĐENJA PROSTORA

3.1. Prirodni resursi

Prirodne resurse u obuhvatu Plana, zemljište (poljoprivredno zemljište), šume i šumsko zemljište, vode i vodno zemljište, takođe prate određeni problemi:

- smanjenje poljoprivrednog zemljišta usljed prevođenja u nepoljoprivredno zemljište,
- nepostojanje poljoprivrednih zadruga za organizovani otkup poljoprivrednih proizvoda,
- nedovoljna tehnološka opremljenost,
- nedovoljna podsticajna sredstva,
- nizak nivo investiranja,
- smanjena površina pod šumom na području krša i nastajanje golih kamenjara kao rezultat djelovanja čovjeka sječom, paljenjem radi dobijanja obradivih površina, ekstenzivnim uzgojem stoke,
- ugroženost od šumskih požara,
- velika površina izdanačkih šuma i šibljaka unutar pojasa šuma,
- usitnjenost i fragmentiranost posjeda u privatnom vlasništvu,
- ugroženost od biotičkih faktora i antropogenih faktora.

3.2. Stanovništvo

Stanovništvo u obuhvatu predmetnog plana karakterišu gotovo isti problemi kao i populaciju čitave Republike Srpske. Ključni problemi su negativni prirodni priraštaj, negativan migracioni saldo i nepovoljna starosna struktura.

3.3. Stambeni fond

Identifikovani problemi u domenu stanovanja su sljedeći:

- Izražena tendencija ekstenzivne (uglavnom nelegalne) individualne stambene izgradnje koja je u poslijeratnom periodu imala svoj vrhunac, te neracionalna potrošnja resursa zemljišta ovakvom izgradnjom,
- Zapušteni individualni stambeni objekti za koje je neophodno usvojiti održiv i tržišno orjentisan planerski princip revitalizacije i rekonstrukcije ili promjene načina korištenja predmetnih zona.

3.4. Privreda

Privredu u obuhvatu Plana i na području cjelokupne opštine Trebinje odlikuju gotovo isti problemi, kao i ekonomiju čitave Republike Srpske. Ključni problemi su visoka nezaposlenost i nepovoljna privredna struktura.

Stopa nezaposlenosti na području opštine Trebinje kao i samih naseljenih mjesta kojima pripada predmetni obuhvat prati trendove koji su zastupljeni u čitavoj republici.

3.5. Nprivreda

Javne službe i druge društvene djelatnosti nisu zastupljene u predmetnom obuhvatu.

3.6. Infrastruktura

3.6.1. Saobraćaj

U vezi drumskog saobraćaja i pripadajuće infrastrukture može se konstatovati da su lokalni putevi neadekvatni u pogledu njihove širine i odgovarajućih radijusa za bezbjedno kretanje vozila.

U BiH postoje 4 međunarodna aerodroma (Sarajevo, Banja Luka, Mostar i Tuzla) od kojih je samo jedan u Republici Srpskoj (Banja Luka).

S obzirom na lokacije aerodroma u BiH potpuno je jasan njihov neuravnotežen raspored koji u konačnici rezultira smanjenom privrednom aktivnošću i mogućnosti ekonomskog razvoja.

Vazdušni saobraćaj Republike Srpske čine: aerodromi, helidromi i letilišta sa svojom objektima i opremom. Primarnu mrežu čini Međunarodni aerodrom Banja Luka i planirani aerodrom kod Trebinja.

3.6.2. Hidrotehnika

Osnovni problemi u oblasti hidrotehničke infrastrukture su:

- Izmještanje postojećeg vodovoda usljed planiranja izgradnje poletno-sletne staze aerodroma sa ostalim (pratećim) sadržajem
- Planiranje novog rezervoara za potrebe cijelog kompleksa aerodroma
- Izostanak adekvatnog i održivog prikupljanja fekalne kanalizacije u datom obuhvatu

3.6.3. Elektroenergetika

Problemi koji se mogu konstatovati, a vezani su za elektroenergetsku infrastrukturu na području koje obuhvata ovaj Plan su povezani za potrebu izmještanja dalekovoda naponskog nivoa 20 kV u dužini od cca. 10 km.

3.6.4. Telekomunikacije

Sa aspekta telekomunikacione infrastrukture vezane za prostor koji je obuhvaćen ovim Planom ne postoje problemi koji bi uticali na razvoj navedenog prostora.

3.6.5. Termotehnika

Problemi koji su evidentno vezani za toplifikaciju obuhvata ovog Plana su:

- nije razvijena toplifikaciona mreža za zagrijavanje postojećih objekata;
- većina postojećih objekata je bez adekvatne termoizolacije što prouzrokuje velike toplotne gubitke.

3.7. Kulturno-istorijsko nasljeđe

U obuhvatu Plana identifikovana su dva kulturna dobra od kojih je jedno proglašeno nacionalnim spomenikom a drugo se nalazi na Listi peticija Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika BiH. U skladu sa pripadajućim statusom propisane su i mjere njihove zaštite.

3.8. Nasljeđe prirode

Na osnovu pogramskih elemenata i smjernica dobijenih od strane Republičkog zavoda za zaštitu kulturno istorijskog i prirodnog nasljeđa, utvrđeno je da se na predmetnom prostoru ne nalaze zaštićena prirodna dobra, niti prirodna dobra koja su u postupku zaštite ili koja su planirana za zaštitu.

3.9. Zaštita životne sredine

Provedena analiza postojećeg stanja na području plana dala je opštu sliku stanja životne sredine posmatrajući pojedine segmente, njihovu međusobnu povezanost i uslovljenost kao što su voda, tlo, vazduh. Na osnovu ocjene stanja može se reći da se radi o prostoru na kojem je očuvano stanje životne sredine bez izraženih antropogenih uticaja koji bi doveli do narušavanja nekog od segmenata životne sredine (vazduh, voda, buka, tlo). Ipak na predmetnom području postoje i neki problemi u smislu zaštite životne sredine.

Osnovni problemi očuvanja kvaliteta i zaštite površinskih i podzemnih voda na predmetnom području:

- nepostojanje komunalne infrastrukture, gdje stanovništvo koristi septičke jame za prihvatanje otpadnih komunalnih voda,
- nelegalno bacanje otpada što uzrokuje nastanak procednih voda,
- korišćenje agrohemijskih sredstava u poljoprivrednoj proizvodnji,
- stočne farme, odnosno neadekvatno zbrinjavanje nus proizvoda (osoke i đubriva).

Osnovni problemi očuvanja kvaliteta i zaštite zemljišta:

- ispuštanje sadržaja septičkih jama direktno u zemljište,
- korišćenje agrohemijskih sredstava u poljoprivrednoj proizvodnji,
- stočne farme, odnosno neadekvatno zbrinjavanje nus proizvoda (osoke i đubriva),
- divlje deponije, gdje stanovništvo nije pokriveno uslugama sakupljanja i odvoza otpada.

Osnovni problemi očuvanja kvaliteta i zaštite vazduha na predmetnom području:

- postojeći magistralni put, odnosno odvijanje saobraćaja po njemu,
- korišćenje neadekvatnih goriva u individualnim ložištima (mazut, lož ulje).

Komunalna buka je veoma važan problem u životnoj sredini. Na nivo komunalne buke u posmatranom području utiče:

- intezitet saobraćaja na postojećim putevima,
- loša putna podloga saobraćajnica.

Osnovni problemi u upravljanju otpadom na predmetnom području:

- nedovoljna pokrivenost stanovništva uslugama sakupljanja i odvoza otpada, što uzrokuje pojavu divljih deponija.

4. CILJEVI

4.1. Prirodni resursi

4.1.1. Poljoprivredno zemljište

Poljoprivredna zemljišta je potrebno očuvati u što većoj mjeri i unaprijediti kvalitet manje plodnih poljoprivrednih zemljišta. Izgradnja infrastrukture i naselja, gdje god je to moguće, treba da je usmjerena ka zemljištima niže bonitetne vrijednosti. U skladu sa osnovnim ciljevima prostornog uređenja te odredbama zakona o poljoprivrednom zemljištu neophodno je u najvećoj mjeri sačuvati postojeće poljoprivredne površine i aktivirati ih za poljoprivrednu proizvodnju.

Ciljevi razvoja poljoprivrede na nivou politike Republike Srpske podrazumjevaju obnovu zastarjele mehanizacije i uključivanje niza novih instrumenata za podsticaj poljoprivrede potpuno usklađenih sa principima evropske agrarne politike.

4.1.2. Šume i šumsko zemljište

U širem smislu za područje krša kojem pripada i područje Grada Trebinja je karakteristična devastacija i smanjenje površina pod šumom kao i nastajanje golih kamenjara kao rezultat djelovanja čovjeka sječom, paljenjem radi dobijanja obradivih površina, ekstenzivnim uzgojem stoke, te djelovanjem prirodnih faktora koji se odnose na reljef, geološku podlogu i klimatske uslove. S tim u vezi kao osnovni cilj definisan u Programu gazdovanja kršem se nametnulo zaustavljanje devastacije šuma kroz zakonsko regulisanje sječe, zabranu ispaše u šumama, sprovođenje mjera sprečavanja šumskih požara, prevođenje izdanačkih i degradiranih šuma u šume visokog uzgojnog oblika, sprovođenje šumsko-melirativnih radova s ciljem stvaranja preduslova za pošumljavanje odnosno povećanje površina pod šumom na području krša.

Ciljevi vezani za gazdovanje šumama i šumskim zemljištem unutar obuhvata aerodroma definišu se sljedećim odrednicama:

- uskladiti funkcije šumskih ekosistema na području obuhvata sa namjenom predmetnog lokaliteta,
- zaštita, očuvanje i unapređenje zatečenog stanja šumskog fonda,
- održavanje i poboljšanje opštekorisnih funkcija šuma,
- povećanje površina pod šumom i zaštitnim pojasevima drveća pošumljavanjem i podizanjem poljozaštitnih i vjetrozaštitnih pojaseva po obodu obuhvata (izvan zone u kojoj su zabranjene ove aktivnosti), čime bi se uticalo na smanjenje buke.

4.1.3. Vode i vodno zemljište

Glavni ciljevi za očuvanje kvaliteta vodnog zemljišta (površina pod vodama i zaštitnih obalnih pojaseva pored vodotoka) na planskom prostoru, svode se na realizaciju gradnje odgovarajućeg kanalizacionog sistema i uređaja za tretman (prečišćavanje) otpadnih voda.

4.2. Stanovništvo

Osnovni ciljevi u oblasti stanovništva, ne samo predmetnog obuhvata, već i cijele JLS su:

- elinisanje negativnog prirodnog priraštaja;
- smanjivanje emigracija-unutrašnjih i vanjskih;
- donošenje opštinske populacione politike.

4.3. Stambeni fond

Ciljevi i zadaci u domenu stanovanja:

- Usvajanje planskih rješenja koja prepoznaju i na najoptimalniji način stvaraju skladan prostorni razmještaj fizičke strukture kroz racionalno korištenje izgrađene urbane matrice i potencijala za njen daljni razvoj;

- Planirati jednake uslove za život u svim zonama stanovanja;
- Povećati kvalitet života kroz planiranje rekonstrukcije postojećih devastiranih stambenih objekata.

4.4. Privreda

Imajući u vidu stanje i strukturu privrede u obuhvatu plana, ciljevi privrednog razvoja u planskom horizontu bi trebalo da budu usmjereni na:

- Razvoj tercijarne i kvartarne privrede (trgovačke, ugostiteljsko-turističke djelatnosti, uslužne djelatnosti, finansijske djelatnosti, predstavništva firmi itd.), te proizvodno zanatstvo manjeg kapaciteta,
- Razvoj turizma (lovni turizam, seoski i eko turizam, kulturni turizam i izletnički turizam),
- Usklađivanje privrednog razvoja sa zaštitom životne sredine.

4.5. Neprivreda

Osnovni ciljevi koji se nameću u sektoru neprivrede je aktiviranje turističkih potencijala predmetnog područja, izgradnju kapaciteta koji će nadopuniti postojeću ponudu.

Osnovni ciljevi u domenu sporta i rekreacije mogu se definisati kroz sljedeće:

- Iskoristiti prirodne potencijale za raznovrsne oblike rekreativnih aktivnosti;

4.6. Infrastruktura

4.6.1. Saobraćaj

Na osnovu sagledavanja i analize postojećeg stanja putne infrastrukture, planiranog i očekivanog društveno-ekonomskog razvoja i postavki iz Izmjena i dopuna Prostornog plana Republike Srpske, proizišli su ciljevi razvoja saobraćajnog sistema:

- predvidjeti novo, kvalitetno i dugoročno rješenje Aerodroma Trebinje,
- izvršiti izgradnju novih saobraćajnica kroz predmetno područje,
- izgraditi površine za mirujući kolski saobraćaj, a posebno u centralnoj zoni.

4.6.2. Hidrotehnika

Na osnovu programskog zadatka, analize i ocjene postojećeg stanja definisani su sledeći ciljevi u sklopu obuhvata ovog Plana sa aspekta hidrotehničke infrastrukture:

- snabdijevanje vodom za sanitarne, požarne, eventualne tehnološke i ostale potrebe – vodovod,
- Utvrđivanje, rezervisanje i zaštita prostora za planirane objekte za vodosnabdijevanje, kao što su rezervoari, pumpne stanice i sl.,
- sakupljanje i odvođenje otpadnih voda iz objekata u sklopu aerodroma - fekalna kanalizacija,
- sakupljanje i odvođenje površinskih voda od padavina u sklopu aerodroma, sa površina za kretanje vazduhoplova, staza, saobraćajnica, parkinga, objekata - kišna kanalizacija.

Posebni ciljevi u oblasti hidrotehničke infrastrukture su:

- Utvrđivanje, rezervisanje i zaštita prostora za planirane objekte za vodosnabdijevanje, kao što su rezervoari, pumpne stanice i sl.,
- Izmještanje postojećeg vodovoda,
- Utvrđivanje, rezervisanje i zaštita prostora za planirane objekte za kanalizaciju, kao što su septička jama, biološki prečistač, separatori i sl.

4.6.3. Elektroenergetika

Na osnovu razmatranja i analize programskog zadatka i ocjene stanja koje je zatečeno na terenu definisani su sljedeći zaključci, a vezani su za elektroenergetsku infrastrukturu obuhvaćenu ovim Planom:

- Stvaranje uslova za izgradnju aerodroma uklanjanjem postojećeg dalekovoda,

- Kontinuirano snabdijevanje potrošača električnom energijom.

4.6.4. Telekomunikacije

Na osnovu razmatranja i analize programskog zadatka i ocjene stanja koje je zatečeno na terenu definisani su sljedeći zaključci, a vezani su za telekomunikacionu infrastrukturu obuhvaćenu ovim Planom:

- Kontinuirano snabdijevanje korisnika mobilnim signalom i ostalim telekomunikacionim uslugama,
- Spajanje prostora obuhvaćenog ovim Planom uz pomoć optičkog kabla sa ostatkom telekomunikacione mreže Republike Srpske.

4.6.5. Termotehnika

Imajući u vidu neracionalno korištenje toplotne energije pri zagrijavanju i hlađenju građevinskih objekata, a takođe i njenu neracionalnu proizvodnju u toplifikacionim sistemima, kao i perspektive buduće izgradnje građevinskih objekata i toplifikacionih sistema u novim društvenim odnosima, potrebno je osmisлити takav sistem mjera u ovoj oblasti, kojima će se obezbijediti viši nivo društvene kontrole u projektovanju, izgradnji i eksploataciji građevinskog fonda.

Ciljevi u ovoj oblasti su:

- što veće učešće i upotreba alternativnih izvora energije za grijanje (biomasa, sunčeva energija, energija vjetra);
- rješavanje termoizolacije postojećih objekata kako bi se prosječna specifična potrošnja energije za grijanje objekata približila potrošnji u savremenim objektima, sa težnjom ka daljnjem smanjivanju.

Cilj plana je da predloženo rješenje za snabdijevanje objekta toplotnom i rashladnom energijom za zagrijavanje i rashlađivanje prostorija bude tehno-ekonomski optimalno i prilagodljivo promjenama.

4.7. Kulturno-istorijsko nasljeđe

Opšti ciljevi:

- predlaganje i provođenje mjera tehničke i fizičke zaštite svih objekata kulturno-istorijskog nasljeđa;
- obezbjeđivanje monitoringa ukupnog kulturno-istorijskog nasljeđa;
- uključivanje kulturnih dobara u planove razvoja naselja (prije svega turizam – eko turizam, izletnički, ekskurzioni, dječiji i omladinski, kulturno-manifestacioni i tranzitni);
- organizacija i osposobljavanje službe zaštite kulturnih dobara u skladu sa važećim Zakonom o kulturnim dobrima;
- očuvanje i unapređenje kulturno-istorijskog nasljeđa treba da postane značajna karakteristika kulturne politike, politike u oblasti životne sredine kao i politike planiranja.

4.8. Nasljeđe prirode

Kao što je u ranijem tekstu navedeno u obuhvatu Plana se ne nalaze zaštićena prirodna dobra, niti prirodna dobra koja su u postupku zaštite ili koja su planirana za zaštitu.

4.9. Zaštita životne sredine

Izgradnja planiranog Aerodroma Trebinje je prema Prostornom planu Republike Srpske do 2025. godine navedena kao veoma važan infrastrukturni projekat za jačanje pristupačnosti trebinjsko-fočanske regije, kao i cijele Republike Srpske.

Cilj zaštite životne sredine i društva pri izvođenju radova na izgradnji i rekonstrukciji različitih objekata, je da pokaže, odnosno predloži uslove, da uticaji na životnu sredinu i društvo bude u granicama dozvoljenim propisima, kao i aktuelnom praksom na nivou struke i nivou društveno-ekonomskog razvoja.

Na osnovama obaveza koje su definisane Izmjenama i dopunama prostornog plana Republike Srpske i Strategijom razvoja Grada Trebinja, kao i republičkim strategijama razvoja, utvrđeni su ciljevi i pravci razvoja i unapređenja životne sredine.

Težnja je da se predmetnim Planom, u oblasti zaštite životne sredine, zadrže utvrđeni fokusi (korištenje potencijala otpada, korištenje obnovljivih izvora energije, uspostavljanje funkcionalnog sistema odvodnje i prečišćavanja otpadnih voda) koji će, svakako, doprinjeti kvalitetu razvoja ovog prostora i odvijanja vazdušnog saobraćaja. S druge strane, uvažavanje ograničenja definisanih planom će omogućiti zaštitu okoline i prirodnih resursa od efekata razvoja saobraćaja, aerodromskog kompleksa i sadržaja na njemu.

Krajnji cilj formiranja saobraćajne mreže je funkcionalna međuregionalna integracija, sa pojednostavljenim i ubrzanim saobraćajnim tokovima, koji podrazumijevaju otvorene granice, ali i unaprijeđene i usklađene saobraćajne infrastrukture i usluge.

Na osnovu ciljeva razvoja i uređenja prostora u pogledu zaštite životne sredine definisani su sledeći ciljevi:

- maksimalno moguće čuvanje poljoprivrednog zemljišta, prevencija konverzije najplodnijeg zemljišta u druge (nepoljoprivredne) svrhe;
- racionalno korišćenje prirodnih resursa i energije (smanjenje potrošnje vode, smanjenje gubitaka vode u distributivnoj mreži, razvijanje sistema korištenja obnovljivih izvora energije, povećanje energetske efikasnosti);
- adekvatnim mjerama ublažiti povećanje nivoa buke;
- zaštita kvaliteta površinskih i podzemnih voda do nivoa propisanih klasa kvaliteta;
- očuvanje i zaštita područja zaštićenih prirodnih i kulturnih dobara;
- smanjiti emisije štetnih materija u vazduh i smanjiti emisiju buke iz saobraćaja i spriječiti incidentna nekontrolisana ispuštanja zagađujućih materija u vazduh, vode i zemljište;
- povećati obim investicija za zaštitu životne sredine i razvoj sistema monitoringa životne sredine (vazduha i buke);
- prikupljanje otpada na mjestu nastanka, posebno sakupljanje ambalažnog otpada, adekvatno skladištenje otpada, uključujući i opasan otpad, do njegovog preuzimanja od strane ovlašćenih operatera za svaku vrstu otpada;
- sprečavanje incidentnih situacija i reagovanje u incidentnim situacijama;
- poboljšati informisanje i obuku stanovništva za zaštitu životne sredine i obezbjediti učešće javnosti u donošenju odluka koje mogu imati uticaja na kvalitet životne sredine.

5. PROGRAM (KONCEPCIJA RAZVOJA)

5.1. Prirodni uslovi i resursi

5.1.1. Poljoprivredno zemljište

Zbog značaja poljoprivrednog zemljišta i poljoprivrede u cjelini, posebno je neophodno da se mjerama zemljišne politike obezbijedi zaštita poljoprivrednog zemljišta i njegovo racionalno korišćenje. Značaj poljoprivrednog zemljišta je veliki jer predstavlja osnovu poljoprivredne proizvodnje. Na području obuhvata Plana površine pod poljoprivrednim zemljištem se uglavnom koriste kao livade, pašnjaci, voćnjaci i kultivisano zemljište.

Da bi se poljoprivredno zemljište zaštitilo, unaprijedilo i koristilo u svrhu razvoja i unapređenja poljoprivredne proizvodnje neophodno je:

- mjerama zemljišne politike obezbijediti zaštitu poljoprivrednog zemljišta i njegovo racionalno korišćenje, odnosno da se kvalitetnije zemljište isključivo koristi za poljoprivrednu proizvodnju,
- uređenje i kultivisanje poljoprivrednog zemljišta primjenom savremenih agro i hidrotehničkih mjera,
- privođenje dijela neplodnih i degradiranih površina odgovarajućoj namjeni odnosno, rekultivacija zapuštenog obradivog poljoprivrednog zemljišta,
- poboljšanje bonitetne strukture kvalitetnog poljoprivrednog zemljišta odgovarajućim mjerama (agrotehničkim i hidrotehničkim),
- komparativnim prednostima određenog područja poljoprivredno zemljište iskoristiti na najbolji mogući način.

5.1.2. Šume i šumsko zemljište

Šume kao dobro od opšteg interesa treba da se održavaju, koriste, čuvaju i obnavljaju, tako da se očuva i poveća njihova vrijednost i opštekorisne funkcije, obezbijedi trajnost produkcije, zaštita i stalno povećanje prirasta i prinosa. Aktivnosti na uzgoju i zaštiti šuma vrše se u skladu sa Programom gazdovanja područjem krša za period 2014-2023. godine (Istraživačko razvojni i projektni centar – Banja Luka, IRPC, Banja Luka).

U okviru obuhvata Plana najzastupljenija kategorija su izdanačke šume i šibljac unutar šuma što je specifično za područje krša. Čišćenje terena unutar obuhvata aerodroma potrebno je izvršiti u saradnji sa nadležnim Centrom za gazdovanje kršem Trebinje.

Sječe koje će se provoditi u kontaktnim površinama pod šumom izvan obuhvata aerodroma, kao mjere njege i obnove, odnosno čišćenja i proreda, te sječe obnove različitih intenziteta za pojedine gazdinske klase, potrebno je vršiti sa glavnim ciljem da se reguliše struktura sastojine i njen kvalitet, poboljša zdravstveno stanje i njena biološka i fizička stabilnost.

Osim toga potrebno je na šumskim površinama unutar obuhvata aerodroma uvažiti sledeći koncept razvoja:

- postojeća šumska zemljišta se trebaju štiti i nikako smanjivati, osim u slučajevima kada je to neophodno za bezbjedno odvijanje vazdušnog saobraćaja ili normalno funkcionisanje aktivnosti vezanih za zaštitu šuma i šumskog zemljišta ili se tiče opšteg i javnog interesa (kao na primer kada se zbog visine i održavanja potrebnog nivoa bezbjednosti vazdušnog saobraćaja, određeno stablo mora ukloniti kako ne bi predstavljalo prepreku),
- provoditi mjere njege i sanitarne mjere,

- provoditi preventivne mjere za suzbijanje biljnih bolesti, praćenje tih i sličnih pojava te blagovremeno otkrivanje žarišta,
- provoditi mjere zaštita od požara primjenom metoda procjene ugroženosti šuma od požara.

Sve aktivnosti na planiranju i održavanju šumskih, poljoprivrednih i drugih zelenih površina unutar obuhvata je potrebno uskladiti sa Priručnikom za aerodrome Organizacije međunarodnog civilnog vazduhoplovstva - dio 3 Uputstvo za kontrolu i smanjenje divljih životinja na aerodromu (International Civil Aviation Organization – ICAO, Airport Services Manual -Part 3 Wildlife Control and Reduction ICAO doc. 9137-AN/898). Naime, imajući u vidu činjenicu da prisustvo divljih životinja (ptica i drugih životinja) na aerodromu ili u njegovoj neposrednoj blizini predstavlja ozbiljnu opasnost za bezbjednost operacija vazduhoplova, neophodno je planirati i održavati sve zelene površine unutar obuhvata na način koji neće dovesti do povećanja broja divljih životinja, a posebno ptica.

Prema pomenutom priručniku potrebno je izraditi Program kontrole ptica i divljih životinja u kojem bi se definisale mjere koje će osigurati smanjenje broja ptica i divljih životinja unutar obuhvata aerodroma, te posljedično bezbjedno odvijanje vazdušnog saobraćaja usljed sprečavanja sudara ptica/divljih životinja sa avionima.

Naime, ptice i divlje životinje se pojavljuju na aerodromu iz različitih razloga, međutim najosnovnije životne potrebe kao što su hrana, voda i sklonište, koje često pronalaze na aerodromu ili u njegovoj blizini, obično su razlozi zbog kojih ih aerodromi privlače. Modifikacijama aerodromske okoline mogu se ukloniti ili ograničiti karakteristike koje privlače ptice na aerodromu, a time eliminisati i veliki dio opasnosti.

Drveće pruža pticama hranu, zaštitu i mjesta za pravljenje gnijezda i služi kao stražarska pozicija od udara ptica grabljivica. Udaljenost drveća od polijetno slijetne staze ili središnje linije rulne staze treba da bude najmanje 150 m. Preovlađujuće vrste drveća ili vrsta šume određuje koje vrste ptica će biti privučene tom području. Stoga, sadnja drveća, ukrasnog žbunja i živica može smanjiti opasnost od udara ptica pri čemu je važno odabrati vrste koje ne daju sjemenke ili bobice koje privlače ptice ili koje pružaju prostrano sklonište, mjesta za noćenje i pravljenje gnijezda.

Uobičajeno je da se kao pokrivač tla na većini aerodroma koristi neka vrsta trave a jedna od mjera koja se redovno treba primjenjivati je košenje i održavanje travnog pokrivača na određenoj visini, koja će se utvrditi u zavisnosti od vrste ptica koja predstavlja problem. Kada se stvaraju nove travnate površine moguće je koristiti specijalne mješavine sjemena. Takve mješavine mogu ograničiti rast trave na srednju visinu, a time i smanjiti učestalost košenja. Primjenu organskih i neorganskih đubriva kao i komposta treba svesti na minimum kako bi se usporio rast trave i smanjila frekvencija potrebnog košenja.

Ulazak divljih i drugih životinja u krug aerodroma se sprečava postavljanjem ograde ili druge prikladne prepreke, kako bi se spriječio ulazak na operativnu površinu divljih i drugih životinja, dovoljno velikih da predstavljaju opasnost za vazduhoplov.

5.2. Stanovništvo

Projekcije stanovništva, najopštije rečeno, odnose se na budući period i ono što će se eventualno desiti po pitanju veličine i strukture date populacije u budućnosti. Prema broju stanovnika dimenzionišu se i ostale komponente prostora kao što su stambeni fond, privredni kapaciteti, tehnička i društvena infrastruktura, itd.

S obzirom na obuhvat Plana, tj. dijelove naseljenih mjesta koji pripadaju predmetnom planu, projekciju broja stanovnika, nezahvalno je definisati. Projekcije broja stanovnika definišaće se kroz izradu strateških planskih dokumenta.

5.3. Stambeni fond

Planirano je proširenje postojećih zona individualnog stanovanja. Stambeni objekti pretežno egzistiraju u sklopu poljoprivrednih domaćinstava i kao takvi se zadržavaju. Akcenat je stavljen na održavanje postojećeg stambenog fonda, na poboljšanje uslova i kvaliteta stanovanja u postojećim objektima, kao i na legalizaciju postojećih bespravno izgrađenih objekata.

Izgradnja novih stambenih objekata u okviru stambenih zona individualnog stanovanja, s obzirom na blizinu planiranog aerodroma, moguća je samo uz saglasnost BHDCA.

Izvan granica zona individualnog stanovanja, odnosno u zoni poljoprivrede, dozvoljena je izgradnja stambenih objekata u sklopu porodičnog poljoprivrednog gazdinstva, takođe samo uz saglasnost BHDCA.

5.4. Privreda

Osim postojećih privrednih djelatnosti iz oblasti poljoprivrede i šumarstva, planirano je uvođenje i novih privrednih djelatnosti u predmetni prostor.

Dominantna privredna djelatnost planirana na predmetnom lokalitetu je vazdušni saobraćaj, koji obuhvata vazdušni prevoz putnika i robe i ostale djelatnosti koje su usko vezane za funkcionisanje aerodroma: skladištenje robe, uslužne djelatnosti u vazdušnom saobraćaju, poštanske djelatnosti, pomoćne djelatnosti u saobraćaju i druge.

Osim u zoni aerodromskog kompleksa, u obuhvat Plana se privreda uvodi i kroz privrednu zonu planiranu jugozapadno od zone aerodroma. U navedenoj zoni su planirane djelatnosti iz tercijarno-kvartarnog sektora: trgovina, ugostiteljstvo, različite uslužne djelatnosti, skladišta i drugo.

5.5. Neprivreda

U obuhvatu Plana ne postoje objekti javnih službi i drugih društvenih djelatnosti, a potrebe stanovništva za ovim sadržajima se uglavnom zadovoljavaju u gradskom centru i sjedištima mjesnih zajednica kojima pripadaju.

U sjeveroistočnom dijelu obuhvata Plana definisana je mješovita zona u okviru koje se mogu graditi objekti namijenjeni za društvene djelatnosti, a u skladu sa potrebama stanovništva, kao i sadržaji iz oblasti sporta i rekreacije, odnosno sportski tereni sa potrebnim pratećim sadržajima.

5.6. Infrastruktura

5.6.1. Saobraćaj

Koncepcija razvoja odnosi se na definisanje zona za izgradnju aerodroma Trebinje te ostalih infrastrukturnih sadržaja, izmještanja lokalnih puteva i priključka aerodroma na magistralni put u okviru Plana.

U očekivanju porasta društveno - ekonomskog razvoja naselja a samim tim i povećanja broja putovanja, kao i mobilnosti stanovništva kao važan strateški elemenat se planira izgradnja kompleksa Aerodroma Trebinje sa svim neophodnim sadržajima.

Aerodrom Trebinje (uključujući sve objekte, instalacije i opremu) se planira za slijetanje, polijetanje, kretanje vazduhoplova, pružanje zemaljskih usluga/prihvat i otpremu vazduhoplova, putnika i stvari i

drugih vazduhoplovnih i nevazduhoplovnih usluga neophodnih za nesmetano obavljanje civilnog/opšteg vazdušnog saobraćaja (GAT), u dnevnim i noćnim uslovima tokom čitave godine.

Na Aerodromu Trebinje pružaće se usluge u vazdušnoj plovidbi (upravljanje vazdušnim saobraćajem – ATM, usluge kontrole letenja - ATC, održavanje i nadzor nad radom i ispravnosti tehničkih sredstava civilne vazdušne plovidbe, usluge vazduhoplovne meteorologije – MET i usluge vazduhoplovnog informisanja - AIS).

Referentni kod aerodroma je 4E.

5.6.2. Hidrotehnika

Osnovni planski ciljevi hidrotehničke infrastrukture su: obezbjeđenje dovoljnih količina pitke vode za potrebe aerodroma.

Daljom razradom je neophodno uraditi analizu i razradu koncepta tehničkih rješenja za:

- Sistem za snabdijevanje vodom za piće,
- Sistem fekalne kanalizacije,
- Sisteme kišne kanalizacije.

Glavno snabdijevanje vodom za sanitarne, požarne i tehnološke potrebe potrošača aerodroma, će se vršiti sa javnog vodovodnog sistema Trebinja i sa planiranog novog rezervoara.

Potrebno je unaprijediti kvalitet u snabdijevanju vodom, provođenjem sledećih aktivnosti:

- uvođenje mjera za racionalnu potrošnju vode (adekvatno održavanje vodovodnog sistema, smanjenje gubitaka, ugradnja vodomjera i adekvatna naknada za potrošenu vodu),
- imenovati subjekte za upravljanje vodovodima na području obuhvata.

Za sve zaštitne zone izvorišta, sprovesti propisane mjere zaštite, kako bi se očuvao kvalitet vode na izvorištima (u svemu prema propisima: Zakonu o vodama, Pravilnika o mjerama zaštite, načinu određivanja, održavanja i obilježavanja zona sanitarne zaštite (Sl. Glasnik RS br. 76/2016).

Kriterijumi za proračun potrebnih količina vode navedeni u Strategiji integralnog upravljanja vodama Republike Srpske do 2024. godine, su:

Kriterijum	Kategorija	2005	2015	2025
Specifična potrošnja vode	Opštinski centri	200	200	200
	Ostala naselja	160	160	160
Koeficijent sezonske naravnomiernosti	Opštinski centri	1,2	1,2	1,2
	Ostala naselja	1,3	1,3	1,3
Gubici (%)	Opštinski centri	50	45	40
	Ostala naselja	50	45	40

Osim za sanitarne potrebe, u obuhvatu plana treba uzeti u obzir i potrebne količine vode za gašenje požara (Zakon o zaštiti od požara - Službeni glasnik Republike Srpske br. 71/12; Pravilnik o tehničkim normativima za hidrantsku mrežu za gašenje požara - Sl. glasnik Republike Srpske br. 39/13).

- S obzirom da će prilikom planiranja izgradnje poletno-sletne staze aerodroma biti potrebno izmjestiti postojeći vodovod u dokumentaciji nižeg reda dati rješenje priključka kao i samog izmještanja.

- Stanovništvo ne smije ni u jednom trenutku ostati bez snabdijevanja vodom tj. snabdijevanje stanovništva mora biti kontinuirano. Prije samog izvođenja radova na poletno-sletnoj stazi aerodroma potrebno je izmjestiti postojeći vodovod.

Kanalizacija upotrebljenih voda: Pitanje pravilnog rješavanja kanaliziranja otpadnih voda je od strateškog interesa za objekte u sastavu Plana. Razlog za to leži prije svega u neophodnosti stvaranja preduslova za očuvanje zdravog potencijala životne sredine i biodiverziteta na području aerodroma, te stvaranje preduslova za blagovremeno ispunjavanje obaveza iz Okvirne direktive o vodama što je preduslov evropskih inetergacija i održivog razvoja naselja i regiona.

Kod sagledavanja ukupne problematike prikupljanja, transpota i prečišćavanja otpadnih voda sa područja Plana, treba pristupiti izgradnji novih kanalizacionih sistema i izgradnji septičkih jama, bioloških prečišćavača ili mini postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda. Tamo gdje uspostavljanje kolektorskog kanalizacionog sistema nije opravdano, bilo zato što se ne bi proizvele koristi za životnu sredinu ili zato što bi izazvalo izuzetne troškove, treba primjenjivati odgovarajuće individualne sisteme septičkih jama ili sistema za prečišćavanje otpadnih voda kojima se postiže jednaka zaštita životne sredine.

U svim slučajevima otpadne vode prije konačne dispozicije, moraju biti podvrgnute odgovarajućem tretmanu (prečišćavanju) bilo na zajedničkim postrojenjima (uređajima) ili individualnim.

Kanalizacija atmosferske vode: Kanalizaciju atmosferske vode je potrebno voditi posebnim kanalizacionim sistemom i upuštati u prirodne recipijente. Na dijelovima terena gdje su izražena veća zagađenja (parkinzi za automobile, saobraćajnice sa povećanim intenzitetom saobraćaja, itd.) sakupljene vode od padavina će biti potrebno prethodno "tretirati" (prečišćavati) na odgovarajućim separatorima ulja i slično, prije priključivanja na glavne odvodne kolektore, odnosno prije konačnog upuštanja u recipijente.

5.6.3. Elektroenergetika

Glavne investicije vezane za elektroenergetsku infrastrukturu na području koje obuhvata ovaj Plan u narednom periodu će biti usmjerene na sljedeće:

- Prilagođavanje postojećih, dogradnja i rekonstrukcija elektroenergetskih kapaciteta u cilju obezbjeđenja i sigurnosti napajanja postojećih i novih potrošača na ovom području sa akcentom na napajanje električnom energijom Aerodroma Trebinje.

5.6.4. Telekomunikacije

U narednom periodu glavne investicije vezane za telekomunikacionu infrastrukturu na području koje obuhvata ovaj Plan će biti usmjerene na kontuirano snabdjevanje telekomunikacionim uslugama krajnjih korisnika.

5.6.5. Termotehnika

U narednom periodu na ovom prostoru treba planirati što veću upotrebu obnovljivih izvora energije koji imaju značajan potencijal ali koji nisu na pravi način iskorišćeni. To se naročito odnosi toplotne pumpe, na biomasu i na sunčevu energiju. S obzirom na njihovu obnovljivost i ekološku čistoću potrebno je značajnije istražiti mogućnost iskorišćenja ovih izvora energije.

5.7. Kulturno-istorijsko nasljeđe

Na nacionalni spomenik primjenjuju se mjere zaštite i rehabilitacije utvrđene pojedinačnim odlukama za svako navedeno dobro, u skladu sa Zakonom o sprovođenju odluka Komisije za zaštitu nacionalnih spomenika uspostavljene prema Aneksu 8. Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 9/02).

Za intervencije u prostoru koje se nalaze na katastarskim česticama dobara upisanih na Listu peticija, kao i susjednim katastarskim česticama tih parcela, potrebno je suzdržati se bilo kakve intervencije do donošenja konačne odluke.

Ukoliko se ispostavi potreba za intervencijama na dobru upisanom na Listu peticija ili na pripadajućim i susjednim parcelama prije donošenja konačne odluke o njegovom statusu, potrebno je prijedlog intervencije sa svom relevantnom dokumentacijom i obrazloženjem iste dostaviti na mišljenje komisiji. Komisija će o prijedlogu donijeti mišljenje na prvoj narednoj sjednici Komisije za koju, po Pravilniku Komisije, nije utvrđen dnevni red.

5.8. Nasljeđe prirode

U predmetnom obuhvatu, nije registrovano nasljeđe prirode te se za ovaj prostor može konstatovati da prethodno usvajanim i sada važećim prostorno planskim aktima, nije ranije utvrđivan nikakav režim i poseban stepen zaštite.

5.9. Zaštita životne sredine

Savremeni koncept zaštite životne sredine zahtjeva kontinuirano praćenje stepena aerozagađenja, hidrozagađenja, pedozagađenja, biljnog pokrivača, faune, higijenskog stanja sredine, zdravstvenog stanja ljudi, buke, vibracija, štetnih zračenja i drugih pojava i pokazatelja stanja životne sredine. Opšti kriterijumi za zaštitu životne sredine polaze od međunaradno utvrđenih ekoloških principa koji se mogu svesti na sledeće:

- Najbolja politika zaštite životne sredine zasnovana je na preventivnim mjerama, što podrazumeva blagovremeno sprečavanje ekološki negativnih uticaja na životnu sredinu, umjesto uklanjanja njihovih posljedica;
- U procesu donošenja odluka o izgradnji privrednih i infrastrukturnih objekata mora se analizirati i jasno utvrditi uticaj njihove izgradnje i rada na kvalitet životne sredine.

Da bi se ispunili svi predviđeni zahtjevi, ovim Planom kroz pojedine infrastrukturne faze definisana su rješenja koja se zasnivaju na zaštiti osnovnih prirodnih elemenata: vazduha, vode, zemljišta i biodiverziteta.

6. PLAN

6.1. Konceptija uređenja prostora

Ovim Planom obezbjeđuje se planski osnov za realizaciju Aerodroma Trebinje. Konceptija uređenja prostora zasnovana je na planiranju zone potrebne za izgradnju aerodroma i planiranju neophodne prateće infrastrukture, implementiranju zone aerodroma u postojeći način korišćenja prostora, te uvođenju novih sadržaja, kompatibilnih aerodromu, u prostor obuhvata Plana.

Planirano je izmještanje dijela postojeće lokalne saobraćajne matrice i definisanje novih trasa s ciljem da saobraćajna matrica ostane funkcionalna, kako za postojeće, tako i za planirane sadržaje. Kako bi se ostvario pristup kompleksu Aerodroma Trebinje planirana je izgradnja priključka na magistralni put prema Dubrovniku sa novom oznakom MI-109 (stara oznaka M20), dionica Aleksina Međa – entiteska granica RS/FBiH (Radovan Ždrijelo).

Razvojem mreže saobraćajnica u predmetnom prostoru stvara se preduslov za razvoj cjelokupnog prostora. Planiranjem novih saobraćajnica omogućeno je planiranje i dodatnih sadržaja.

Na osnovu situacionog rješenja izrađenog od strane nosioca izrade Plana, a usvojenog od strane investitora, definisana je zona aerodroma. Neposredno uz zonu aerodroma određene su površine koje su direktno u vezi sa budućim funkcionisanjem aerodroma, a koje su podijeljene u dvije zone: zonu rezervisanu za sisteme i instalacije od značaja za aerodrom (zona zabrane gradnje) i zonu rezervisanu za budući razvoj aerodroma.

Jugozapadno od zone aerodroma planirana je zona privrednih sadržaja koji pripadaju tercijarnom i kvartarnom sektoru: turizam, trgovina, ugostiteljstvo, uslužne djelatnosti, servisi, skladišta i drugo.

Između privredne zone i zone aerodroma planirana je zona zelenih površina specijalne namjene, odnosno pojas zaštitnog zelenila.

Postojeće zone individualnog stanovanja, koje su evidentirane kroz analizu postojećeg stanja, zadržane su i, tamo gdje je to bilo potrebno, povezane su novim trasama saobraćajnica. Postojeće saobraćajnice su planirane za rekonstrukciju i proširenje do profila kojim je moguće ostvariti kvalitetan i bezbjedan saobraćaj.

U obuhvatu Plana evidentirane su dvije zone groblja i iste su zadržane u postojećem stanju. U sjeveroistočnom dijelu obuhvata, uz postojeću zonu groblja planirana je mješovita zona u okviru koje je moguće graditi objekte društvenih djelatnosti, kao i objekte i sadržaje iz oblasti sporta i rekreacije.

U preostalom dijelu obuhvata Plana dominantne su šume i šumsko zemljište, dok se u istočnom dijelu obuhvata Plana nalaze i poljoprivredne površine.

Planirana konceptija uređenja prostora, odnosno definisane zone i njihov odnos u prostoru, prikazane su na grafičkom prilogu br.10 Zoning karta.

6.2. Definisane zone, uslovi korišćenja i izgradnje

U predmetnoj prostornoj cjelini, prema planiranoj namjeni prostora, definisane su sljedeće zone:

- zona aerodrom;
- zona individualnog stanovanja;
- privredna zona;
- zona groblja;

- mješovita zona;
- zona zelenih površina specijalne namjene;
- zona javnih saobraćajnih površina;
- zona poljoprivrednog zemljišta;
- zona šuma i šumskog zemljišta;
- rezervisana zona za sisteme i instalacije od značaja za aerodrom/zona zabrane gradnje i
- rezervisana zona za budući razvoj aerodroma.

6.2.1.Zona aerodroma

Na osnovu podataka koje je investitor dostavio u obliku Projektnog zadatka za izradu dokumentacije neophodne za izgradnju aerodroma u Trebinju, a u okviru pripremnih radova za izradu Plana, izrađeno je situaciono rješenje Aerodroma Trebinje koje je u septembru 2021. godine dostavljeno investitoru na odobrenje. Usvojeno situaciono rješenje korišćeno je kao osnov za izradu planiranog rješenja, odnosno, za definisanje zone Aerodroma Trebinje.

Aerodrom Trebinje, uključujući sve objekte, instalacije i opremu, planira se za slijetanje, polijetanje, kretanje vazduhoplova, pružanje zemaljskih usluga - prihvat i otpremu vazduhoplova, putnika i stvari i drugih vazduhoplovnih i nevazduhoplovnih usluga neophodnih za nesmetano obavljanje civilnog vazdušnog saobraćaja u dnevnim i noćnim uslovima tokom čitave godine.

Planirano je da se na Aerodromu Trebinje pružaju usluge u vazdušnoj plovidbi – upravljanje vazdušnim saobraćajem ATM, usluge kontrole letenja ATC, održavanje i nadzor nad radom i ispravnosti tehničkih sredstava civilne vazdušne plovidbe, usluge vazduhoplovne meteorologije MET i usluge vazduhoplovnog informisanja AIS.

Referentni kod aerodroma je 4E.

Dimenzionisanje svih osnovnih parametara aerodroma izvršeno je prema referentnom tipu vazduhoplova. Poletno-sletna staza je orijentisana u pravcu sjeverozapad – jugoistok. Optimalna dužina poletno-sletne staze je proračunata s obzirom na nadmorsku visinu aerodroma, prosječnu temperaturu za najtopliji mjesec u godini i najveći uzdužni nagib. Planirana dužina poletno-sletne staze je 3500m, dok njena širina iznosi 45m. U odnosu na poletno-sletnu stazu pozicionirani su i ostali elementi određeni za polijetanje, slijetanje i kretanje vazduhoplova: okretište na poletno-sletnoj stazi, zaštitni pojas, osnovna staza poletno-sletne staze, zaštitna površina kraja poletno-sletne staze (RESA), staze za vožnju i drugo. Prema zahtjevima iz Projektnog zadatka definisane su potrebne platforme i iste su dimenzionisane prema kategorijama vazduhoplova za čije opsluživanje su namijenjene, kao i prema tehnologiji prihвата i otpreme vazduhoplova i načinu parkiranja vazduhoplova. U odnosu na površine namijenjene za polijetanje, slijetanje i kretanje vazduhoplova, te za prihvat, otpremu, parkiranje i održavanje vazduhoplova, planirani su i ostali sadržaji neophodni za funkcionisanje aerodroma.

U okviru ove cjeline planirana je izgradnja helidroma, namijenjenog za komercijalni vazdušni saobraćaj. Referentni helikopter je dvomotorni i dvoeliski Sikorsky S76D sa dva motora P&W 210S. Prema referentnom helikopteru izvršeno je dimenzionisanje svih parametara helidroma.

Helidrom je namijenjen za slijetanje i polijetanje helikoptera klase performansi 1.

Zona aerodroma, prema načinu korišćenja, podijeljena je na bezbjedonosnu zonu ograničenog pristupa i javnu zonu. Prema operativno-tehničkim zahtjevima izvršeno je grupisanje srodnih sadržaja, te su unutar zone aerodroma definisane sljedeće funkcionalne cjeline:

- manevarske površine i platforme,
- kontrola letenja,

- tehnički sadržaji,
- helikopterski sadržaji,
- površina namijenjena putnicima,
- poslovna avijacija,
- kargo transportna cjelina,
- kontrole pristupa i pregleda službenih lica i vozila,
- skladištenje tečnog goriva sa pretakačkom i pumpnom stanicom,
- eko zona,
- stacionarni saobraćaj,
- interne saobraćajnice,
- površina rezervisana za razvoj aerodroma
- površine specijalne namjene.

Sve prethodno navedene funkcionalne cjeline dimenzionisane su tako da omogućavaju izgradnju neophodnih pripadajućih sadržaja koji se podrazumevaju (npr. agregatska postrojenja, itd.). U okviru površina definisanih za pojedine funkcionalne cjeline moguće je pozicionirati i druge sadržaje, ukoliko se za istim ukaže potreba. Preporuka je, gdje god to bude moguće, unutar predloženih cjelina planirati zelene površine. Na ulazu u kompleks aerodroma je planirano postavljanje nadstrešnice za kontrolu ulaza. Moguće je postavljanje i drugih nadstrešnica na mjestima gdje se ukaže potreba za istim.

Plan organizacije prostora unutar zone aerodroma, sa definisanim funkcionalnim cjelinama prikazan je na grafičkom prilogu br. 11 Zoning karta – detaljna namjena zone aerodroma. Dispozicija funkcionalnih cjelina nije obavezujuća. S obzirom na složenost kompleksa aerodroma, dozvoljeno je da u procesu razrade sitacionog rješenja, odnosno, u toku izrade urbanističko-tehničkih uslova i izrade tehničke dokumentacije nastanu određena odstupanja od predloženog rješenja, uz uslov da se obezbijedi kvalitetno funkcionisanje aerodromskog kompleksa.

Granice zone aerodroma prikazane su na grafičkim prilogima br. 10 Zoning karta i br. 11. Zoning karta – detaljna namjena zone aerodroma. Kada za to postoje opravdani razlozi, kao što su specifični tehničko-tehnološki zahtjevi ili relevantni faktori koji se tiču imovinsko-pravnih odnosa, moguće je detaljnim urbanističko-tehničkim uslovima izvršiti minimalne korekcije granica zone kao i funkcionalnih cjelina unutar iste.

Osim definisanih funkcionalnih cjelina i njihovih sadržaja, moguća je izgradnja i drugih objekata i sadržaja koji obezbjeđuju da aerodrom kao tehničko-tehnološka cjelina nesmetano funkcioniše.

Izgradnja kompleksa aerodroma može da se vrši fazno. Faznost se definiše na način da se po izgradnji prve faze, sa svim objektima i sistemima, aerodrom koristi kao tehničko-tehnološka cjelina, a da svaka naredna faza izgradnje aerodroma predstavlja dodatno proširenje njegovih kapaciteta.

U okviru zone aerodroma zabranjena je izgradnja objekata i sadržaja koji nisu u funkciji aerodroma i koji mogu ugroziti funkcionisanje aerodroma.

S obzirom na specifičnost namjene, nije moguće propisati koeficijent izgrađenosti i koeficijent zauzetosti zone kompleksa aerodroma. Spratnost objekata unutar kompleksa uslovljena je tehnološkim procesima koji se odvijaju u svakom objektu pojedinačno.

Konačan horizontalni i vertikalni gabarit svakog objekta u kompleksu biće definisan u toku izrade urbanističko-tehničkih uslova. Gabariti objekata, kako horizontalni, tako i vertikalni, ne smiju ni na koji način ugroziti funkcionisanje aerodroma kao cjeline.

Granica zone definisana je koordinatama lomnih tačaka.

6.2.1.1. Manevarske površine i platforme

Manevarske površine i platforme pripadaju bezbjednosnoj zoni ograničenog pristupa aerodroma.

Manevarske površine su dio aerodroma koji se koristi za polijetanje, slijetanje i kretanje vazduhoplova po zemlji. U okviru manevarskih površina planirane su:

- poletno-sletna staza,
- okretišta na poletno-sletnoj stazi,
- osnovna staza poletno-sletne staze,
- zaštitni pojasevi poletno-sletne staze,
- bezbjedna površina kraja poletno-sletne staze (RESA),
- staze za vožnju (rulne staze),
- osnovne staze staza za vožnju,
- zaštitni pojasevi staza za vožnju,
- i druge površine značajne za kretanje vazduhoplova ili servisnih vozila.

Platforme su površine određene za prihvatanje i otpremu vazduhoplova, putnika i stvari, snabdijevanje vazduhoplova gorivom i mazivom, parkiranje, boravak i održavanje vazduhoplova koji ne ometaju obavljanje saobraćaja na aerodromu. U okviru Aerodroma Trebinje na prostoru određenom za platforme aerodroma planirane su :

- platforme za komercijalni saobraćaj
- kargo platforma
- platforma generalne avijacije
- platforma za helikoptere
- platforma opreme za opsluživanje vazduhoplova
- izolovana pozicija za parkiranje vazduhoplova
- platforma za odleđivanje/sprečavanje zaleđivanja vazduhoplova

U okviru manevarskih površina i platformi planirani su i drugi sadržaji neophodni za ispravno funkcionisanje ove cjeline.

Po obimu bezbjednosne zone ograničenog pristupa planirana je izgradnja ograde perimetra aerodroma. Perimetarska ograda ima za cilj sprečavanje ulaska na aerodrom životinja i neovlaštenih lica koja bi mogla da predstavljaju bezbjednosni rizik za operacije vazduhoplova.

Cjelokupnom dužinom ograde perimetra aerodroma, kao i objekata koji će činiti granicu između bezbjednosne zone ograničenog pristupa i javne zone planiran je perimetarski put. Perimetarski put predviđen je za kretanje vozila službe nadležne za bezbjednost civilnog vazduhoplovstva (security) i MUP-a prilikom vršenja patrole sa ciljem sprečavanja ulaska lica u bezbjednosnu zonu ograničenog pristupa aerodroma. Perimetarski put će se, takođe, koristiti kao servisni put za kretanje vozila službe održavanja kompleksa aerodroma, službi koje održavaju radio-navigacione uređaje, spasilačko-vatrogasne službe i ostalih službi u slučaju vanredne situacije. Minimalna širina perimetarskog puta iznosi 3m.

U okviru funkcionalne cjeline koja je označena kao manevarske površine i platforme planirana je izgradnja helidroma sa dvije prilazno/odletne površine, namijenjenog za operacije vizuelnog polijetanja/slijetanja pri dnevnim i noćnim uslovima vidljivosti. U sklopu helidroma su planirane i dvije parking pozicije rulnicama povezane sa FATO pozicijom. Prema namjeni helidrom će biti kategorizovan za komercijalni vazdušni saobraćaj sa kolovoznim zastorom.

Referentni helikopter je dvomotorni i dvoeladni Sikorsky S76D sa dva motora P&W 210S. Prema referentnom helikopteru izvršeno je dimenzionisanje svih parametara helidroma.

Helidrom je namijenjen za slijetanje i polijetanje helikoptera klase performansi 1.

6.2.1.2. Kontrola letenja

Služba kontrole letenja je služba koja obuhvata usluge koje se pružaju u svrhu sprečavanja sudara između vazduhoplova i između vazduhoplova i prepreka na manevarskoj površini i pospešivanja i održavanja urednog toka vazdušnog saobraćaja.

U površini namijenjenoj kontroli letenja planirana je izgradnja tornja neophodnog za rad osoblja i pružanje standardnih usluga u nadležnosti BHANSA-e na Aerodromu Trebinje.

6.2.1.3. Tehnički sadržaji

Površina namijenjena tehničkim sadržajima obuhvata vatrogasni poligon, vatrogasnu stanicu za spasilačko-vatrogasnu službu, garažu za smještaj aerodromske opreme i površinu namijenjenu za pranje vozila.

Vatrogasni poligon je predviđen za sprovođenje praktičnih vježbi spasilačko-vatrogasne službe. Planiran je u okviru bezbjednosne zone ograničenog pristupa aerodroma.

Pozicija vatrogasne stanice za spasilačko-vatrogasnu službu na aerodromu određena je tako da se obezbijedi propisano vreme odziva i da spasilačko-vatrogasna vozila imaju direktan i slobodan pristup na poletno-sletne staze, manevarske površine i platforme, uz minimalno kretanje. Vatrogasnoj stanici se pristupa preko bezbjednosne zone ograničenog pristupa aerodroma. U okviru vatrogasne stanice planirana je garaža za spasilačko-vatrogasna vozila, koja mora biti projektovana tako da omogući brz izlazak vatrogasnih vozila ka platformama i manevarskim površinama.

Karakteristike vatrogasne stanice moraju između ostalog zadovoljavati i zahtjeve propisane sertifikacionim zahtjevima za aerodrome koje je usvojila Evropska agencija za bezbjednost vazdušnog saobraćaja (CS-ADR-DSN), kao i ICAO Doc 9137 – Airport Services Manual (Part 1 – Rescue and Firefighting).

Garažno-tehnički blok namijenjen je za smještaj aerodromske opreme i sredstava za zemaljsko opsluživanje, za održavanje aerodroma, vozila za rastjerivanje ptica i drugih životinja i drugo. Pristup garažno-tehničkom bloku se vrši preko bezbjednosne zone ograničenog pristupa aerodroma.

6.2.1.4. Helikopterski sadržaji

Površina namijenjena za helikopterske sadržaje pozicionirana je neposredno uz helidrom. U okviru navedene površine moguće je izgraditi sadržaje koji su neophodni i/ili značajni za funkcionisanje helidroma kao tehničko-tehnološke cjeline.

6.2.1.5. Površina namijenjena putnicima

U okviru površine namijenjene putnicima planira se izgradnja zgrade putničkog terminala sa pratećim sadržajima. Terminalna zgrada se koristi za prihvatanje i otpremu putnika i prtljaga u domaćem i međunarodnom vazdušnom saobraćaju, smještaj specijalizovane opreme i sistema za opslugu putnika i prtljaga, obavljanje carinske, pasoške i sanitarne kontrole, pregled obezbjeđivanja i razne

nevazduhoplovne usluge. U zgradi putničkog terminala će se nalaziti i ambulanta službe hitne medicinske pomoći sa čekaonicom i prostorijom namijenjenom za obavljanje pregleda, intervencija ili reanimacija.

Zgrada putničkog terminala se nalazi dijelom u javnoj zoni, a dijelom u bezbjedonosnoj zoni ograničenog pristupa. Pozicija putničkog terminala uslovljena je pozicijama platformi za komercijalni saobraćaj.

6.2.1.6. Poslovna avijacija

U okviru površine namijenjene poslovnoj avijaciji planirana je izgradnja terminala poslovne avijacije i hangara za vazduhoplove poslovne avijacije.

Terminal poslovne avijacije će biti korišćen za prihvatanje i otpremu putnika poslovne avijacije, a dimenzionisan je za istovremenu opslugu 4 leta vazduhoplova kodnog slova V.

Hangar za vazduhoplove poslovne avijacije dimenzionisan je za istovremeni smještaj minimalno tri vazduhoplova kodnog slova V.

6.2.1.7. Kargo transportna cjelina

Kargo transportna cjelina se sastoji od kargo terminala i kamionskog terminala.

Kargo terminal treba da sadrži visokoregala automatizovana carinska skladišta i drugu standardnu opremu za prihvatanje i otpremu komadnog tereta, paleta i kontejnera, prostor za smještaj operativnih službi aerodroma, carine, špediterskih organizacija, itd.

Kargo transportna cjelina (tj. kargo terminal) se nalazi jednim dijelom u javnoj zoni, a drugim dijelom u bezbjedonosnoj zoni ograničenog pristupa aerodroma.

6.2.1.8. Kontrola pristupa i pregled službenih lica i vozila

Osim kontrole pristupa i pregleda obezbjeđivanja koja će se vršiti u objektima koji pripadaju objema zonama (i javnoj zoni i bezbjedonosnoj zoni ograničenog pristupa planirane su i zasebne površine namijenjene službi nadležnoj za bezbjednost civilnog vazduhoplovstva (security). U okviru ovih površina će se vršiti pregled službenih lica (lica koja nisu putnici) i pregled vozila koja pristupaju bezbjedonosnoj zoni ograničenog pristupa. Ove površine se nalaze na granici javne i bezbjedonosne zone ograničenog pristupa, a konačan broj lokacija će biti definisan prema stvarnim potrebama za nesmetano funkcionisanje aerodromskog kompleksa u određenoj fazi izgradnje.

6.2.1.9. Skladištenje tečnog goriva sa pretakačkom i pumpnom stanicom

Uskladištavanje tečnih goriva podrazumijeva rezervoare za smještaj mlaznog goriva (kerozin JET-A1), ukupne zapremine od minimalno 400 m³, avio-benzina ukupne zapremine od minimalno 50 m³, dizel goriva ukupne zapremine od minimalno 20 m³.

U okviru zone namijenjene za pretakanje i smještaj goriva predviđene su površine za izgradnju odgovarajućih skladišnih rezervora, autopretakališta, automata za pretakanje goriva, sigurnosnih odušaka, saobraćajnica za pristup autocistreni i vatrogasnih vozila, uzimajući u obzir zone opasnosti od izbijanja požara i nastanka eksplozija koje su prisutne oko ovih objekata kao i bezbjedonosne udaljenosti u odnosu na najbliže objekte koji mogu biti ugroženi u slučaju nastanka požara i eksplozija. Skladištenje i pretakanje goriva planirati na način da se zadovolje najviši kriterijumi bezbjednosti ljudi, objekata i zaštite životne sredine u vazduhoplovstvu. Za zaštitu od požara i eksplozija predvidjeti odgovarajuće hidrantske instalacije i sredstva za gašenje požara.

Karakteristike rezervoara za smještaj goriva sa pretakačkom stanicom, bezbjedonosnih i pristupnih površina moraju biti takve da zadovoljavaju i zahtjeve propisane „ICAO doc 9977 – Manual on Civil Aviation Jet Fuel Supply“ i dr. Referentne međunarodne i domaće standarde.

6.2.1.10. Eko zona

U okviru zone Aerodroma Trebinje predviđen je prostor za privremeno odlaganje mješovitog komunalnog otpada, prethodno razdvojenog ambalažnog otpada kao i opasnog otpada (staro ulje, uljni filteri, zauljena ambalaža i krpe, baterije i akumulatori, gorivni kondezati), do njihovog preuzimanja od strane ovlaštenih operatera za upravljanje tim vrstama otpada.

Planirana je izgradnja objekta-nadstrešnice cca 1.000 m² da bi se privremeno skladište otpada zaštitilo od atmosferskih uticaja. Pod objekata će biti vodonepropusan. Dio u kojem se skladišti opasan otpad će biti ograđen odgovarajućom ogradom da bi se onemogućio pristup neovlaštenim licima. Rezervoari u kojima se skladišti opasni tečni otpad će biti sa dvostrukom stjenkom, uređajem za automatsko detektovanje i dojavu propuštanja te zaštitnom građevinom (tankvanom dovoljne zapremine za prihvatanje ukupne količine goriva).

U sklopu nadstrešnice će se postaviti mini linija za sortiranje radi ručnog razdvajanja ambalažnog otpada koji je prethodno sakupljen u reciklažnim kontejnerima/kantama.

6.2.1.11. Stacionarni saobraćaj

Potrebno je izgraditi parkinge kao posebne funkcionalne cjeline na jednom ili više prostora za sljedeće kategorije lica i vozila u javnoj zoni aerodroma:

- Parking za putnike i posjetioce
- Parking za zaposlene
- Parking za rent-a-car agencije
- Parking za TAXI vozila
- Parking za autobuse
- Parking za vozila državnih organa i institucija neophodnih za funkcionisanje aerodroma

Planirano je odvijanje stacionarnog i dinamičkog saobraćaja na kompleksu aerodroma u javnoj zoni kako bi se zadovoljili zahtjevi sa aspekta bezbjednosti u drumskom saobraćaju. Sistem kontrole pristupa/naplate i njegovi komunikacioni segmenti sa opremom treba da imaju konektivnost sa server salom.

6.2.1.12. Interne saobraćajnice

Servisne saobraćajnice

Planiran je optimalan sistem servisnih saobraćajnica tako da se svi tehnološki procesi koji se odvijaju na aerodromu obavljaju bezbjedno i efikasno.

Pristup vozila spasilačko-vatrogasne službe i hitne medicinske pomoći svim objektima na kompleksu aerodroma treba da bude lak i moguć u propisanim vremenima.

Saobraćajnice moraju imati odgovarajuću nosivost, u skladu sa svojom namjenom.

Perimetarski put

Perimetarski put je pre svega predviđen za kretanje vozila službe nadležne za bezbjednost civilnog vazduhoplovstva (*security*) i MUP-a prilikom vršenja patrole sa ciljem sprečavanja ulaska lica u bezbjedonosnu zonu ograničenog pristupa aerodroma. Put će biti u funkciji servisnog puta za kretanje vozila službe održavanja kompleksa aerodroma, službi koje održavaju radio-navigacione uređaje, spasilačko-vatrogasne službe i ostalih službi u slučaju vanredne situacije.

Patrolni put treba da bude minimalne širine 3m, sa odvodnjavanjem, za jednosmjerno kretanje vozila, smješten neposredno uz ogradu perimetra aerodroma, sa unutrašnje strane aerodromskog kompleksa tj. u okviru bezbjedonosne zone ograničenog pristupa aerodroma (*security restricted area*).

Perimetarski put se prostire cjelokupnom dužinom ograde perimetra aerodroma i objekata koji će činiti granicu između javne i bezbjedonosnu zonu ograničenog pristupa aerodroma. Dužina puta zavisi od dužine prethodno navedene granice.

Put treba da bude od čvrstog materijala koji će omogućiti nesmetano kretanje vozila u svim vremenskim uslovima, pri tome ne utičući na ispravnost funkcionisanja aerodroma, uključujući i teška vatrogasna vozila u slučaju vanredne situacije.

Perimetarski put mora biti osvijetljen.

Ostale interne saobraćajnice

Pod internim saobraćajnicama podrazumjevaju se i saobraćajnice i staze za evakuaciju, pješačke staze za putnike i zaposlene i razni pristupni putevi objektima i sistemima na aerodromu.

Širine, dužine i oznake svih internih saobraćajnica prilagođene su svakoj pojedinačnoj lokaciji i njihovoj namjeni.

Planirana je interna saobraćajnica koja direktno povezuje vatrogasnu stanicu i sistem staza za vožnju, kako bi vatrogasna vozila imala direktan izlazak na manevarske površine i mogućnost reagovanja u propisanom vremenskom intervalu.

Ostali zahtjevi

Osnovni kriterijum prilikom planiranja je da je izbjegnuto, u maksimalnoj mjeri, kretanje vozila aerodromskih službi i drugih servisnih vozila preko poletno-sletne staze i staza za vožnju.

Prilikom planiranja saobraćajnica uzeti su u obzir kriterijumi propisani:

- sertifikacionim zahtjevima za aerodrome koje je usvojila Evropska agencija za bezbjednost vazdušnog saobraćaja (CS-ADR-DSN)
- ICAO Annex 14 - Aerodromes, Volumes I
- ICAO Doc 9157 - Aerodrome Design Manual (Part 2 - Taxiways, Apron and Holding Bays)
- ICAO Doc 9157 - Aerodrome Design Manual (Part 4 - Visual Aids)
- ICAO Doc 9184 - Airport Planning Manual (Part 1 - Master Planning i Part 2 - Land Use and Environmental Management)
- ICAO doc 9137 Airport Services Manual (Part 1 - Rescue and Fire Fighting)

6.2.1.13. Površine namijenjene za razvoj aerodroma

Neposredno uz ulaz u kompleks aerodroma definisana je površina namijenjena za budući razvoj aerodroma u okviru koje je moguće pozicionirati sadržaje za kojima se ukaže potreba u toku planiranja, projektovanja, izgradnje ili korišćenja aerodroma.

Zatečeni stambeni objekti koji se nalaze u navedenim zonama planirani su da se zadrže u postojećem stanju. Za sve buduće intervencije na zatečenim objektima neophodno je pridržavati se urbanističkih parametara propisanih za tu namjenu. Takođe, na buduće intervencije pored saglasnosti Direkcije za civilno vazduhoplovstvo BiH, BHDCA, neophodno je pribaviti saglasnost i upravljača aerodroma.

U ovim zonama nije moguća izgradnja novih stambenih i poslovnih objekata izuzev objekata i sadržaja koji su navedeni na početku ovog poglavlja.

Granice navedenih zona definisane su koordinatama lomnih tačaka.

6.2.1.14. Površine specijalne namjene

U prostoru između granice zone aerodroma i perimetarske ograde, u širini od 3 metra, planirana je površina specijalne namjene.

U okviru ove površine zabranjena je sadnja visokog i žbunastog dendrofonda, kako ne bi bila ugrožena preglednost prostora oko perimetarske ograde, odnosno kako bi se omogućilo što bolje kontrolisanje neposrednog okruženja.

6.2.2. Zona individualnog stanovanja

Postojeće zone individualnog stanovanja identifikovane su kroz analizu i ocjenu stanja, gdje je utvrđeno da se pretežno sastoje od porodičnih poljoprivrednih gazdinstava. Ovim planskim ostavlja se mogućnost da je moguće planirati stambene zone i izvan granica definisanih grafičkim dijelom Zoning plana što se definiše i obrazlaže kroz dokument nižeg reda (urbanističko-tehničke uslove) a na osnovu sveobuhvatne planske analize uz poštovanje urbanističkih parametara i svih planskih elemenata propisanih ovim Planom kao i važećim zakonima i podzakonskim aktima i pravilnicima koji tretiraju navedenu oblast. U skladu sa navedenim moguća je izgradnja novih stambenih objekata uz poštovanje gore navedenih uslova.

U individualnim stambenim objektima prizemna etaža može se, u cijelosti ili djelimično, namjeniti za poslovne djelatnosti. Unutar zona stanovanja, postojećih i planiranih, moguće je graditi poslovne objekte. Neovisno da li se radi o prenamjeni ili izgradnji novog objekta poslovne djelatnosti koje se mogu obavljati u individualnim stambeno-poslovnim objektima tj. stambenim zonama moraju biti kompatibilne sa stanovanjem ili obavljanjem drugih dozvoljenih djelatnosti tj. takve da bukom, vibracijama, zračenjem, emisijama štetnih materija, većom opasnošću od požara, eksplozije ili druge vrste tehničkih incidenata, nesrazmjerno velikim opterećenjem saobraćajnica i parkirališta i sl., ne ugrožavaju normalno stanovanje i rad u istom ili susjednim objektima.

U okviru postojećih zona moguće su intervencije na postojećim individualnim stambenim i pomoćnim objektima u cilju poboljšanja uslova i kvaliteta stanovanja i korišćenja postojećih poljoprivrednih gazdinstava. Te intervencije obuhvataju: dogradnju, nadogradnju, adaptaciju, rekonstrukciju i sanaciju postojećih objekata.

S obzirom na blizinu zone aerodroma, buka koju generiše vazdušni saobraćaj može da uzrokuje ozbiljne probleme i da značajno ugrozi kvalitet stanovanja u postojećim stambenim zonama. Izvršena je analiza s ciljem utvrđivanja zona rasprostiranja buke 50 dB. Izvan konture buke od 50 dB nema ograničenja za razvoj stambene namjene prema ovom kriterijumu. Za postojeće objekte, unutar konture buke jačine 50 dB, a koji su van zone zabrane gradnje, utvrđuje se režim sanacije uz uslov utvrđivanja mjera zaštite od buke za svaki pojedinačni objekat, a koji je u funkciji namjene svakog objekta pojedinačno. Ukoliko se tokom eksploatacije aerodroma utvrdi neprihvatljiv rizik po okolinu usled uticaja buke generisane vazdušnim saobraćajem, potrebno je sprovesti odgovarajuće mere zaštite i sanacije.

Izgradnja novih stambenih objekata u okviru zone individualnog stanovanja, a izvan kontura buke jačine 50 dB, dozvoljena je samo pod uslovom da se za istu, s obzirom na blizinu planiranog aerodroma, obezbijedi saglasnost BHDCA.

6.2.3. Privredna zona

Privredna zona planirana je jugozapadno od zone kompleksa aerodroma. Planirano je uvođenje nove saobraćajnice kojom će se vršiti pristup navedenoj zoni.

Za područje privredne zone obavezna je izrada sprovedbenog dokumenta prostornog uređenja (regulacionog plana, urbanističkog projekta ili plana parcelacije), kojim će se preciznije definisati sadržaji i njihovi odnosi u prostoru. Ovim Planom ostavlja se mogućnost da se granice privredne zone mogu promijeniti u mjeri koja je potrebna kako bi se izašlo u susret zainteresovanim licima koji bi ulagali u predmetnu zonu a na osnovu sveobuhvatne planske analize uz poštovanje urbanističkih parametara i svih planskih elemenata propisanih ovim Planom kao i važećim zakonima i podzakonskim aktima i pravilnicima koji tretiraju navedenu oblast. U skladu sa navedenim moguće je planiranje privrednih zona i izvan granica definisanih grafičkim dijelom Plana uz obavezno poštovanje gore navedenih uslova.

U privrednoj zoni dozvoljene su djelatnosti iz tercijarno-kvartarnog sektora: trgovina, turizam, ugostiteljstvo, administracija, servisi, skladišta i drugi sadržaji. U okviru navedene zone moguće je planirati i javne službe i druge društvene djelatnosti, ukoliko se za tim sadržajima ukaže potreba. U svrhu razvoja predmetne lokacije i stvaranja pozitivnih razvojnih pravaca ovim Planom se ostavlja mogućnost da u obuhvatu predmetne zone budu planirani sadržaji koji nisu u suprotnosti sa poglavljem 6.3. *Urbanistički i drugi uslovi za građenje i uređenje prostora po zonama; Zabranjene namjene u prostoru.* Takođe, u predmetnoj zoni, izuzev namjena definisanih navedenim poglavljem zabranjuje se planiranje i izgradnja objekata sa stambenom namjenom.

Za sve planirane sadržaje, uslov je da njihova izgradnja i korišćenje ni na koji način ne ugrožavaju funkcionisanje aerodromskog kompleksa.

Precizna namjena, horizontalni i vertikalni gabariti objekata, parcelacija, kao i uslovi za izgradnju objekata precizno će biti određeni regulacionim planom, urbanističkim projektom ili planom parcelacije. Planirani objekti ne smiju ni na koji način ugroziti funkcionisanje aerodroma kao cjeline.

6.2.4. Zone groblja i vjerskih objekata

U obuhvatu Plana se nalazi Crkva Sv. Nedeljke (Sv. Nedelje) koja je proglašena nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine (Odluka broj 05.1-2-306/05-6 od 20.01.2006.godine) i koja je detaljno opisana u poglavlju 2. *Analiza i ocjena stanja, tačka 2.4.1. Analiza nepokretnih kulturno-istorijskih dobara od velikog i izuzetnog značaja.*

Obilaskom terena utvrđeno je da u obuhvatu plana egzistira groblje u sjeverozapadnom dijelu obuhvata. U skladu sa programskim elementima nije planirana izgradnja novih vjerskih objekata kao ni proširenje postojećeg groblja ili rezervisane površine za izgradnju novog.

6.2.5. Mješovita zona

U okviru mješovite zone, u skladu sa potrebama lokalnog stanovništva, a u svrhu razvoja naseljenog mjesta i obogaćivanja postojećih sadržaja, moguće je graditi objekte društvenih djelatnosti – društveni dom, objekat mjesne zajednice, multifunkcionalni objekat i slično, kao i sportske terene namijenjene različitim vidovima sporta i rekreacije.

Uz navedene objekte potrebno je izgraditi površine za parkiranje automobila korisnika navedenih sadržaja, kao i ostale prateće sadržaje neophodne za funkcionisanje ovog prostora.

Urbanističko-tehničkim uslovima će biti preciznije određena namjena i sadržaji planiranih objekata, njihovi horizontalni i vertikalni gabariti, situativni razmještaj objekata i površina za sport i rekreaciju. Urbanističko-tehnički uslovi mogu biti izrađeni za pojedinačne objekte ili za zonu kao cjelinu. Granica zone definisana je koordinatama lomnih tačaka.

6.2.6. Zona zelenila specijalne namjene

Za novoplanirane saobraćajne trase, odnosno rekonstrukciju postojećih trasa potrebno je planirati zaštitno zelenilo u skladu sa prostornim mogućnostima a u okviru projektne dokumentacije za saobraćajnice, a sa ciljem smanjenja emisije buke i prašine sa frekventnih saobraćajnica u okruženje. U skladu sa navedenim u određenim zonama u kojima zbog veličine ili položaja u odnosu na putnu mrežu isto je trebalo odvojiti, zaštitno zelenilo specijalne namjene planirano je kao odvojena zona koja iz tehnički opravdanih razloga kasnije pri izradi detaljnije planske dokumentacije može biti pripojena zoni saobraćaja.

Kao još jedan vid zone zelenila specijalne namjene izdvaja se zeleni pojas u širini od 25m između planirane zone aerodroma i privredne zone kojem je svrha smanjenje negativnih uticaja u kontaktnoj zoni aerodroma u odnosu na planirane sadržaje sa jugozapadne strane navedenog. Preporučeno je očuvanje zatečenih elemenata zelenila na predmetnom prostoru i obogaćivanje istog novim sadnim materijalom.

Potrebno je formirati bogate drvorede ili grupacije dendrofonda formirane kombinovanjem sadnje visokog i žbunastog dendrofonda, vodeći računa o kompoziciji i sa ciljem da se ostvare vizuelno prihvatljiva rješenja.

Pri izboru vrsta dendrofonda, neophodno je voditi se stanišnim zahtjevima istih i ciljevima koji se žele postići.

Navedena zona se nalazi u granici obuhvata za koji je propisana izrada regulacionog plana, urbanističkog projekta ili plana parcelacije.

6.2.7. Zona javnih saobraćajnih površina

Zona javnih saobraćajnih površina opisana je u poglavlju 6.4.1. Saobraćaj

6.2.8. Zona poljoprivrednog zemljišta (livade, pašnjaci, voćnjaci)

Planskim rješenjem u okviru obuhvata planirano je zadržavanje 51,42ha poljoprivrednog zemljišta koje se zadržava u postojećem režimu korišćenja.

6.2.9. Zona šuma i šumskog zemljišta

Planskim rješenjem u okviru obuhvata planirano je zadržavanje 650,02ha šumskog zemljišta koje se zadržava u postojećem režimu korišćenja.

6.3. Urbanistički i drugi uslovi za građenje i uređenje prostora po zonama

S obzirom da će namjena prostora planirana ovim Planom služiti za neposrednu izradu urbanističko-tehničkih uslova, te biti osnova za izdavanje lokacijskih uslova, daju se kao obavezujuća određena pravila građenja koja je neophodno imati u vidu pri izradi urbanističko-tehničkih uslova. ***Na sve planirane intervencije u obuhvatu Plana, kao i na sve intervencije koje budu planirane u površinama za ograničenje prepreka potrebno je pribaviti pozitivno mišljenje i saglasnost Direkcije za civilno vazduhoplovstvo Bosne i Hercegovine(BHDCA), sve u skladu sa Zakonom o vazduhoplovstvu BiH.***

Kod pojedinih površina za ograničenje prepreka, moguće su naknadne izmjene u opravdanoj mjeri, o čemu odluku donose nadležni organi i institucije.

S obzirom na činjenicu da ovim planskim dokumentom nije definisana preparcelacija zemljišta unutar pripadajućih zona, iste će biti definisane kroz druge dokumente (sprovedbenim dokumentom za privrednu zonu i urbanističko-tehničkim uslovima za ostale zone) u skladu sa Zakonom o uređenju prostora i podzakonskim aktima.

S tim u vezi, definisane su smjernice za korišćenje, uređenje i građenje na građevinskim parcelama u obuhvatu predmetnog Plana:

- Izgradnju objekata neophodno je planirati na zemljištima povoljne konfiguracije, odnosno, izbjegavati strme i nestabilne terene kao i lokacije koje nemaju povoljne uslove osunčanja, provjetrenosti i zadovoljene druge prirodne uslove.
- Izgradnju objekata neophodno je planirati na lokacijama koje zadovoljavaju opšte urbanističko-tehničke uslove u pogledu saobraćajnih prilaza, dostupnosti i isplativost infrastrukturnih priključaka, uslova zaštite životne sredine i uopšte prostornih uslova za smještaj specifične namjene u prostoru, u skladu sa važećim propisima iz oblasti prostornog uređenja i drugih relevantnih oblasti.
- Prilikom određivanja građevinskih parcela za izgradnju objekata težiti rješenjima koja obezbjeđuju što pravilniju geometriju parcele, nesmetanu izgradnju i korišćenje objekata i izvodljivost formiranja parcele u smislu rješavanja imovinsko-pravnih odnosa. Parcela treba da se maksimalno prilagodi konfiguraciji terena i opštim urbanističko-tehničkim uslovima lokacije.
- Postavka objekata na građevinskoj parceli određuje se građevinskim linijama i gabaritima građevine. Građevinskim linijama utvrđuju se granične linije građevine objekta u odnosu na sadržaje na susjednim građevinskim parcelama ili drugim susjednim površinama.
- Postavkom stambenih, poslovnih i javnih objekata u okviru građevinske parcele mora se obezbijediti:
 - izgradnja objekata u skladu sa osnovnim propisima i urbanističkim pravilima u skladu sa tipom naselja, vrstom postojeće izgradnje, konfiguracijom i vrstom terena, uličnog profila i dr,
 - izgradnja objekta u skladu sa tehničkim i tehnološkim zahtjevima i uslovima,
 - mogućnost redovnog korišćenja građevine u skladu sa namjenom, funkcijom i tehnološkim zahtjevima,
 - optimalno i propisno odstojanje od granice građevinske parcele i od susjednih postojećih ili planiranih objekata,
 - optimalna orijentacija objekta u skladu sa namjenom i tehnološkim zahtjevima, a posebno optimalna orijentacija stambenih prostora u funkciji obezbjeđivanja osunčanosti, vidika, provjetravanja, zaštite od padavina, vjetrova i sl.
 - usklađenost postavke novog objekta sa postavkom susjednih objekata, pri čemu treba težiti formiranju uređenog uličnog fronta (postizanje ujednačene, stepenovane ili na drugi način uređene udaljenosti od regulacione linije, prostornih gabarita objekata i drugih elemenata ulične regulacije),
 - realizacija pratećih objekata tehničke infrastrukture, priključaka na komunalne instalacije, izgradnja ograda, pristupnih veza i sl,
 - mogućnost nesmetanog pristupa objektu u cilju redovnog korišćenja, održavanja i u slučaju eventualnih havarija, požara ili sličnih opasnosti,
 - mogućnosti racionalnog uređenja i korišćenja preostalih dijelova građevinske parcele.

- U skladu sa propisima o tehničkim uslovima za izgradnju i korišćenje objekata u pojedinim djelatnostima, za određene poslovne, moraju se planirati i posebni uslovi (protivpožarne mjere, mjere zaštite na radu, mjere zaštite od ratnih dejstava, elementarnih nepogoda i tehničkih incidenata, mjere zaštite voda, tla i vazduha, parkirališta, kolski prilaz ekonomskom ulazu i dr).
- Obim djelatnosti u objektu treba da je usaglašen sa prostornim i funkcionalno-tehničkim uslovima organizacije sadržaja u objektu, i da se uklapa u kapacitete lokacije – parcele.
- Na postojećim objektima može se dograditi sprat, potkrovnna ili povučena etaža, ali samo u slučaju da se mogu ispoštovati propisane distance od susjednih objekata, uskladiti spratnost sa objektima u okruženju te zadovoljiti potrebe za otvorenim površinama i parking prostorom.
- Sve dogradnje objekata moraju se uskladiti po vrsti materijala i načinu spoljne obrade sa objektom koji se dograđuje kako bi predstavljali kvalitetnu arhitektonsku cjelinu. Prilikom dogradnje objekata neophodno je izvesti sanaciju fasade kompletnog objekta pri čemu je obavezno primjenjivati rješenja koja postižu energetska efikasnost zgrade u skladu sa savremenim zahtjevima.
- Zamjenu ili rekonstrukciju krovišta zgrade moguće je odobriti uvijek, osim ako bi se time bitno narušila arhitektonska vrijednost zgrade, ili grupe zgrada, ambijentalne vrijednosti okoline, stabilnost objekta, prava susjeda na svjetlost i vidik ili pravila o minimalnim rastojanjima zgrada.
- Prilikom rekonstrukcije, sanacije i adaptacije postojećih objekata potrebno je primjenjivati mjere za povećanje energetske efikasnosti u skladu sa važećim zakonima i pravilnicima iz te oblasti.
- U pogledu udaljenosti objekata, uz primjenu važećih propisa potrebno je razmotriti i posebne uslove lokacije u pogledu zadovoljavanja standarda stanovanja (orijentacije prostorija, osunčanja, vizura i dr.) a što se razmatra i propisuje urbanističko-tehničkim uslovima.

Zabranjene namjene u prostoru:

U svim zonama predmetnog Plana se zabranjuju sljedeće namjene:

- poslovni i proizvodni objekti, sa djelatnostima čije je odvijanje u naseljenim mjestima Zakonom i propisima zabranjeno,
- poslovni, poslovno-skladišni objekti i objekti proizvodnog zanatstva, koji vrstom i karakterom djelatnosti mogu ugroziti životnu sredinu i uslove života raznim štetnim uticajima, bukom, gasovima, otpadnim materijama ili drugim štetnim dejstvima, a u skladu sa zakonskom regulativom,
- Lječilišta i zdravstvene ustanove sa smještajnim kapacitetima.

Pravila za izgradnju objekata:

- Uređenje slobodnog prostora građevinske parcele podređeno je obezbjeđenju kolskih i pješačkih pristupa objektima, garažama i parkinzima u sklopu parcele. Slobodne, neizgrađene površine na parceli se po pravilu ozelenjavaju i hortikulturno uređuju (travnjaci, cvjetnjaci, drvoredi i sl.). Minimalno 20% površine građevinske parcele mora biti ozelenjeno pod travnatim površinama sa odgovarajućim dendromaterijalom.

Stambeni objekti

Prilikom izgradnje objekata ove vrste neophodno se pridržavati uslova definisanih ovim Planom, kao i važeće pravne regulative. Naročitu pažnju obratiti na položaj mikrolokacije u odnosu na definisanu granicu izofona od 50dB i mjere za postupanje u skladu s tim.

Poslovni, proizvodni i skladišni kompleksi

Prilikom izgradnje objekata ove vrste neophodno je:

- Obezbijediti svu potrebnu infrastrukturu i mjere zaštite životne sredine (prečišćavanje otpadnih voda, zaštitu kvaliteta vazduha, vode, zemljišta i dr);
- Urediti adekvatne zaštitne zelene pojaseve i hortikulturno i kvalitetno vanjsko uređenje prostora parcela;
- Poslovne objekte treba adekvatno udaljiti od prilaznih saobraćajnica i planirati parkiranje u ulaznom prostoru parcele;
- Oko svih objekata treba obezbijediti protivpožarni prilaz a u tom smislu treba izbjegavati izgradnju glavnih i pomoćnih objekata uz granicu parcele;
- Ukoliko je neophodno ograđivanje poslovnih cjelina ograde treba izvoditi kao transparentne i od kvalitetnih materijala;
- U prostoru parcele ili u okviru objekata treba planirati prostor za odlaganje otpada;
- Oglašavanje treba riješiti postavljanjem „bilborda“, jarbola, „totema“ i drugih reklamnih panoa u okviru parcele objekata ali pažnju treba posvetiti da ne ugrožavaju preglednost saobraćajnica i bezbjednost saobraćaja (drumskog i vazdušnog);
- Poslovni objekti se obično izvode kao poslovne hale čija visina zavisi od tehnološkog procesa koji se u njima odvija. Prostorni gabariti objekta će se prema tom odrediti u skladu sa važećim propisima i zahtjevima poslovnog procesa;
- Preporučuje se da se administrativni objekti, pripadajuće zelene površine i atraktivniji objekti poslovnog kompleksa orijentišu prema saobraćajnicama i drugim javnim površinama kako bi doprinijeli vizuelnom kvalitetu urbanog uređenja prostora javne regulacije;

Pomoćni objekti

- Pomoćne prostorije i prateći sadržaji se u pravilu grade u sastavu glavnog objekta (stambenog, stambeno-poslovnog ili poslovnog) u prizemnoj ili podzemnoj etaži, a ako se u sastavu glavnog objekta ne mogu smjestiti neophodne pomoćne prostorije (zbog dimenzija gabarita, razloga sigurnosti, oblikovnih ili drugih urbanističkih i tehničkih razloga) ove prostorije grade se u vidu zasebne pomoćne zgrade, na parceli glavnih objekata za koje je izdata građevinska dozvola.
- Preporučuje se da se postavljanje pomoćnih objekata izbjegava u dijelu parcele prema pojasu regulacije, a naročito u zonama uz autoput, magistralne, regionalne i gradske saobraćajnice 1. reda. Dozvoljena je izgradnja pomoćnih objekata u dijelu parcele iza glavnog objekta, tako da nisu dominantno sagledivi sa saobraćajnice u odnosu na glavni objekat;
- Položaj na parceli, horizontalne i vertikalne gabarite pomoćnih objekata, uslove oblikovanja objekta i uređenja građevinske parcele definisati u skladu sa Zakonom o uređenju prostora i građenju (Sl.gl.RS 40/13, 106/15, 03/16, 84/19), Pravilnikom o opštim pravilima urbanističke regulacije i parcelacije (Sl.gl.RS 115/13 i 52/20), kao i posebnim odlukama opštine ili grada koje definišu ovu oblast.

Poljoprivredna domaćinstva

Prilikom izgradnje novih i rekonstrukcije postojećih poljoprivrednih domaćinstava neophodno je pridržavati se pravila koja su detaljno obrazložena u ovom poglavlju u podnaslovu „Zona poljoprivrede“.

Privremeni objekti

Položaj na parceli, horizontalne i vertikalne gabarite privremenih objekata, uslove oblikovanja objekata kao i uređenja građevinske parcele moraju biti definisani u skladu sa Zakonom o uređenju prostora i građenju (Sl.gl. RS 40/13, 106/15, 03/16, 84/19), Pravilnikom o opštim pravilima urbanističke regulacije i parcelacije

(Sl.gl. RS 115/13 i 52/20), kao i posebnim opštinskim odnosno gradskim odlukama koje definišu ovu oblast.

Privremene građevine moraju u svemu ispunjavati minimalno tehničke uslove za djelatnosti koje se u njima namjeravaju obavljati.

Privremeni objekti moraju biti locirani tako da ni u kojem pogledu ne ometaju pješačke i saobraćajne tokove, ne umanjuju saobraćajnu preglednost, ne narušavaju izgled prostora, ne otežavaju održavanje i korišćenje komunalnih građevina i ne ometaju korišćenje susjednih objekata.

Najveća dozvoljena spratnost i visina objekata

- U zoni aerodroma s obzirom na specifičnost namjene, spratnost objekata će se utvrditi prilikom izrade detaljnih urbanističko-tehničkih uslova, uz uslov da se ispoštuju uslovi u pogledu ograničenja prepreka poletno-sletne staze aerodroma. Za ostale zone, u obuhvatu Plana, preporuka je da spratnost ne prelazi visinu od tri nadzemne etaže (P+2).
Na predložene urbanističko-tehničke uslove obavezno je pribaviti mišljenje i saglasnost Direkcije za civilno vazduhoplovstvo BiH, BHDCA.

Najveći dozvoljeni koeficijent zauzetosti i koeficijent izgrađenosti građevinske parcele

- Najveći dozvoljeni koeficijent zauzetosti i izgrađenosti građevinske parcele u zoni aerodroma, s obzirom da površina zone odgovara građevinskoj parceli, te da je u pitanju specifična namjena, ne može se iskazati na nivou ovog dokumenta na način kako je to definisano Pravilnikom o opštim pravilima urbanističke regulacije i parcelacije. Koeficijenti će se detaljno utvrditi nakon izrade urbanističko-tehničkih uslova za pojedinačne objekte (zone).
- Za ostale zone u obuhvatu Plana, u skladu sa Pravilnikom o opštim pravilima urbanističke regulacije i parcelacije (Sl.gl. RS br. 115/13 i 52/20) potrebno je prilikom izrade urbanističko-tehničkih uslova pridržavati se koeficijenata propisanih gore navedenim pravilnikom za konkretnu zonu u kojoj se planira intervencija. Preciznije, na sljedeći način:
Najveći dozvoljeni koeficijent izgrađenosti po zonama izgradnje iznosi:
 - a) za zone kuća za odmor – 0,3,
 - b) za seoske zone – 0,5,
 - c) za porodične gradnje – 1,
 - d) za stambene zone sa dva ili više tipova stambene izgradnje – 1,5,
 - e) za mješovite zone sa dva ili više tipova nestambene gradnje – 1,7,
 - f) za centralne urbane zone i poslovne zone – 4,2 i
 - g) za privredne i industrijske zone – 2,1.

Za sve tačke, osim tačke f), koeficijent može da se uveća za maksimalno 20% ako su ispunjeni ostali uslovi propisani važećim Zakonom o prostornom uređenju i građenju, Pravilnikom o opštim pravilima urbanističke regulacije i parcelacije i ovim dokumentom.

Najveći dozvoljeni koeficijent zauzetosti po zonama izgradnje iznosi:

- h) za zone kuća za odmor – 0,2,
- i) za seoske zone – 0,3,
- j) za porodične gradnje – 0,4,
- k) za stambene zone sa dva ili više tipova stambene izgradnje – 0,5,
- l) za mješovite zone sa dva ili više tipova nestambene gradnje – 0,6,
- m) za centralne urbane zone i poslovne zone – 0,8 i
- n) za privredne i industrijske zone – 0,6.

Za sve tačke, osim tačke m), koeficijent može da se uveća za maksimalno 20% ako su ispunjeni ostali uslovi propisani važećim Zakonom o prostornom uređenju i građenju, Pravilnikom o opštim pravilima urbanističke regulacije i parcelacije i ovim dokumentom.

Za tačku m), u slučaju zamjene postojećeg objekta novim, koeficijent zauzetosti za centralne urbane i poslovne zone može da bude maksimalno 1.

Ograđivanje građevinske parcele

1) Zona aerodroma

Perimetarska ograda

Bezbjednosni cilj ograđivanja je sprečavanje ulaska na aerodrom životinja i neovlaštenih lica koji bi mogli da predstavljaju bezbjednosni rizik za operacije vazduhoplova.

Površine i građevine unutar zone aerodroma podijeljene su na landside (zemaljska strana, dio dostupan javnosti) i airside (ograđena vazдушna strana aerodroma, ograničen pristup javnosti). Landside i airside dijelove potrebno je podijeliti ogradom/objektima kako bi se neovlaštene osobe odvratile od nenamjernog ili planiranog ulaska na one površine aerodroma koje nisu dostupne javnosti, te kako bi se spriječio ulazak divljih i drugih životinja na operativnu površinu, dovoljno velikih da predstavljaju opasnost za vazduhoplov. Ograda se postavlja tako da odvaja operativnu površinu, i druge sadržaje odnosno zone aerodroma od ključne važnosti za bezbjednost operacija vazduhoplova od površina koje su dostupne za javnost.

Tokom projektovanja ograde (visina, materijalizacija, zahtjevi pri temelju i td) pridržavati se važeće zakonske regulative kao i domaćih i međunarodnih propisa koji tretiraju predmetnu oblast.

Linija sigurnosne ograde mora biti jasno vidljiva bez ikakvih prepreka zbog čega je sa spoljne strane propisan pojas zabrane gradnje kao i sadnje rastinja i drveća u minimalnoj širini od 3,0m mjereno od linije ograde.

Potreba za ograđivanjem pojedinačnih namjena unutar zone aerodroma definišaće se na osnovu operativno-tehničkih zahtjeva kroz urbanističko-tehničke uslove.

2) Ostale zone

Za ostale zone u obuhvatu Plana ograđivanje se vrši u skladu sa važećim Pravilnikom o opštim pravilima urbanističke regulacije i parcelacije:

- Parcele za izgradnju poslovnih i drugih nestambenih objekata ne ograđuju se.
- U zonama sa individualnim stambenim objektima moguće je vršiti ograđivanje pripadajućih građevinskih parcela.
- Parcele za objekte od opšteg interesa se ne ograđuju, osim objekata kao što su škole, vrtići, zdravstvene ustanove, društvene djelatnosti i slično.
- Parcele na kojima se nalaze objekti koji predstavljaju neposrednu opasnost po život ljudi, kao i građevinske parcele posebne namjene ograđuju se u skladu sa posebnim propisima;
- Građevinske parcele na kojima se nalaze industrijski objekti i ostali radni i poslovni objekti industrijsko-privrednih zona (skladišta, radionice i sl.) mogu se ograđivati.

Tip i vrsta ograde mora biti u skladu sa pripadajućom namjenom i zonom i u skladu sa važećim Pravilnikom o opštim pravilima urbanističke regulacije i parcelacije.

Pravila za parcelaciju:

Za **zonu aerodroma** definisana je jedinstvena građevinska parcela, čije granice se poklapaju sa granicama zone.

Rezervisana površina za budući razvoj aerodroma i za sisteme i instalacije od značaja za aerodrom-definišu se jedinstvene građevinske parcele, u pripadajućim funkcionalnim zonama, koje mogu ostati samostalne ili biti pripojene građevinskoj parceli zone aerodroma. U skladu sa budućim potrebama moguća je njihova fazna realizacija, u skladu sa fazama realizacije planiranih sadržaja kao i dinamike rješavanja imovinsko-pravnih odnosa.

U **zoni individualnog stanovanja** se zadržavaju postojeće granice katastarskih parcela gdje god je to moguće. Ukoliko se javi potreba za formiranje građevinske parcele, istu je potrebno formirati u svemu u skladu sa važećim Pravilnikom o opštim pravilima urbanističke regulacije i parcelacije.

U **privrednoj zoni** građevinske parcele će biti definisane sprovedbenim dokumentom- regulacionim planom, urbanističkim projektom ili planom parcelacije, čija izrada je propisana ovim Planom.

Za **mješovitu zonu** definisana je jedinstvena građevinska parcela, čije granice se poklapaju sa granicama zone. Moguća je fazna realizacija građevinske parcele u skladu sa fazama realizacije planiranih sadržaja kao i dinamikom rješavanja imovinsko-pravnih odnosa.

Građevinska parcela za **zonu saobraćaja** može biti jedinstvena ili pojedinačna u skladu sa fazama realizacije kao i dinamikom rješavanja imovinsko-pravnih odnosa.

U slučaju potrebe za planiranjem građevinskih parcela potrebnih za izgradnju planiranih trafostanica (koje nisu planirane unutar objekata), iste će se definisati kroz izradu detaljnih urbanističko-tehničkih uslova a uz saglasnost i mišljenje nadležnih institucija kao i vlasnika zemlje.

Isto vrijedi i za objekte hidrotehničke infrastrukture, tačnije prilikom formiranja građevinskih parcela za iste.

U svim zonama, definisanih obim Planom, moguća je izgradnja infrastrukturnih objekata i sistema.

Detaljnim urbanističko-tehničkim uslovima, takođe, može se korigovati granica građevinske parcele, tačnije granica zone, predviđena Planom, u minimalnim odstupanjima da bi se uvažili relevantni faktori koji se tiču imovinsko - pravnih odnosa, ali da se pritom ne ugrožavaju drugi okolni objekti, odnosno, pristupi istim i njihovo normalno funkcionisanje.

Obavezno je da se planirani objekat ili objekti koji predstavljaju funkcionalnu cjelinu uvijek nalaze u granicama jedne pripadajuće građevinske parcele.

Parcela je najmanja površina zemljišta na kojoj se može graditi, a definisana je pristupom na ulicu ili drugu javnu površinu, granicama sa susjednim parcelama i geodetskim elementima - koordinatama prelomnih tačaka, frontovima i površinama.

Građevinska parcela može biti i ona parcela koja ne graniči sa ulicom ili javnom površinom, pod uslovom da ima obezbjeđen kolski pristup na ulicu preko formiranog pristupnog puta maksimalnog nagiba 10% i minimalne širine 3,5m.

Granica definisane zone ne mora nužno biti i granica parcele. To se prije svega odnosi na zone saobraćajnica, te zone objekata sa složenim tehnološkim procesima.

Pravila za regulacione i građevinske linije

Regulaciona linija je planska linija, određena grafički i numerički, koja odvaja zemljište planirano za javne površine od zemljišta planiranog za druge namjene. Regulaciona linija se poklapa sa granicama zona za izgradnju saobraćajne matrice kao i zonama za uređenje zelenih površina specijalne namjene.

Građevinska linija je planska linija na površini, iznad ili ispod površine zemlje, određena grafički i numerički, koja predstavlja granicu do koje se objekat može graditi ili na kojoj se mora graditi, odnosno liniju koju ne smije preći najistureniji dio objekta.

Pojedinačne građevinske linije za planirane objekte će biti detaljno razrađene u sklopu urbanističko-tehničkih uslova a definišu se za svaku pojedinačnu lokaciju u odnosu na pripadajuću zonu na sljedeći način:

- U zoni kuća za odmor, seoskim zonama, zonama porodične gradnje i poslovnim zonama minimalno rastojanje građevinske linije od regulacione linije za novi objekat iznosi 5,0m;
- U stambenim zonama sa dva ili više tipova stambene izgradnje i mješovite zone sa dva ili više tipova nestambene gradnje, minimalno rastojanje građevinske linije od regulacione linije za novi objekat iznosi 3,0m;
- U privrednim zonama minimalna udaljenost između regulacione linije i građevinske linije objekata mora obezbijediti manipulativni i protivpožarni put;
- Za zonu aerodroma kao i rezervisanu površinu za njegov budući razvoj, zbog kompleksnosti planirane namjene kao i njene specifične tehnologije, građevinska linija definišaće se kroz urbanističko-tehničke uslove uz poštovanje posebnih zakona i propisa koji tretiraju predmetnu namjenu.

Uslovi za pristup parcelama i parkiranje vozila:

Sve građevinske parcele moraju imati pristup na javni put. Za parkiranje vozila za sopstvene potrebe obezbijediti prostor na sopstvenoj parceli, izvan površine javnog puta. Kod izgradnje svih novih objekata investitor je dužan da potrebe stacionarnog saobraćaja riješi u okviru objekta (podrum, suteran, prizemlje) ili van objekta u okviru svoje građevinske parcele.

Prilikom izgradnje novih objekata neophodno je obezbijediti dovoljan broj novih parking mjesta i to po jedno parking ili garažno mjesto (u daljem tekstu PM), na sljedeći način:

- banka, zdravstvena, poslovna, obrazovna ili administrativna ustanova- 1PM na 70m² korisnog prostora;
- pošta- 1 PM na 150m² korisnog prostora;
- trgovina na malo- 1 PM na 100m²;
- 1 stan (domaćinstvo)/ 1 PM
- ugostiteljski objekat- 1 PM na koristan prostor od 8 stolica;
- hotelijerska ustanova- 1 PM na koristan prostor od 10 kreveta;
- proizvodni, magacinski i industrijski/privredni objekat- 1 PM na 200m² korisnog prostora;
- sportska hala- 1 PM na koristan prostor od 40 gledalaca.

Potrebno je izgraditi parkinge kao posebne funkcionalne cjeline na jednom ili više prostora za sledeće kategorije lica i vozila u javnoj zoni aerodroma:

- Parking za putnike i posetioce
- Parking za zaposlene
- Parking za *rent-a-car* agencije
- Parking za TAXI vozila
- Parking za autobuse
- Parking za vozila državnih organa i institucija neophodnih za funkcionisanje aerodroma i
- Parking za prihvat i otpremu robe u vazдушnom saobraćaju

Preporuka za aerodrome za međunarodni vazdušni saobraćaj je da se obezbijedi 250 parking mjesta na svakih milion putnika na godišnjem nivou.

Pri izradi koncepta sistema putne mreže u Planu usvojen je princip da Plan djeluje razvojno i usmjeravajuće, tj. omogućuje maksimalnu kreativnost pri izradi sekundarne putne mreže kroz urbanističko-tehničke uslove, a da se pri tome ne naruše osnovni principi i koncepcija sistema putne mreže u naseljima.

Poprečni profili saobraćajnica se mogu korigovati, u urbanističko-tehničkim uslovima, tako da bi se izbjeglo rušenje postojećih objekata, odnosno u zavisnosti od stanja na terenu.

Trase planiranih saobraćajnica moguće je minimalno pomjeriti ako za to postoje tehnički opravdani razlozi.

Pravila izgradnje javnih površina i objekata:

Pod javnim površinama i objektima se podrazumijeva opšte dobro namijenjeno opštem korišćenju radi obavljanja različitih aktivnosti vezanih za taj prostor, za sadržaje u njemu i njegovoj neposrednoj okolini, u smislu obezbjeđivanja određenog nivoa urbanog standarda za sve građane i korisnike.

S obzirom da ambijentalni sklop svakog javnog prostora, uz otvorene površine, čine i objekti i urbani mobilijar, sve planirane intervencije u prostoru se moraju tretirati integralno za sve elemente u prostoru, a na osnovu prethodno izvršenih istraživanja karakteristika prostora, koji se tiču njegovih vrijednosti (zeleni fond, vizure, insolacija, postojeće strukture itd.) ili negativnih odrednica koje je potrebno uzeti u obzir pri planiranju.

Javni prostor kao najvažniji element urbanog prostora mora biti uređen i opremljen u skladu sa svojim značajem, primjenom odgovarajućeg urbanog mobilijara, rasvjete, načina popločanja, izbora boja i materijala itd.

Zabranjeno je postavljanje neadekvatne urbane opreme koja uništava estetske kvalitete prostora, te postavljanje tezgi, svojevolumino izabranih kioska i rasvjete itd.

Pravila za arhitektonsko oblikovanje:

Pravila arhitektonskog oblikovanja odnose se na sve objekte i ambijente i imaju za cilj postizanje višeg estetskog nivoa u oblikovanju prostora, kako bi se postigla uređenost naselja i ujednačenost u oblikovnom izrazu. Potrebno je spriječiti pojavu neodgovarajućih objekata i ambijenata i podstaći kvalitetniji arhitektonski izraz.

Prilikom planiranja intervencija u prostoru mora se voditi računa o odnosu prema postojećoj okolini, tako da se unaprijedi postojeći ambijent primjenom savremenog arhitektonskog izraza i materijalizacije.

Dvorišne fasade i kalkanske zidove, tretirati ravnopravno kao i ulične fasade.

Nije dozvoljeno graditi lažne mansardne krovove, primjenjivati elemente i kompozicije koji proizvode nevjestitu interpretaciju istorijskih i postmodernih stilova, te korištenje neadekvatnih materijala i kolorita prilikom obrade fasade.

Uslovi za legalizaciju objekata

1. Trajno zadržavanje

Naknadno izdavanje lokacijskih uslova, građevinske dozvole i upotrebne dozvole za objekte, odnosno dijelove objekta izgrađene, započete ili rekonstruisane bez građevinske dozvole, kao i za objekte izgrađene na osnovu građevinske dozvole na kojima je prilikom građenja odstupljeno od građevinske dozvole i glavnog projekta, potrebno je raditi u skladu sa važećim zakonskim i podzakonskim aktima.

S obzirom na činjenicu da je u predmetnom obuhvatu planirana izgradnja aerodroma, sa svim specifičnim zahtjevima i uticajima na prostor koje takva namjena nameće, prilikom legalizacije objekata ili njihovih dijelova potrebno je uobziriti ograničenja koja su data u uslovima za izgradnju pojedinih zona. Svi objekti koji se trajno legalizuju moraju zadovoljiti uslove definisane za zonu u kojoj se nalaze (namjena, buka i sl.). Takođe, neophodno je dobiti mišljenje i saglasnost Direkcije za civilno vazduhoplovstvo BiH, BHDCA.

2. Privremeno zadržavanje

Ukoliko objekti svojom pozicijom, materijalizacijom, spratnošću ili drugim karakteristikama ne zadovoljavaju parametre definisane za pojedinačne zone, isti se mogu privremeno zadržati i za njih važi poseban urbanistički režim. Pomenuti objekti se mogu privremeno zadržati do trenutka realizacije planskih rješenja definisanih ovim Planom ili rješenja definisanih drugim dokumentima koji su izrađeni na osnovu ovog Plana, te drugih planskih intervencija iniciranih od strane jedinice lokalne samouprave, JU „Vode Srpske“, JPŠ "Šume Republike Srpske" ili drugih javnih ustanova i organizacija.

Dok ne budu uklonjene, za privremeno zadržane zgrade važi poseban i ograničen urbanistički režim, koji ima za cilj da se omogući normalno korišćenje ovih zgrada prema njihovoj namjeni (stanovanje, obavljanje djelatnosti ili funkcija pomoćnog ili ekonomskog objekta), a da se time ne onemogući ili znatno ne oteža realizacija odgovarajućeg planskog rješenja kada se za to stvore uslovi. U skladu sa prethodno navedenim, za pomenute zgrade mogu se odobriti intervencije privremenog karaktera i to:

1. Tekuće održavanje zgrada, uređaja, instalacija, pristupa i zemljišta koji služe zgradi,
2. Dogradnju u cilju obezbjeđenja osnovnih higijenskih uslova (kupaćilo i WC),
3. Pregradnju koja nema karakter nove gradnje,
4. Konzervaciju građevine,
5. Privremenu promjenu namjene zgrade, ili dijelova zgrade, uključujući i adaptaciju tavanog ili podrumskog prostora u stambeni, poslovni ili pomoćni prostor, bez podizanja visine nadzitka, zamjenu krova, bez podizanja visine nadzitka, izgradnju priključaka na komunalne instalacije, postavljanje privremene ograde na granicama zemljišta koje se koristi uz zgradu, druge intervencije na zgradi, uređajima i instalacijama, kojima se obezbjeđuje normalno korišćenje zgrade ili zemljišta koje se koristi uz zgradu, a ne onemogućuje ili znatno ne otežava realizacija planskog rješenja.

Kao druge intervencije, u smislu prethodnog stava, ne smatraju se veće intervencije (rekonstrukcija, nadzidivanje jedne ili više etaža, rekonstrukcija ili zamjena krova sa podizanjem nadzitka, izgradnja novih građevina stalnog karaktera i sl.).

Zona poljoprivrede

Imajući u vidu činjenicu da je poljoprivredno zemljište strateški resurs od čijeg uspešnog uređenja i korišćenja direktno zavisi stabilnost države kao institucije, neophodno je izvršiti adekvatnu konverziju poljoprivrednog zemljišta u građevinsko na osnovu važeće zakonske regulative u toj oblasti. Osnova za uspješno završavanje ovog posla je Zakon o poljoprivrednom zemljištu (Službeni glasnik Republike Srpske, br.93/06).

Osnovni kriterijumi za kvalitetno konvertovanje poljoprivrednog zemljišta su: cjelovitost i neprekidnost posjeda i korišćenja, zaštita visoko bonitetnih klasa zemljišta, trenutna namjena, stepen korišćenja i stepen iskorišćavanja.

Prilikom izgradnje novih i rekonstrukcije postojećih poljoprivrednih domaćinstava neophodno je pridržavati se sljedećih pravila:

- Poštovati osnovnu funkcionalnu podjelu na stambeni, ekonomski dio i pripadajuće obradivo zemljište ukoliko to dozvoljavaju prostorni uslovi i zahtjevi lokacije.
- Ekonomski objekti u okviru poljoprivrednog domaćinstva grade se u skladu sa važećim propisima i prostornim uslovima na konkretnoj lokaciji.
- U okviru poljoprivrednog gazdinstva moguća je izgradnja objekata u funkciji kulture, turizma i rekreacije i drugih komplementarnih namjena, uz neophodnu infrastrukturnu opremljenost i obezbjeđenje sanitarnih, protivpožarnih uslova i drugih posebnih uslova koje komplementarna namjena zahtijeva.
- U okviru zone poljoprivrede moguća je i izgradnja objekata u funkciji prioritetnog korišćenja i objekata infrastrukture u skladu sa Planom,
- Prilikom određivanja parcela za objekte koji pripadaju poljoprivrednim domaćinstvima poštovati sledeće preporuke:
 - Ukoliko prostorni uslovi i zahtjevi dozvoljavaju grupisati planirane objekte na jedinstvenoj građevinskoj parceli.
 - Ukoliko su ekonomski objekti udaljeni, i međusobno odvojeni poljoprivrednim površinama (voćnjacima, plastenicima i sl.) svakom objektu planirati posebnu parcelu i adekvatan pristup.
 - Pretvaranje poljoprivrednog zemljišta boljih bonitetnih kategorija u građevinsko treba svesti na najmanju moguću mjeru.
 - Građevinske objekte planirati tako da se ne ugrozi kompaktnost i upotrebljivost poljoprivrednog zemljišta.

Opšti uslovi izgradnje i uređenja objekata za držanje životinja definisani su Pravilnikom o zaštiti životinja za držanje i uslovima koje moraju da ispunjavaju objekti za držanje životinja (Službeni glasnik Republike Srpske br. 136/10) kao i posebnim odlukama opštine odnosno grada.

Zona šuma

U zoni šuma je zabranjeno:

- izgradnja objekata koji nisu u funkciji održavanja i poboljšanja šumskih resursa,
- svaka sječa koja nije u skladu sa Programom gazdovanja u području krša
- sječa i uništavanje rijetkih i zaštićenih vrsta drveća, biotopa, staništa, habitata i ekosistema, kao i uništavanje vrsta žbunja i njihovih prirodnih staništa,
- podbjeljivanje stabala, osim za potrebe obnove i njege šuma,
- paša, brst koza i druge stoke, širenje, gajenje lisničkih šuma, krčenje lisnika,
- samovlasno zauzimanje šuma, uništavanje ili oštećivanje šumskih zasada, oznaka i graničnih znakova,
- odlaganje smeća, otpadaka i drugih štetnih opasnih materija, kao i zagađivanje šuma na slične načine i
- druge radnje kojima se slabe druge opštekorisne funkcije šuma, te ugrožava optimalno funkcionisanje šumskih ekosistema.

U zoni šuma dozvoljena je izuzetno:

- izgradnja objekata u funkciji prioritetnog korišćenja,
- izgradnja objekata infrastrukture u skladu sa Planom,
- krčenje šuma samo u sljedećim slučajevima:

- radi promjene vrsta drveća ili uzgojnih oblika ukoliko je to naloženo upravljačkim dokumentom,
 - izgradnje objekata koji služe gazdovanju šumama,
 - izgradnje objekata koji obezbeđuju unapređivanje korišćenja svih funkcija šuma,
 - objekti turističkog, lovnog ili rekreativnog karaktera,
 - izgradnja objekata za održavanje šuma, pristupne saobraćajne površine i prateća infrastruktura, sprovođenja komasacije i arondacije poljoprivrednog zemljišta i šuma u slučajevima kada to zahteva opšti interes utvrđen na osnovu zakona.
- Sanitarne sječe šume se podrazumevaju kao mjera njege šume.

Pravila za izgradnju objekata:

- veličina objekta: u skladu sa namjenom,
- visina objekta do P+Pk,
- materijali za izgradnju prilagođeni šumskom okruženju.

Pravila za izgradnju se utvrđuju u skladu sa opštim pravilima struke, uz prethodnu izradu odgovarajuće urbanističke dokumentacije za koji se pribavlja stručno mišljenje nadležnog organa. Za ovu vrstu objekata potrebna je izrada procjene uticaja na životnu sredinu.

6.4. Rješenja infrastrukture

6.4.1. Saobraćaj

➤ izgradnja kompleksa aerodroma Trebinje

Objekti koje je potrebno planirati, projektovati i izgraditi na aerodromu su:

- I. Objekti niskogradnje:
 - poletno-sletna staza
 - staze za vožnju (rulne staze)
 - platforme
 - helidrom
 - tehničke platforme za aerodromsku opremu
 - servisne saobraćajnice, perimetarski put i druge interne saobraćajnice
 - spasilačko-vatrogasni poligon
 - parking za posetice i zaposlene na aerodromu
 - pristupne saobraćajnice i parterno uređenje
- II. Objekti visokogradnje:
 - terminalna zgrada aerodroma
 - toranj kontrole letenja
 - vatrogasna stanica
 - kargo terminal
 - skladište goriva sa pretakačkom i pumpnom stanicom
 - garaža za smeštaj aerodromske opreme i sredstava
 - terminal poslovne avijacije
 - hangar za vazduhoplove poslovne avijacije
 - ograda perimetra aerodroma
 - Objekti zemaljskih radio-navigacionih sredstava i uređaja vazduhoplovne meteorologije oko poletno sletne staze
 - pomoćni objekti

Objekti niskogradnje i visokogradnje na aerodromu treba da budu opremljeni odgovarajućim sistemima - elektro-energetskim, protiv-požarnim, informacionim, telekomunikacionim, vodovodnim i kanalizacionim,

sistemima za klimatizaciju, grejanje i hlađenje, rasvetom i sistemom svetlosnog obeležavanja, radio-navigacionim i meteorološkim sistemima, sistemima za kontrolu pristupa, daljinsko upravljanje i nadzor, trakastim transporterima i drugim specijalizovanim sistemima neophodnim za funkcionisanje civilnog vazdušnog saobraćaja na Aerodromu Trebinje.

Poletno - sletna staza Aerodroma Trebinje je instrumentalna, tip: „poletno-sletna staza za precizan prilaz kategorije I“ čija je dužina 3.500 m. Širina poletno-sletne staze je 45 m.

Uzdužni nagibi poletno-sletne staze, promene uzdužnog nagiba na poletno-sletnoj stazi, vidljivost za nagibe na poletno-sletnoj stazi, rastojanje između promena nagiba na poletno-sletnoj stazi i poprečni nagibi na poletno-sletnoj stazi treba da su u skladu sa sertifikacionim zahtevima za aerodrome koje je usvojila Evropska agencija za bezbjednost vazdušnog saobraćaja za definisano kodno slovo i kodni broj (Sertifikacioni zahtevi za aerodrome CS-ADR-DSN).

Poletno-sletna staza treba da ima dovoljnu nosivost da izdrži uobičajene operacije najzahtjevnijih vazduhoplova bez rizika od oštećenja vazduhoplova ili poletno-sletne staze. Kolovozni zastor poletno-sletne staze treba da bude projektovan sa karakteristikama površinskog trenja na ili iznad minimalnog propisanog nivoa trenja.

Potrebno je izgraditi parkinge kao posebne funkcionalne cjeline na jednom ili više prostora za sljedeće kategorije lica i vozila u javnoj zoni aerodroma:

- Parking za putnike i posetioce
 - Parking za zaposlene
 - Parking za *rent-a-kar* agencije
 - Parking za TAXI vozila
 - Parking za autobuse
 - Parking za vozila državnih organa i institucija neophodnih za funkcionisanje aerodroma
 - Parking za prihvata i otpremu robe u vazdušnom saobraćaju
-
- **izgradnja novog lokalnog puta Cerovac – Hum u dužini od cca 2.3 km,**
 - **izgradnja novog lokalnog puta Taleža – Hum u dužini od cca 4.3 km,**
 - **izgradnja priključka kompleksa aerodroma Trebinje na magistralni put prema Dubrovniku sa novom oznakom MI-109 (stara oznaka M20), dionica Aleksina Međa – entitetska granica RS/FBiH (Radovan Ždrijelo) u dužini od cca 1.9 km,**
 - **nastavak prethodno navedenog priključka sa južne strane kompleksa aerodroma prema Humu u dužini od cca 2.8 km.**

Sva ukrštanja na putnoj mreži kao i sve postojeće i planirane saobraćajnice predvidjeti u skladu sa zahtjevima za funkcionalno i bezbjedno odvijanje saobraćaja, obezbjeđenje potrebnih trouglova preglednosti, horizontalnu i vertikalnu saobraćajnu signalizaciju u skladu sa Zakonom o bezbjednosti saobraćaja na putevima Republike Srpske (Sl. Gl. RS br. 63/11), Zakon o javnim putevima (Sl. Gl. RS br. 89/13) kao i Pravilnikom o opštim pravilima urbanističke regulacije i parcelacije (Sl. Gl. RS br.115/13).

Javnu rasvjetu sa aspekta odvijanja saobraćaja uskladiti sa konkretnim intenzitetima saobraćaja kao i potrebama.

6.4.2. Hidrotehnika

U cijelom prostoru obuhvata Zoning plana je planirana hidrotehnička infrastruktura za zadovoljavanje potreba korisnika prostora.

Snabdijevanje vodom: Proširenje vodovodne mreže će se vršiti prema potrebama postojećih i planiranih objekata.

Planirane cjevovode izvesti u javnim površinama. Cjevovodi moraju biti opremljeni potrebnim armaturama za neometano funkcionisanje.

Način snabdijevanje vodom će se odrediti kroz tehničku dokumentaciju. Poželjno je da se snabdijevanje obezbijedi gravitacijom, ali ukoliko to ne bude izvodljivo potrebno je projektovati pumpe.

Snabdijevanje vodom će se vršiti sa javnog vodovodnog sistema grada Trebinja i sa planiranog novog rezervoara (planiranog na osnovu projektnog zadatka)

Kako je potrebno izmjestiti postojeću vodovodnu mrežu, zbog planiranja izgradnje poletno-sletne staze aerodroma sa ostalim (pratećim) sadržajem,

unutar obuhvata plana je predviđena izgradnja vodovodne mreže ukupne dužine cca 8 km, prečnika cevi min 110 mm za glavni dovodni vod, a prema potrošačima je moguć i manji profil u zavisnosti od potrošnje.

Predviđeno je da se obezbijedi i gašenje požara vodom iz vodovodne mreže, i za te potrebe je predviđena ugradnja protivpožarnih hidranata.

Kanalizacija

Odvodnja otpadnih voda planirana je separacionim kanalizacionim sistemom.

Sistem fekalne kanalizacije

Izgradnja kanalizacione mreže i odgovarajućih objekata septičkih jama, bioloških prečišćavača ili postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda, je takođe jedan od najvažnijih segmenata kome treba posvetiti pažnju.

S obzirom da u samom obuhvatu plana, kao ni izvan granica plana ne postoji kanalizaciona mreža, istu je potrebno predvidjeti.

Sistem fekalne kanalizacije sakuplja sanitarne upotrijebljene vode iz objekata unutar kompleksa i sastoji se od kanalizacione mreže i objekata septičke jame, biloškog prečišćavača ili postrojenja za prečišćavanje sanitarnih otpadnih voda.

Ako postoji mogućnost usvojiti gravitacioni sistem kanalizacija, ili ako se prilikom razrade sljedećih faza izrade tehničke dokumentacije ustanovi da ne postoji takva mogućnost, primijenice se kanalizacija pod pritiskom. Takođe će se u izradi tehničke dokumentacije ustanoviti način sakupljanja otpadnih voda, tj. da li će se otpadne vode odvesti u septičku jamu, biološki prečišćavač ili mini postrojenje za prečišćavanje sanitarnih otpadnih voda.

Objekat za odvođenje otpadnih voda će se usvojiti na osnovu detaljnih proračuna i količine otpadnih voda kroz tehničku dokumentaciju.

Sisteme kišne kanalizacije

U samom obuhvatu plana, kao i izvan granica plana ne postoji kišna kanalizacija, pa je istu potrebno izgraditi, kao i pripadajuće objekte (taložnike, separatore)., unutar samog kompleksa aerodroma.

Vrste i karakteristike sistema će zavisi od tipa površine sa kojih se sakupljaju. Predviđeno je da kišni oticaj sa nezagađenih površina (krovovi, pješačke staze) bude odvođen direktno u recipijent , bez

prethodnog prečišćavanja, dok oborinske vode sa asfaltnih površina, piste, parkinga i drugih se moraju prečistiti u odgovarajućim taložnicima i separatorima ulja.

Posebno voditi računa o odvodnji poletno - sletne staze. Zbog bezbjednosti poletanja i sletanja aviona na pisti ne smije doći do zadržavanja vode, što se treba uzeti u obzir pri izradi tehničke dokumentacije.

S obzirom da u obuhvatu plana, kao i izvan granica plana ne postoji kanalizacija ni fekalna ni oborinska, potrebno ju je izgraditi.

6.4.3. Elektroenergetika

U prostoru koji je obuhvaćen ovim Zoning planom planirano je izmještanje dalekovoda naponskog nivoa 20 kV te stvaranja uslova za izgradnju i kasnije nesmetano snabdijevanje električnom energijom Aerodroma Trebinje i ostalih potrošača. Izmještanje obaviti tako da se obezbijedi redovno snabdijevanje potrošača električnom energijom.

Priključenje aerodroma na elektroenergetsku mrežu se planira realizovati preko podzemnog kablovskog voda direktno iz 10(20) kV postrojenja 35/10 kV. Trasu voda će odrediti nadležno elektrodistributivno preduzeće kroz zasebnu dokumentaciju. Planiranje i izgradnja pomenutog voda je u nadležnosti lokalnog elektrodistributivnog preduzeća. Pomenuti dalekovod će biti u vlasništvu nadležnog lokalnog elektrodistributivnog preduzeća. Transformacija napona sa 10(20) kV na 0,4 kV naponski nivo planirana je u transformatorskim stanicama u okviru kompleksa. Broj i lokacija transformatorskih stanica će biti određen potrebama aerodroma u sklopu tehničke dokumentacije.

Potrebno je ostvariti redundantno napajanje aerodromskog kompleksa tj. dvostrano napajanje u drugoj fazi izgradnje. Isto će se realizovati napajanjem po 10(20)kV vodu planiranom za izgradnju iz „Grada sunca“. Planiranje, izgradnja i kasnije gazdovanje vodom je u nadležnosti lokalne elektrodistributivne kompanije.

Ovim planom se ostavlja mogućnost izgradnje fotonaponskih elektrana na krovovima objekata kompleksa, kao i na tlu u zonama: „Rezervisana zona za budući razvoj aerodroma“ i „Rezervisana zona za sisteme i instalacije od značaja za aerodrom“ u skladu sa propisima iz oblasti vazduhoplovstva, elektroenergetike i građenja. Tačne lokacije fotonaponskih elektrana i tehnički parametri predmet su izrade zasebne dokumentacije.

6.4.4. Telekomunikacije

Potrebno je budućim rješenjem telekomunikacija na kompleksu aerodroma predvidjeti dovod dva priključka optičkog kabla sa dvije različite strane, potpuno odvojenim trasama tj. spajanje na prsten. Kompanija Mtel već posjeduje spojni put optičkim kablom na relaciji Staro Slano – Hum čiji kapacitet će zadovoljavati potrebe Aerodroma Trebinje. Drugi priključak optičkog kabla će biti ostvaren iz „Grada Sunca“ i njegova trasa će biti realizovana uz planirane saobraćajnice na tom lokalitetu. Realizacija drugog optičkog spojnog puta je u nadležnosti kompanije Mtel.

6.4.5. Termotehnika

Predmetnim Planom treba planirati modernizaciju i rekonstrukciju postojećih objekata. To prije svega podrazumijeva rješavanje problema termoizolacije na postojećim objektima, kako bi se prosječna specifična potrošnja energije za grijanje objekata približila potrošnji energije u savremenim objektima.

Niska energetska efikasnost je karakteristika celokupnog energetskog sistema, proizvodnog, prenosnog i distributivnog, kao i neracionalna potrošnja energenata.

U narednom periodu predložena rješenja treba da, snadbijevanje objekata toplotnom energijom svedu na ekonomski optimalne i tehnički prilagodljive uslove.

Osnovni cilj je povećanje energetske efikasnosti u svim sektorima zgradarstva, saobraćaja i komunalnih usluga, što je i u ekonomskom interesu, od značaja za zaštitu životne sredine, a sve u kontekstu održivog korišćenja i očuvanja prirodnih resursa.

Način obezbjeđivanja toplotne i rashladne energije za pojedine objekte određivati za svaki objekt urbanističko-tehničkim uslovima. Vrstu opreme za zagrijavanje, rashlađivanje, provjetranje i klimatizaciju odrediti projektnom dokumentacijom po želji investitora.

Što se tiče snadbijevanja objekata, budućeg kompleksa aerodroma, toplotnom i rashladnom energijom, istu predvidjeti korištenjem obnovljivih izvora energije.

Za ovaj kompleks moguće je energiju obezbijediti putem toplotnih pumpi koje koriste energiju zemlje, vode ili vazduha uz pogonsku upotrebu električne energije. Toplotne pumpe (dizalice toplote) mogu služiti za zagrijavanje objekata zimi i za rashlađivanje ljeti.

6.5. Mjere zaštite kulturno - istorijskog naslijeđa i naslijeđa prirode

U toku procesa planiranja uređenja i izgradnje prostora, potrebno je da infrastruktura bude izvedena u skladu sa svim zakonskim i humanim normama, da maksimalno štiti prirodnu sredinu i obezbjeđuje neophodan standard stanovnicima.

Za očuvanje i sprovođenje mjera i metoda zaštite kulturno-istorijskih objekata i prirodnog naslijeđa nadležni su *Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika* i *Republički zavod za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog naslijeđa Republike Srpske*. Prilikom izrade planske dokumentacije i urbanističko-tehničkih uslova neophodno je da se uzme u obzir njihovo stručno mišljenje, ocjene i smjernice u cilju zaštite navedenih objekata.

Za dogradnju, rekonstrukciju i revitalizaciju individualnih objekata profane arhitekture koji svojim arhitektonsko-oblikovnim karakteristikama, konstrukciji, fasadno dekorativnim elementima i sl. svjedoče o stilskom periodu u kom su nastale i izgrađene, treba zatražiti detaljne smjernice o načinju očuvanja i naknadnih radova da bi se očuvao njihov izgled i njihova autentičnost.

U skladu sa Zakonom o kulturnim dobrima, ako se u toku izvođenja građevinskih i drugih radova naiđe na arheološka nalazišta ili arheološke predmete, izvođač radova je dužan da odmah, bez odlaganja prekine radove i obavijesti Republički zavod za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog naslijeđa i da preuzme mjere da se nalaz ne uništi i ne ošteti i da se sačuva na mjestu i u položaju u kojem je otkriven.

Isto tako, ukoliko u toku izvođenja radova Izvođač naiđe na prirodno dobro a za koje se pretpostavlja da ima svojstvo spomenika prirode, potrebno je da o tome obavijesti Republički zavod za zaštitu kulturno-istorijskog naslijeđa Republike Srpske i preduzme sve mjere kako se prirodno dobro ne bi oštetilo do dolaska ovlašćenog lica.

6.6. Mjere zaštite ljudi i dobara za slučaj elementarnih nepogoda, ratnih katastrofa i tehnoloških akcidenata

Mjere zaštite od elementarnih nepogoda obuhvataju: preventivne mjere kojima se sprečava ili ublažava njihovo dejstvo, mjere koje se preduzimaju u slučaju neposredne opasnosti ili kada nastupe elementarne nepogode, te mjere ublažavanja i otklanjanja neposrednih posljedica i izazvanih šteta.

Na osnovu procjene ugroženosti, izvještaja o bezbjednosti i planova zaštite od udesa, uz neophodnu koordinaciju i saradnju sa lokalnim i susjednim jedinicama, izraditi Plan zaštite i spasavanja od elementarne nepogode i druge nesreće na području jedinica lokalne samouprave.

Zaštita od vremenskih nepogoda biće ostvarena izgradnjom i uređenjem planiranih sadržaja infra i suprastrukture, ozelenjavanjem, planskim uređenjem naselja, saobraćajnica i drugih prostornih elemenata.

Mjere zaštite od udara jačih vjetrova treba da budu prije svega preventivne. Dendrološke mjere sastoje se u zasađivanju visokog zelenila koje predstavlja barijeru vjetru.

Odbrana od grada ostvarivaće se mrežom protivgradnih objekata kao dijelom protivgradne odbrane šire teritorije.

Osnovne mjere zaštite od zemljotresa su:

- tehničke norme o izgradnji objekata (aseizmička izgradnja);
- kontinuiran proces urbanističkog planiranja, arhitektonskog i građevinskog projektovanja i izgradnje objekata;
- građenje objekata usmjereno u pravcu usklađivanja sa seizmogeološkim osobinama terena, kako bi se smanjio nivo povredljivosti objekata i seizmičkog rizika, a time i štete od eventualnog zemljotresa.

U pogledu zaštite od požara, u uređenju prostora naročito su bitne sljedeće mjere:

- planiranje manjih prostornih cjelina jasno izdvojenih širokim saobraćajnim koridorima;
- adekvatan raspored i međusobna udaljenost planiranih objekata unutar prostornih cjelina;
- kvalitetna izgradnja objekata i upotreba protivpožarnih materijala;
- striktna primjena protivpožarnih propisa u gradnji;
- obezbjeđenje protivpožarnih puteva i pristupa za protivpožarno vozilo.

Preduzeća i druga pravna lica, organi državne uprave i drugi državni organi donose planove zaštite od požara u skladu sa zakonom o zaštiti od požara, odlukama i planovima zaštite od požara opštine i drugim propisima.

Uređenje područja Plana za potrebe odbrane i zaštite od ratnih razaranja zasnivaće se na važećem Zakonu o odbrani i Zakonom o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama.

6.7. Mjere energetske efikasnosti

Energetska efikasnost je sastavni dio razvojnih smjernica svih sektora energetskog sistema. Posebnu pažnju neophodno je posvetiti energetske efikasnosti u sektorima neposredne potrošnje, zgrada: stambenih, poslovnih, institucionalnih i industrijskih zgrada, saobraćaja. Mjerama energetske efikasnosti smanjuje se porast potrošnje energije, što smanjuje potrebu za izgradnju novih kapaciteta, uvozom energije, a istovremeno povećava sigurnost snabdijevanja.

Cilj primjene mjera energetske efikasnosti predstavlja ekonomičnu upotrebu energije i uštedu bez štetnog uticaja na kvalitet stanovanja, tzv. Komfor prostora (stambenog, poslovnog ili radnog) te štetnog uticaja opreme i postupaka na okolinu.

Imajući u vidu neracionalno korišćenje toplotne energije pri zagrijavanju građevinskih objekata, a takođe i njenu neracionalnu proizvodnju, u ovoj oblasti predviđaju se sljedeće mjere energetske efikasnosti:

-izgradnja novih i modernizacija i rekonstrukcija postojećih objekata i sistema:

- izgradnja sistema centralnog snabdijevanja toplotnom energijom, sa primjenom energetski efikasnijih rješenja,
- rješavanje termoizolacije postojećih objekata kako bi se prosječna specifična potrošnja energije za grijanje objekata približila potrošnji u savremenim objektima, kakvi se danas grade u Evropi, ta potrošnja ne prelazi 70 kWh/god./m², sa težnjom ka kontinuiranom smanjivanju,
- stvaranje mogućnosti za upotrebu alternativnih goriva, na osnovu konkurentnosti cijena, pouzdanosti snabdijevanja gorivom, te ekološkog značaja, prednost dati domaćim energentima,
- što veće učešće alternativnih izvora energije za grijanje (energija sunca, biomase i sl.).

Zbirni pregled obaveza jedinica lokalne samouprave u RS u oblasti energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije**

Naziv	Pojašnjenje	Rok za implem.	Odgovorna osoba/služba	Pravni osnov
Projektovanje, građenje i održavanje novih zgrada tako da tokom upotrebe ima propisane energetske karakteristike	U zavisnosti od vrste i namjene zgrade, zahtjevaju se različite energetske performanse	Nakon donošenja podzakonskih akata, kontinuirano	Jedinica lokalne samouprave	Član 5 (ZoUPiG RS)
Prilikom planiranja, projektovanja i građenja novih zgrada, kao i prilikom većih rekonstrukcija postojećih zgrada moraju se primjenjivati dugoročne mjere, kao minimalni zahtjevi koji se odnose na smanjenje korišćenja energije i prelaženje na korišćenje energije iz obnovljivih izvora	Kao i prethodna obavez, i ova obaveza je važna iz razloga što lokalne jedinice samouprave izdaju različita odobrenja za te građevine	Nakon donošenja podzakonskih akata, kontinuirano	Jedinica lokalne samouprave	Član 5 (ZoUPiG RS)
Regulacionim planom se po	Jedinice lokalne	Nakon	Jedinica	Član 35

dijelovima prostora, odnosno cjelinama i potcjelinama određuju urbanistički uslovi (standardi) za građenje i uređenje prostora, između ostalih, mjere energetske efikasnosti	samouprave moraju uzeti u obzir mjere energetske efikasnosti prilikom izrade regulacionih planova prostora	donošenja podzakonskih akata, kontinuirano	lokalne samouprave	(ZoUPiG RS)
Izdavanje lokacijskih uslova za energetske i druge objekte i postrojenja za proizvodnju električne energije, bazirane na solarnim postrojenjima sa fotonaponskim ćelijama i drugim postrojenjima koja koriste sve vidove obnovljivih izvora energije instalisane snage do 250 kW	Za ovu obavezu je takođe važno razumijevanje Zakona o obnovljivim izvorim energije i efikasnoj kogeneraciji	od 16.05.2013., kontinuirano	Jedinica lokalne samouprave	Član 60 (ZoUPiG RS)
Vođenje registra izdatih energetskih certifikata na svom području, izlaganje javnosti i objavljivanje na internet stranicama Ministarstva i jedinica lokalne samouprave ili na drugi odgovarajući način	Ministarstvo industrije, rudarstva i energije će voditi centralni registar izdatih certifikata, ali jedinice lokalne samouprave će voditi registar za svoje područje	Nakon donošenja pravilnika, tj. 16.02.2014.	Jedinica lokalne samouprave	Član 92 (ZoUPiG RS)

*** Tabela Preuzeta iz GIZ funded project „Energy Efficiency Consultancu in Bosnia and Herzegovina“ Implemented by GFA Consalting Group GmbH and INTEGRATION*

Pregled zakonskih obaveza jedinica lokalne samouprave u oblasti upravljanja energijom, energetske efikasnosti, primjene obnovljivih izvora energije, lokalnih planova energetske efikasnosti i emisija CO₂, koje proizilaze iz usvojenih zakona o energetskej efikasnosti i pratećih propisa

- integralni izvještaj -

Sarajevo / Banja Luka, septembar 2014.

Pri projektovanju, izgradnji i eksploataciji ovih objekata, sa stanovišta toplifikacije i gasifikacije objekata ispoštovati sljedeće propise:

- Zakon o uređenju prostora i građenju;
- Zakon o zaštiti od požara;
- Zakon o zaštiti na radu;
- Zakon o zaštiti vazduha;
- Zakon o zaštiti životne sredine;
- Uredba o graničnim vrijednostima emisije zagađujućih materija u vazduh;
- Pravilnik o monitoringu emisija zagađujućih materija u vazduh;
- Pravilnik o monitoringu kvaliteta vazduha;
- Pravilnik o graničnim vrijednostima emisije u vazduh iz postrojenja za spaljivanje otpada;
- Pravilnik o graničnim vrijednostima kvaliteta vazduha;
- Zakon o gasu;
- Zakon o komunalnim djelatnostima;
- Standardi i propisi iz oblasti centralnog grijanja, klimatizacije i ventilacije;
- Pravilnik o tehničkim normativima za zaštitu skladišta od požara i eksplozija;

- Pravilnik o tehničkim normativima za sisteme za odvođenje dima i toplote nastalih u požaru;
 - Pravilnik o tehničkim normativima za sisteme za ventilaciju ili klimatizaciju;
 - Pravilnik o smještaju i držanju ulja za loženje;
 - Pravilnik o tehničkim zahtjevima za zaštitu garaža za putničke automobile od požara i eksplozija;
 - Pravilnik o tehničkim normativima za stabilne instalacije za detekciju eksplozivnih gasova i para;
 - Pravilnik o tehničkim normativima za stabilne instalacije za dojavu požara;
 - Pravilnik o tehničkim normativima za pristupne puteve, okretnice i uređene platoe za vatrogasna vozila u blizini objekata povećanog rizika od požara;
 - Preporuke o podzemnim garažama i odvođenju dima iz podzemnih garaža od strane Inspektorata zaštite od požara;
- i sve druge važeće zakonske propise iz ove oblasti.

6.8. Uslovi za uklanjanje barijera za kretanje djece i lica sa umanjenim tjelesnim sposobnostima

Javne, saobraćajne i pješačke površine, te ulazi u objekte u prostoru obuhvaćenom Planom moraju se projektovati i izvesti na način koji omogućava nesmetano kretanje lica sa umanjenim tjelesnim sposobnostima u skladu sa zakonskom regulativom koja se odnosi na ovu oblast.

Preporuka je da kod javnih površina treba izbjegavati različite nivoe pješačkih prostora, a kada je promjena neizbježna rješavati je i rampom, a ne samo stepeništem, kako bi se obezbjedile mjere za olakšanje kretanja lica sa umanjenim tjelesnim sposobnostima.

Projektovanje i funkcionisanje objekata i površina u okviru prostora obuhvata Plana uskladiti sa Pravilnikom o uslovima za planiranje i projektovanje građevina za nesmetano kretanje djece i osoba sa umanjenim tjelesnim sposobnostima (Službeni glasnik Republike Srpske, br. 93/13), te ostalim propisima koji definišu ovu oblast.

6.9. Zaštita životne sredine od štetnih uticaja

6.9.1. Zaštita voda

Sa obzirom da se planirani obuhvat plana za izgradnju aerodroma, nalazi u trećoj zoni sanitarne zaštite izvorišta „Ombla“, na području obuhvata Plana potrebno je preduzeti određene mjere u pogledu zaštite voda i to bi bio onaj minimum koji bi se trebao ispuniti da bi se ispunili zahtjevi zaštite životne sredine propisani kako zakonskim regulativama tako i svjetskim standardima i propisima:

U toku izgradnje:

- Smještaj svih vozila i mehanizacije koja koriste tečno gorivo, mora biti na uređenom vodonepropusnom platou uz strogu kontrolu eventualnog zagađenja, odnosno procurivanja.
- Naftu i naftne derivate je potrebno čuvati u zatvorenim posudama, smještenim na sigurnom mjestu po mogućnosti u betonažnom bazenu, zaštićenom od atmosferskih uticaja.
- Ukoliko dođe do izlivanja opasnih materija, potrebno je odmah pristupiti sanaciji zagađene površine uz korištenje suvog apsorpcionog sredstva.
- Pri radu mehanizacije treba izbjegavati noćni rad, te vršiti stalnu kontrolu ispravnosti mehanizacije.

- Zabraniti servisiranje mehanizacije na lokacije, te isto obavljati u ovlaštenim servisima i tehničkim bazama.

U toku korištenja:

- Na lokaciji implementirati separatan sistem odvodnje otpadnih voda, tj. zasebnim kanalizacionim sistemom se prikupljaju i odvođe atmosferske od fekalnih, i onečišćenih atmosferskih voda.
- Sa obzirom da na lokaciji nema javne kanalizacione mreže, potrebno je projektovati i izgraditi postrojenje za prečišćavanje otpadnih komunalnih voda. Postrojenje mora biti sa drugim stepenom prečišćavanja i odgovarajućeg kapaciteta.
- Na svim radno-manipulativnim površinama, kao i saobraćajnicama izgraditi sistem odvodnje sa ugradnjom taložnika i separatora ulja i masti na kojima će se prečistiti vode sa ovih površina prije krajnjeg ispuštanja u recipijent.
- Planirano skladištenje goriva i drugih naftnih derivata vršiti u rezervoarima sa dvostrukom stjenkom, uređajem za automatsko detektovanje i dojavu propuštanja te zaštitnom građevinom (tankvanom dovoljne zapremine za prihvatanje ukupne količine goriva).
- Zabraniti/spriječiti ispuštanje neprečišćenih otpadnih voda.
- Sva rješenja koja se planiraju sprovesti kroz ovaj Planski dokument neophodno je izvesti u skladu sa Zakonom o vodama (Sl.glasnik R.S br. 50/06).
- Vodosnabdjevanje je neophodno sprovesti iz gradskog sistema za vodosnabdjevanje što je planom i predviđeno.

6.9.2. Zaštita zemljišta

Zaštita zemljišta ovog Plana najbolje će se postići:

- Regulisanjem otpadnih voda i adekvatnom izgradnjom planski predviđenog kanalizacionog sistema kao i postrojenja i uređaja za tretman otpadnih voda.
- Kontrolisanom i savjesnom upotrebom organskih materija, nafte i njenih derivata,
- Adekvatnim planiranjem saobraćajnica sa svim neophodnim mjerama zaštite
- Pravilno upravljanje otpadom će znatno doprinjeti zaštiti zemljišta u obuhvatu ovog Plana.

6.9.3. Zaštita vazduha

U toku izgradnje:

- Pristupne puteve kao i druge gradilišne puteve treba redovno održavati i kvasiti.
- Lokalne saobraćajnice treba predvidjeti tako da se ne poremete lokalni i tranzitni saobraćaj u odnosu na situaciju prije početka izgradnje.
- Redovno održavati građevinsku mehanizaciju, mašine i vozila u skladu s provedbenim propisima.

U toku korištenja:

- Sprovoditi sve operativne procedure prilikom korištenja aerodroma da se maksimalno moguće smanje negativni uticaji na kvalitet vazduha.
- Za zagrijavanje i hlađenje objekata u sklopu aerodroma kao energent koristiti toplotne pumpe.

6.9.4. Smanjenje nivoa buke

U toku izgradnje:

- Građevinske radove izvoditi u određenim vremenskim intervalima i prema odgovarajućim propisima i standardima u skladu sa Pravilnikom o dozvoljenim granicama intenziteta zvuka i šuma (Sl. list SR BiH, broj 46/89) .
- Minimizirati korištenje građevinskih mašina u noćnom periodu i ograničiti ih na radne sate i dane u sedmici.

U toku korištenja:

- U cilju zaštite i snižavanja buke, u okolnim naseljima preduzimati sve raspoložive operativne mjere zaštite buke od avio-saobraćaja u skladu sa posebnim propisima.
- Uspostaviti kontinuiran monitoring buke u najbližem naseljenom mjestu (Taleža).
- Na granici obuhvata Plana poštovati granične vrijednosti nivoa buke od 60 dBa za period dana i 50 dBa za period noći, propisane Pravilnikom o dozvoljenim granicama intenziteta zvuka i šuma (Službeni list SRBiH br. 46/89), zona IV - Trgovačko, poslovno, stambeno i stambeno uz saobraćajne koridore.

6.10. Uslovi za objekte visokogradnje i niskogradnje u skladu sa posebnim propisima i drugi uslovi

Površine za ograničenje prepreka

Svrha površina za ograničenje prepreka je određivanje imaginarnih površina vazdušnog prostora oko aerodroma slobodnog od prepreka, kako bi se bezbjedno sprovele operacije vazduhoplova na aerodromu, te da se spreči da aerodromi postanu neupotrebljivi zbog gomilanja prepreka oko aerodroma. Njihov osnovni cilj je da:

- štite vazdušni prostor kroz koji lete vazduhoplovi, time što sprečavaju prodiranje u površine formirane radi utvrđivanja donjih limita tog prostora;
- štite integritet radio-navigacionih uređaja namijenjenih za vazdušnu plovību, time što sprečavaju refleksiju i difrakciju radio signala;
- štite vizuelna pomagala, kao što su prilazna i poletno-sletna svetla, time što sprečavaju da budu zaklonjeni i što sprečavaju ugradnju drugih svjetala koja bi mogla zabunom da se zamijene za aerodromska svjetla;

To se ostvaruje tako što se uspostavljanjem površina za ograničenje prepreka (niz tzv. imaginarnih površina (- OLS) koje definišu limite do kojih objekti mogu da zadiru u vazdušni prostor.

Imaginarne površine predstavljaju donji limit zaštićenog vazdušnog prostora oko nekog aerodroma. One su u obliku složenog skupa trodimenzionalnog prostora, koji se proteže nagore i prema spolja od poletno-sletne staze.

Ove površine potpuno okružuju aerodrom, ali i prostor koji leži duž poletno-sletne staze i štiti operacije slijetanja i polijetanja vazduhoplova.

Prostor obuhvaćen sistemom imaginarnih površina koji štite prostor aerodroma od fiksnih objekata, možemo podijeliti na sljedeće:

- prostor potpune zabrane gradnje, gdje je prikazana visina prostora na visini okolnog zemljišta;
- prostor ograničene gradnje do definisane visine sa horizontalnim ravninama, i
- prostor ograničene gradnje do definisane visine sa kosim ravninama.

Zbog kolokacije aerodroma i helidroma na istom zahvatu, ali sa različitim lokacijam unutar tog zahvata, imaginarne površine razmatrat će se odvojeno.

Imaginarne površine za ograničenje prepreka na aerodromu u Trebinju su sljedeće:

- a) unutrašnja horizontalna površina;

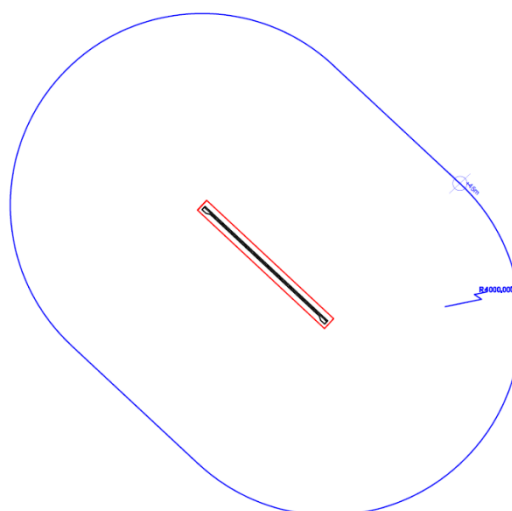
- b) konusna površina;
- c) prelazne površine;
- d) prilazna površina za PSS 14;
- e) prilazna površina za PSS-32, i
- f) odletna površina za PSS 14 i PSS 32.

Unutrašnja horizontalna površina

Unutrašnja horizontalna površina ima osnovnu namjenu da štiti vazdušni prostor oko aerodroma za potrebe vizualnog manevra vazduhoplovom prije slijetanja.

Ova imaginarna površina definisana je dvjema kružnicama radijusa 4.000 metara, sa centrima u presjeku produžene ose PSS-a i kraćih stranica osnovne staze PSS-a na visini od 45 metara.

Izgled unutrašnje horizontalne površine prikazan je na slici 8.

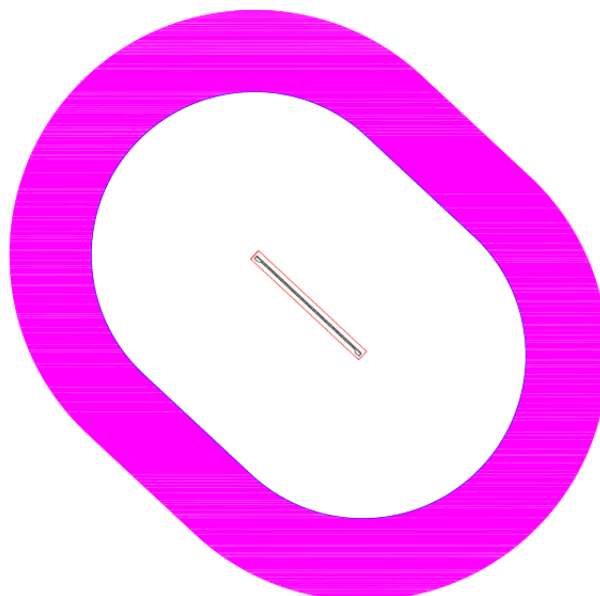
Slika br. 8 Unutrašnja horizontalna površina

Konusna površina

Svrha konusne površine je da se olakša bezbjedno vizuelno manevrisanje u blizini aerodroma.. Ova površina pruža se naviše i na spoljnu stranu od ivica unutrašnje horizontalne ravni.

Ova ravan potpuno sa donjim ivicama leži na unutrašnjoj horizontalnoj ravni na visini od 45 metara i pruža se pod konusom od 5% naviše do visine od 145 metara (100m iznad unutrašnje horizontalne površine).

Izgled konusne ravni u horizontalnoj projekciji prikazan je na slici 9.

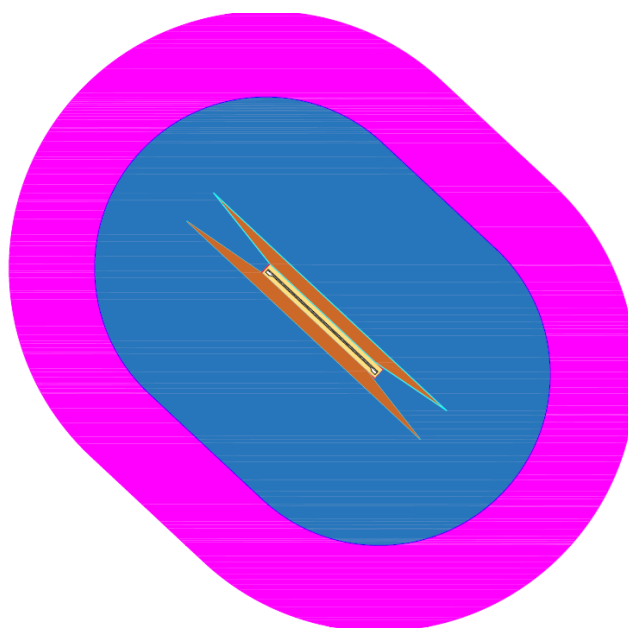
Slika br. 9 Konusna površina

Prelazne površine

Prelazne površine namijenjene su definisanju prostora kojim se ograničavaju fiksni objekti izvan i u kompleksu aerodroma.

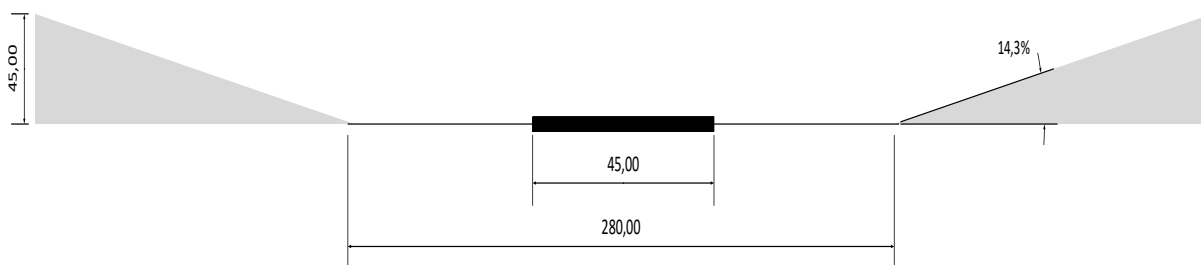
To je složena površina koja se pruža duž bočne strane osnovne staze PSS-a i dijela bočne strane prilazne površine, naviše na spoljnu stranu pod određenim nagibom (14,3%) do unutrašnje horizontalne površine. Za Aerodrom Trebinje definisane su sjeverna PRELAZNA 1 i južna PRELAZNA 2 površina u odnosu na osu PSS-a.

Izgled prelaznih površina prikazan je na slici 10 u smeđoj boji.

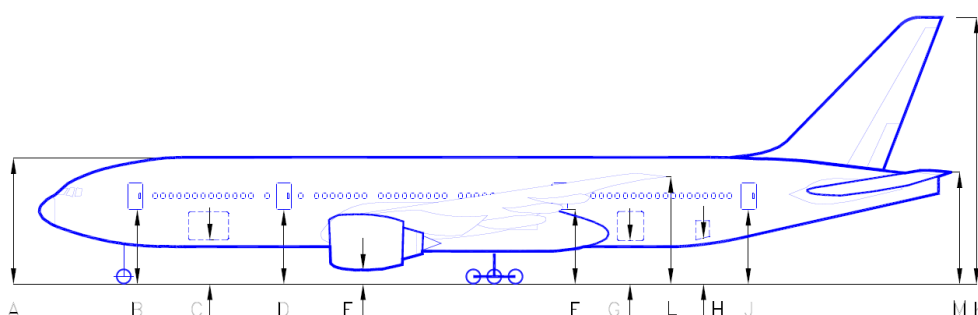
Slika 10: Prelazne površine

Bočni presjek prelaznih površina prikazan je na slici 11.

Slika 11: Prikaz bočnog presjeka prelaznih površina

Prelazne površine ograničavaju postavljanje fiksnih objekata, a kao prepreke pojavljuju se i parkirani vazduhoplovi na platformama kao najbliži objekti donjoj ivici prelazne površine koja se pruža duž osnovne staze PSS-a.

Slika 12: Distance od tla za B777-300ER⁵

Na slici 12 prikazan je najveći vazduhoplov kategorije E prema kojem je dimenzionisana pozicija za parkiranje na platformi. Visina repa K iznosi 18,85 metara i predstavlja tačku na najvećoj visini za koju je napravljena analiza sa proračunom uticaja aviona kao potencijalne prepreke na prelaznu površinu.

Proračun je obavljen koristeći se formulom za proračun nagiba:

$$i = \frac{H}{l} \cdot 100\% (\%) \rightarrow H = i \cdot l \cdot 0,01 (m)$$

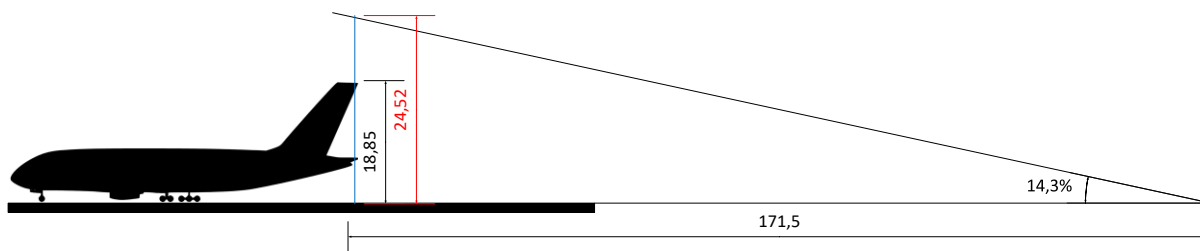
$$H = 14,3 \cdot 171,5 \cdot 0,01 = 24,52 (m)$$

pri čemu je:

- H granična visina na kojoj objekti na aerodromu probijaju prelaznu ravan;
- i nagib prelazne površine izražen u %;
- l udaljenost repa parkiranog vazduhoplova od donje ivice prelazne površine.

Pretpostavka je da je avion parkiran na platformi koja je u istom nivou (na istoj visini) kao i bočna ivica osnovne staze PSS-a (napomena: prilikom izrade UTU uslova i tehničke dokumentacije ova metodologija će se primeniti stvarnim modelom terena). Prema rezultatima analize/proračuna visina na kojoj se probija prelazna ravan iznosi 24,52 metra, tako da ni najviša tačka najzahtjevnijeg tipa vazduhoplova kodnog slova E parkiranog na platformama ne probija prelaznu ravan i ne predstavljaju prepreku. Na slici 13 prikazane su dimenzije proračuna u prostoru.

⁵ Boeing 777-200LR / -300ER / -Freighter, Airplane Characteristics for Airport Planning, rev: 2015

Slika 13: Proračun prepreka na platformi

Proračun dozvoljene visine gradnje objekata na građevinskoj liniji, koja se nalazi na udaljenosti od 271,50 metara od osnovne staze prikazan je na slici 13, a sproveden je na sljedeći način:

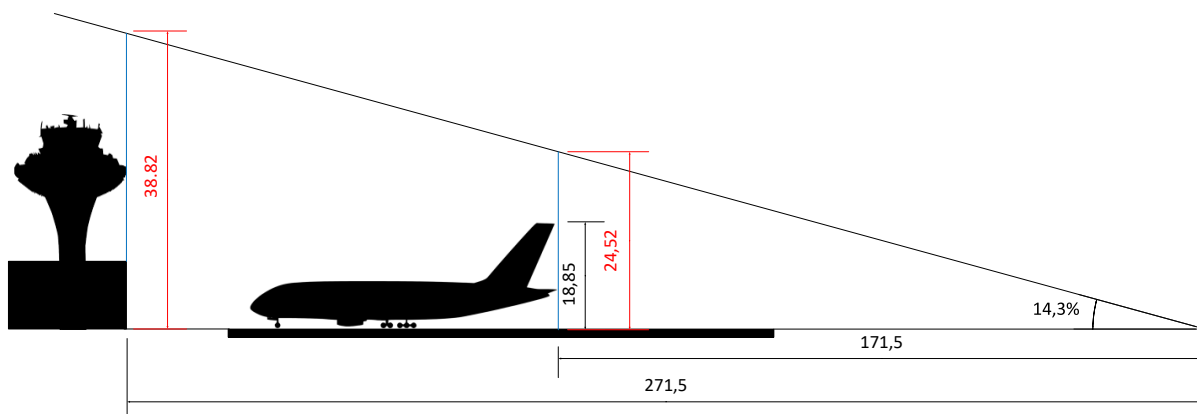
$$i = \frac{H}{l} \cdot 100\% (\%) \rightarrow H = i \cdot l \cdot 0,01 (m)$$
$$H = 14,3 \cdot 271,5 \cdot 0,01 = 38,82 (m)$$

pri čemu je:

- H granična visina na kojoj objekti na aerodromu probijaju prelaznu ravan;
- i nagib prelazne površine izražen u %;
- l udaljenost građevinske linije aerodroma od donje ivice prelazne površine.

I u ovom slučaju je pretpostavka za analizu/proračun potencijalnih prodora površina za ograničenje prepreka, da su platforma, osnovna staza PSS-a i objekti u građevinskoj liniji na istom nivou/visini (napomena: prilikom izrade UTU uslova i tehničke dokumentacije ova metodologija će se primeniti sa stvarnim modelom terena).

Prema rezultatima proračuna visina na kojoj se probija prelazna ravan iznosi 38,82 metra, tako da građevinska linija za objekat AKL-a (čija je očekivana visina cca 25 metara) ne probija prelaznu ravan samim tim ni objekti na građevinskoj liniji ne predstavljaju prepreke (slika 14).

Slika 14: Proračun prepreka na građevinskoj liniji aerodroma

Prilazne površine

Prilazne površine predstavljaju zaštitu vazduhoplova tokom finalnog prilaza PSS-u tako što određuju zonu bez prepreka.

One se sa svojom bočnom stranom naslanjaju na donju bočnu stranicu osnovne staze iza praga na nivou zemlje, da bi potom sa različitim nagibima povećavale visinu do konačnih 150 metara na udaljenosti od 15.000 metara. Sastoje se iz tri segmenta.

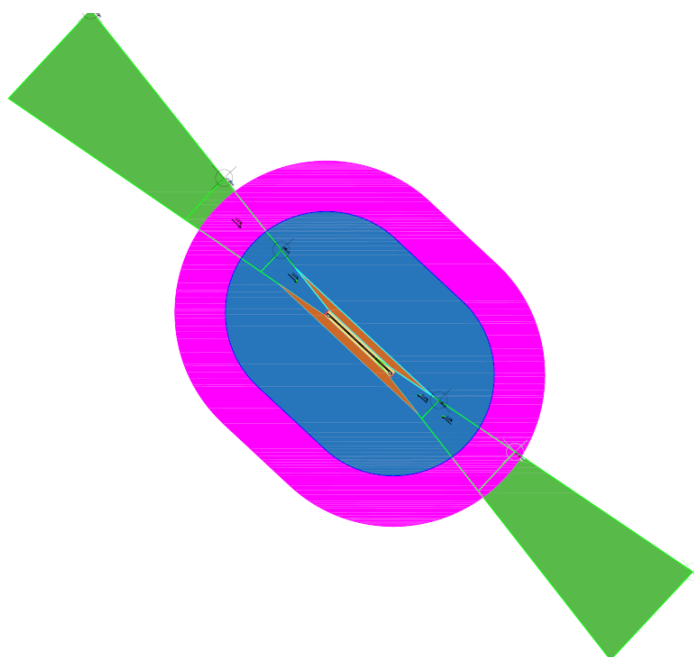
Opis: Kosa ravan ili kombinacija ravni koje prethode pragu.

Karakteristike: Granice prilazne površine se sastoje od:

- 1) unutrašnje ivice određene dužine, horizontalne i upravne na produženu osu poletno-sletne staze i koje se nalaze na određenom rastojanju ispred praga;
- 2) dvije bočne strane koje počinju iz krajeva unutrašnje ivice i ravnomjerno odstupaju za određeni stepen od produžene osi poletno-sletne staze; i
- 3) spoljne ivice koja je paralelna sa unutrašnjom ivicom.

Nadmorska visina unutrašnje ivice mora da bude jednaka nadmorskoj visini srednje tačke praga.

Nagib prilazne površine se mjeri u vertikalnoj ravni koja sadrži osu poletno-sletne staze i mora da slijedi projekciju na zemlji ose prilaza.

Slika 15: Prilazne površine

Na slici 15 zelenom bojom označene su prilazne površine Aerodroma Trebinje.

Aerodrom Trebinje ima dvije prilazne površine, za PSS 32 i PSS 14, koje su detaljnije predstavljene na grafičkom prilogu.

Odletna površina

Odletna površina predstavlja kosu ravan pod nagibom od 2% koja se nalazi iza kraja PSS-a, a namjena joj je da zaštiti vazduhoplov pri polijetanju i tokom penjanja.

a) Primjena: Svrha odletne površine je da se zaštiti vazduhoplov na polijetanju i tokom penjanja.

b) Karakteristike: granice odletne površine se sastoje od:

- unutrašnje ivice horizontalne i upravne na osu poletno-sletne staze, koja se nalazi na određenoj udaljenosti iza kraja poletno-sletne staze, čija dužina prelazi utvrđeno rastojanje;

- dvije strane koje polaze od krajeva unutrašnje ivice i podjednako odstupaju za određeni stepen od putanje za polijetanje do određene finalne širine i od toga nastavljaju paralelno na istoj širini cijelom dužinom odletne površine; i
 - spoljne ivice horizontalne i upravne na određenu putanju za polijetanje.
- v) Nadmorska visina unutrašnje ivice mora da bude jednaka najvišoj tački na produženoj osi poletno-sletne staze između kraja poletno-sletne staze i unutrašnje ivice.
- g) U slučaju pravolinijske putanje za polijetanje nagib odletne površine se mjeri u vertikalnoj ravni koja sadrži osu poletno-sletne staze.
- d) U slučaju ako putanja za polijetanje uključuje zaokret, odletna površina je kompleksna površina koja sadrži horizontalne normale na njenu osu i nagib osi mora da bude isti kao i nagib putanje za pravolinijsko polijetanje

Odletne površine se sa svojom bočnom stranom naslanjaju na donju bočnu stranicu osnovne staze PSS-a iza praga na nivou zemlje, da bi potom sa konstantnim nagibom od 2% povećavale visinu do konačnih 300 metara na udaljenosti od 15.000 metara.

Aerodrom Trebinje ima dvije odletne površine, za PSS 32 i PSS 14, koje su prikazane na grafičkom prilogu.

Imaginarne površine helidroma

Imaginarne površine za ograničenje prepreka na helidromu u Trebinju su sljedeće:

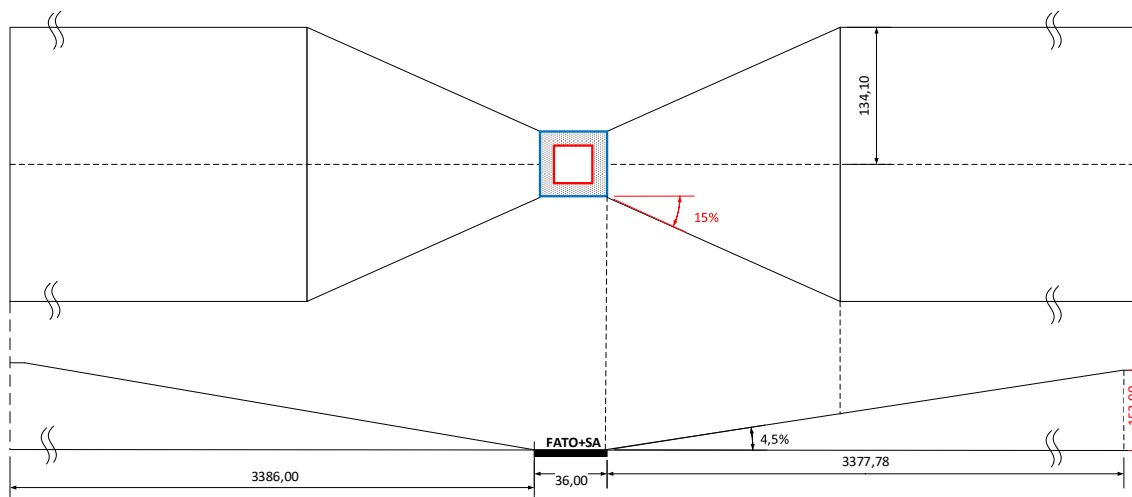
- prilazna/odletna površina iz/u pravca 32;
- prilazna/odletna površine iz/u pravca 14.

Prilazne i odletne površine se poklapaju, tako da će se u daljem razmatranju razmatrati samo prilazne površine helidroma. Izgled prilaznih površina helidroma prikazan je na slici 17.

Prilazne površine predstavljaju zaštitu helikoptera tokom finalnog prilaza tako što određuju zonu bez prepreka.

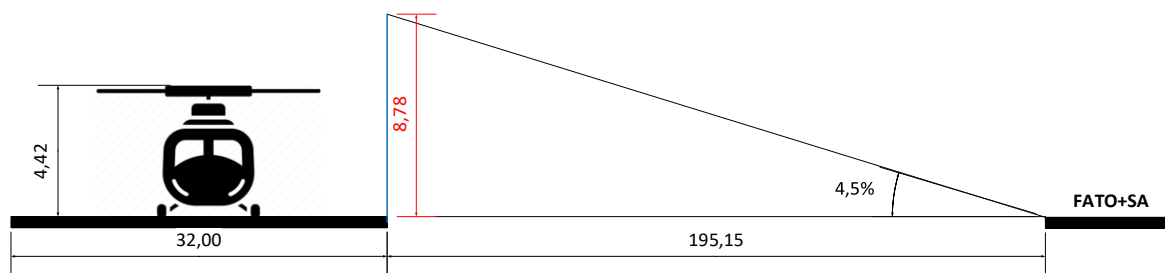
One se sa svojom bočnom stranom naslanjaju na donju bočnu stranicu zaštitne površine na nivou zemlje, da bi potom sa nagibom povećavale visinu do konačnih 152 metara na udaljenosti od 3.386 metara. Sastoje se iz jednog segmenta.

Bočne stranice divergiraju pod uglom od 15% dok prilazna ravan ne dosegne širinu 10 x dijametar rotora referentnog helikoptera, što iznosi 134,1 metar od srednje linije prilazne površine u obje strane, ukupno 268,2 metra.

Slika 17: Horizontalni i bočni presjek prilazne ravni helidroma

Prema rezultatima analize/proračuna visina na kojoj se probija prilazna ravan iznosi 8,78 metara, tako da ni najviša tačka najzahtjevnijeg tipa helikoptera parkiranog na platformi ne probija prilaznu ravan i ne predstavlja prepreku. Na slici 18 prikazane su dimenzije proračuna u prostoru.

Slika 18: Proračun prepreka na platformi

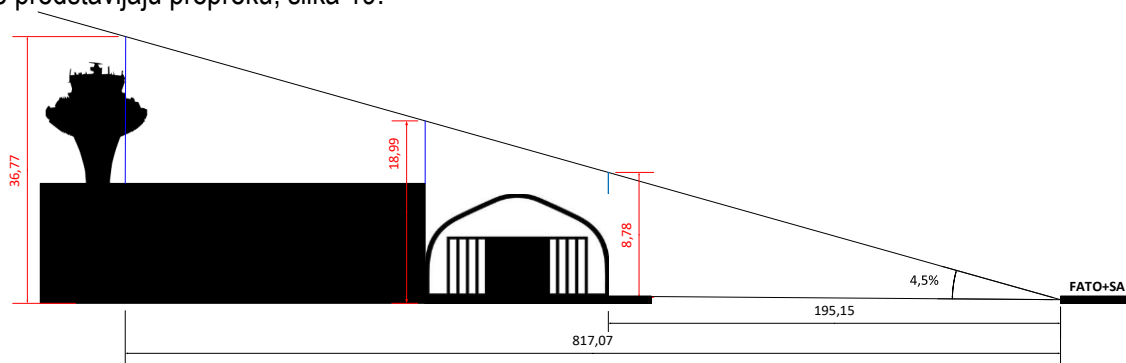
$$i = \frac{H}{l} \cdot 100\% (\%) \rightarrow H = i \cdot l \cdot 0,01 (m)$$

$$H = 4,5 \cdot 195,15 \cdot 0,01 = 8,78 (m)$$

Pri čemu je:

- N granična visina na kojoj objekti na platformi probijaju prilaznu ravan;
- i nagib prilazne površine izražen u %;
- l udaljenost platforme helidroma od donje ivice prilazne površine.

Prema prethodnom proračunu, definisane su i visine na građevinskoj liniji koje ne probijaju prilaznu ravan i ne predstavljaju prepreku, slika 19.

Slika 19: Proračun prepreka na građevinskoj liniji aerodroma

Tako prvi objekat koji se nalazi na građevinskoj liniji, a to su helikopterski sadržaji na prednjem rubu, ne smije prelaziti visinu od 8,78 metara. Sljedeći dominantniji objekat na liniji je kargo terminal, koji ima ograničenje gradnje do visine u iznosu od 18,99 metara, dok najviši objekat na građevinskoj liniji AKL toranj ima ograničenje gradnje do 36,77 metara (slika 19).

I u slučaju helidroma je za analizu/proračun potencijalnih prodora površina za zaštitu od prepreka korišćena pretpostavka da su platforma helikoptera i FATO odnosno FATO i objekti u građevinskoj liniji na istom nivou/visini (napomena: prilikom izrade urbanističko-tehničkih uslova i tehničke dokumentacije ova metodologija će se primeniti sa stvarnim modelom terena).

Površine ograničenja prepreka za radio-navigacione uređaje

Za radio-navigacione uređaje koji služe za osiguravanje govorne komunikacije pilot-kontrolor i za dobijanje informacije o položaju vazduhoplova u prostoru, mora se osigurati prostor restriktivne gradnje, koji će omogućiti potrebni kvalitet radio signala u VHF i UHF frekventnom opsegu u prostoru u kojem se obavljaju operacije završnog prilaza, slijetanja i polijetanja vazduhoplova.

Na Aerodromu Trebinje planirano je na zahtjev investitora instalirati sljedeće radio-navigacione uređaje:

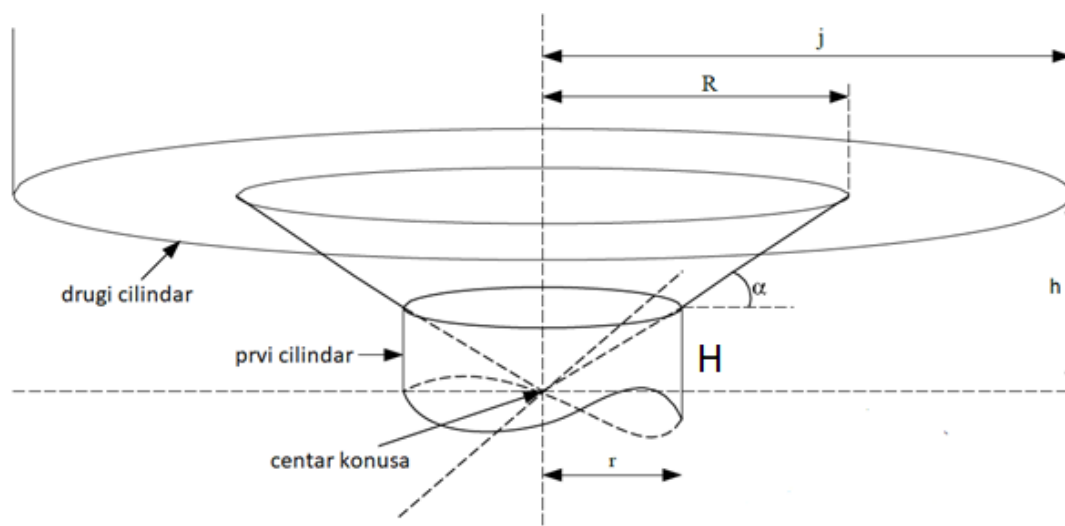
- 1) ILS, sa sljedećim komponentama
 - LLZ, lokalajzer;
 - GP, kosa ravan;
 - DME, uređaj za mjerenje udaljenosti, kolociran sa GP.
- 2) DVOR sa kolociranim DME;
- 3) VHF radio pozicija, uz PSS;
- 4) VHF radio pozicija, na krovu kontrolnog tornja.

Okvirna pozicija prethodno navedenih uređaja predstavljena je u grafičkim priložima, u okviru zone aerodroma.

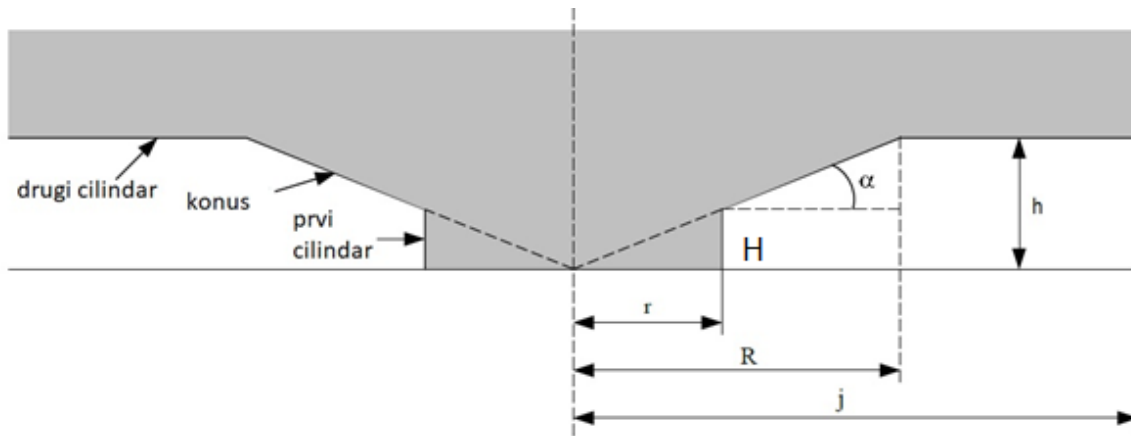
Na slikama 20, 21, 22 i 23 prikazan je izgled imaginarnih površina koje treba da štite od gradnje objekata kako bi se osigurao neometan rad radio-navigacionih uređaja lociranih na Aerodromu Trebinje.

Slika 20 predstavlja 3D prikaz za sljedeće uređaje koji imaju omni-direkcionalnu radio difuziju i prijem:

- VOR/DME;
- VFR radio prijemnici/predajnici.

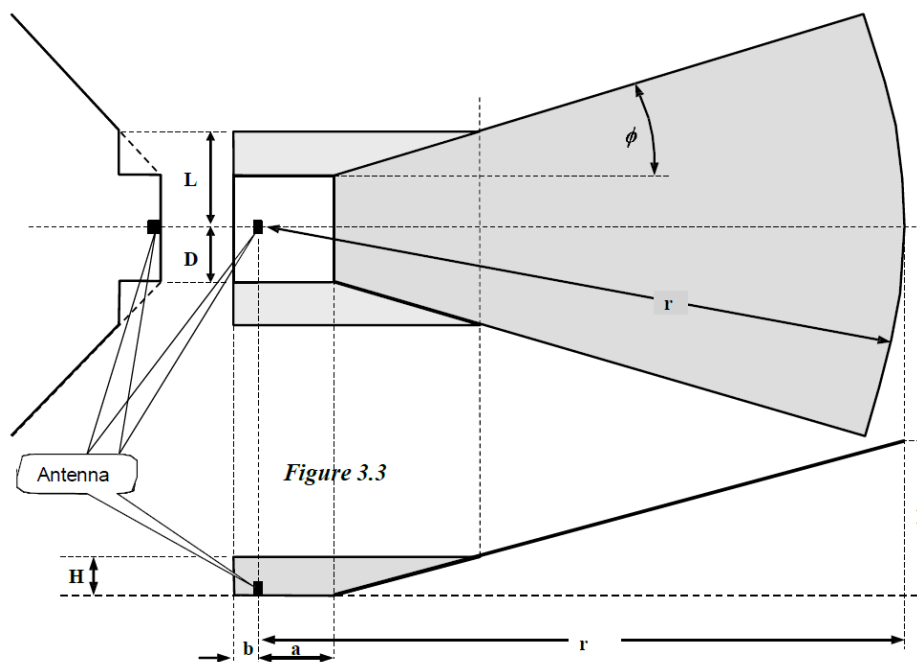
Slika 20: 3D prikaz omnidirekcionne primo-predajne antene

Slika 21: Poprečni presjek omnidirekcionne primo-predajne antene

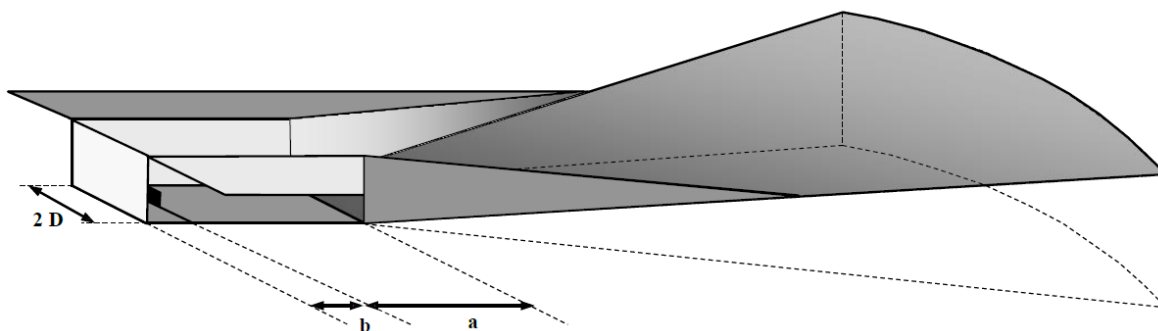
Slika 22 predstavlja tlocrt i poprečni presjek za sljedeće navigacione uređaje usmjerene radio difuzije sa označenim parametrima koji će biti definisani u tablici 26:

- ILS/LLZ;
- ILS/GP
- ILS/DME.

Slika 22: Tlocrt i poprečni presjek usmjerene antene

Na slici 23 predstavljen je 3D prikaz zaštićenog prostora.

Slika 23: 3D prikaz usmjerene antene

U skladu sa parametrima definisanim na slikama 20 i 21, u tablici 5 su navedene vrijednosti za omnidirekzione radio-navigacione uređaje, dok se na osnovu parametara sa slika 22 i 23 u tablici 6 nalaze navedene vrijednosti za usmjerene navigacione uređaje.

UREĐAJ	a	b	r	L	D	h	H	∅
	(m)	(m)	(m)	(m)	(m)	(m)	(m)	(°)
ILS LLZ	3.810,00	500,00	9.810,00	1.500,00	500	70	10	20
ILS GP	800,00	50,00	6.000,00	325,00	250	70	5	10
DME (GP)	300,00	20,00	6.300,00	1.500,00	600	70	20	40

Tablica 5: Parametri za usmjerene navigacione uređaje

UREĐAJ	r	R	j	h	∅
	(m)	(m)	(m)	(m)	(°)
DVOR	600	3.000	10.000	52,0	1
DME (DVOR)	300	3.000	n/a	52,4	1
VHF 1	300	2.000	n/a	34,9	1

Tablica 6: Parametri za omnidirekzione radio-navigacione uređaje

Područja posebnih ograničenja u odnosu na "Aerodrom Trebinje"

Buka koju generiše vazdušni saobraćaj može da uzrokuje ozbiljne zdravstvene probleme, naročito u okolini aerodroma. Ova buka može biti nekoliko puta glasnija od ostalih ambijentalnih zvukova, dok na udaljenijim mjestima ima manji intenzitet iako se čuje znatno duže. Nivoi buke obično nisu dovoljno visoki ili dovoljno dugotrajni da bi mogli direktno izazvati fizičke povrede, ali mogu proizvesti intenzivnu uznemirenost. Buka koja može biti izazvana vazdušnim saobraćajem je važan faktor za planiranje, projektovanje i eksploataciju aerodroma. Povećanje broja polijetanja i slijetanja dovodi do negodovanja stanovništva, što može da rezultira ograničavanjem daljeg razvoja aerodroma. Stoga je najvažniji aspekt borbe protiv štetnog uticaja avio-buke na stanovništvo adekvatno zoniranje okoline aerodroma. Ono podrazumijeva definisanje kontura buke u okolini aerodroma i kontrolu namjene prostora u skladu sa njima. Buka se na aerodromima generalno može podijeliti na buku motora nastalu prilikom slijetanja i polijetanja aviona (airborne noise), buku usljed kretanja aviona po manevarskim površinama, buku motora prilikom provjere rada i održavanja, buku od pogonskih jedinica i pomoćnih pogonskih jedinica na platformi, buku usljed saobraćaja servisnih vozila i buku vozila na pristupnim saobraćajnicama.

Ispitivanja uticaja aviobuke se zasnivaju na grubim procjenama što ima uticaja na tačnost izofona. Za formiranje kontura buke (izofona), korišćen je software SoundPLAN Essential 4.1, koji omogućava zadavanje flote avionu i njihovu frekvenciju operacija danju i noću, kao i precizno prikazivanje kretanja po track-ovima ili poletno-slijetnim putanjama, kao i putanjama u slučaju neuspjelog prilaza ili trenažnih letova. Struktura flote je predložena na osnovu prognoze saobraćaja, a struktura korišćenja track-ova je pretpostavljena na osnovu predloženih procedura u prilazu i slijetanju, kao i u trenažnim letovima.

Granice rasprostiranja buke oko poletno-sletne staze utvrđene su analizom pomoću softvera SoundPLAN Essential 4.1, a radi se o utvrđivanju zone rasprostiranja buke od 50 dB. Izvan konture buke od 50 dB nema ograničenja za razvoj stambene namjene, vaspitno-obrazovne, turističke, rekreativne i sličnih namjena. Unutar konture buke jačine 50 dB, moguće je planirati isključivo sadržaje u funkciji odvijanja vazdušnog saobraćaja, odnosno sadržaje u funkciji razvoja aerodromskog kompleksa, kao i zone isključivo poslovne namjene (upravne, trgovačke, zanatske, servisne, industrijske, skladišne, servisne i slične namjene). Takođe, moguće je planiranje i javnih zelenih i rekreacionih površina koje bi se koristile povremeno i u toku dana (Prema Pravilniku o dozvoljenim granicama intenziteta zvuka i šuma («Službeni list» SR BiH broj 46/89) dan je od 06:00 do 22:00). Za postojeće objekte, unutar konture buke jačine 50 dB, a koji su van zone zabrane gradnje, utvrđuje se režim sanacije uz uslov utvrđivanja mjera zaštite od buke za svaki pojedinačni objekat, a koji je u funkciji namjene svakog objekta pojedinačno.

Ukoliko se tokom eksploatacije aerodroma utvrdi neprihvatljiv rizik po okolinu usled uticaja buke generisane vazdušnim saobraćajem, potrebno je sprovesti odgovarajuće mere zaštite i sanacije.

Modelirana granica rasprostiranja buke od 50 dB za pretpostavljenu prognozu saobraćaja prikazana je na grafičkom prilogu broj 13- *Posebna namjena prostora sa površima za ograničavanje prepreka i zone bez prepreka.*

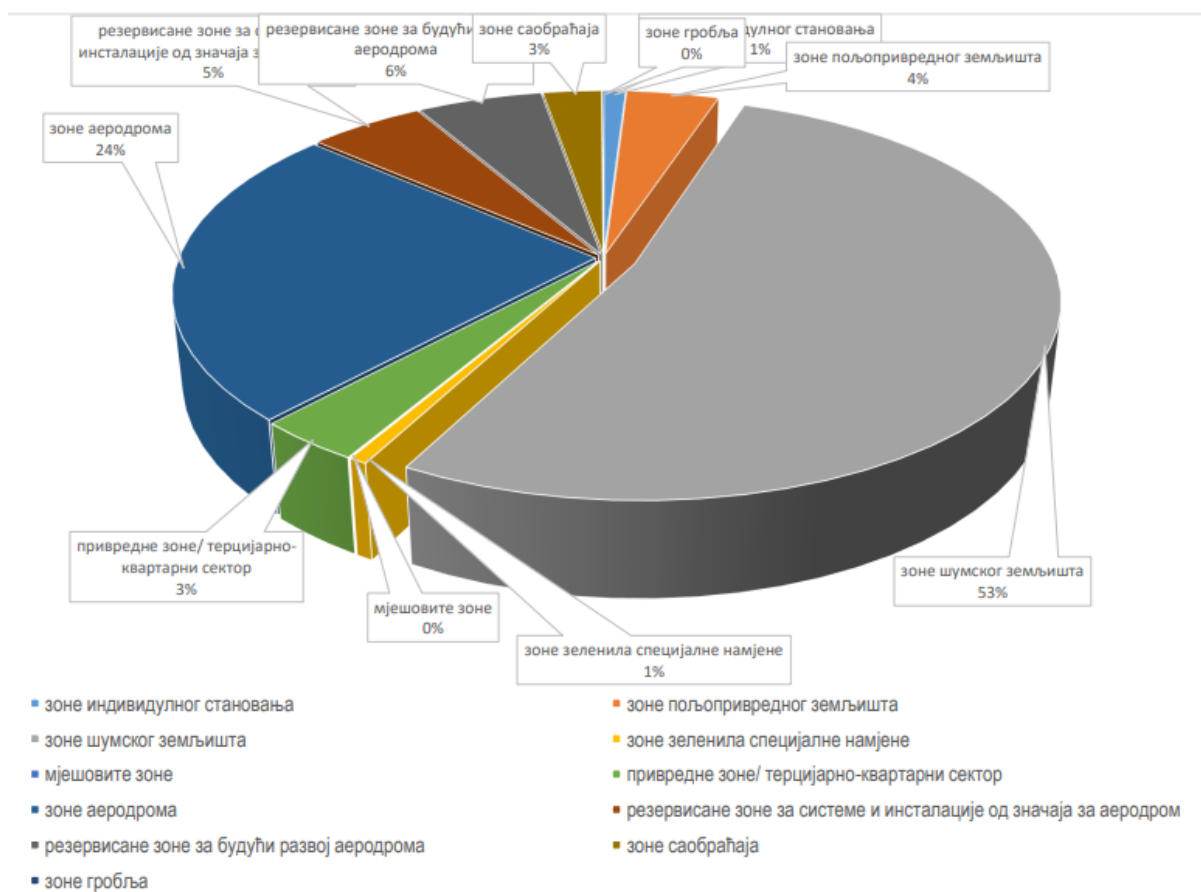
6.11. Planirani bilans površina

Površina obuhvata Plana je cca 1234 ha. Na grafičkom prilogu br. 10- *Zoning karta* prikazana je planirana namjena površina.

Bilans potreba i mogućnosti u ovom prostoru je iskazan definisanjem programskog zadatka, ali je on u suštini definisan kroz mogućnosti koje razmatrani prostor pruža za izgradnju aerodroma, kao i zadržavanjem objekata koji nisu ugroženi planiranom izgradnjom aerodroma i kao i ciljevima koje ovaj Plan ima definisane u ranijim dijelovima ovog poglavlja.

Bilans površina u okviru obuhvata Plana iznosi:

- Ukupna površina zone individualnog stanovanja iznosi oko 12,05 ha.
- Ukupna površina zone poljoprivrednog zemljišta iznosi oko 51,5 ha.
- Ukupna površina zone šumskog zemljišta iznosi oko 650,67 ha.
- Ukupna površina zone zelenila specijalne namjene iznosi oko 7,4 ha.
- Ukupna površina mješovite zone iznosi oko 0,54 ha.
- Ukupna površina privredne zone/ tercijarno-kvartarni sektor iznosi oko 42,11 ha.
- Ukupna površina zone aerodroma iznosi oko 301,77 ha.
- Ukupna površina rezervisane zone za sisteme i instalacije od značaja za aerodrom iznosi oko 64,66 ha.
- Ukupna površina rezervisane zone za budući razvoj aerodroma iznosi oko 69,96 ha.
- Ukupna površina zone saobraćaja iznosi oko 32,7 ha.
- Ukupna površina zone groblja iznosi oko 0,9 ha.

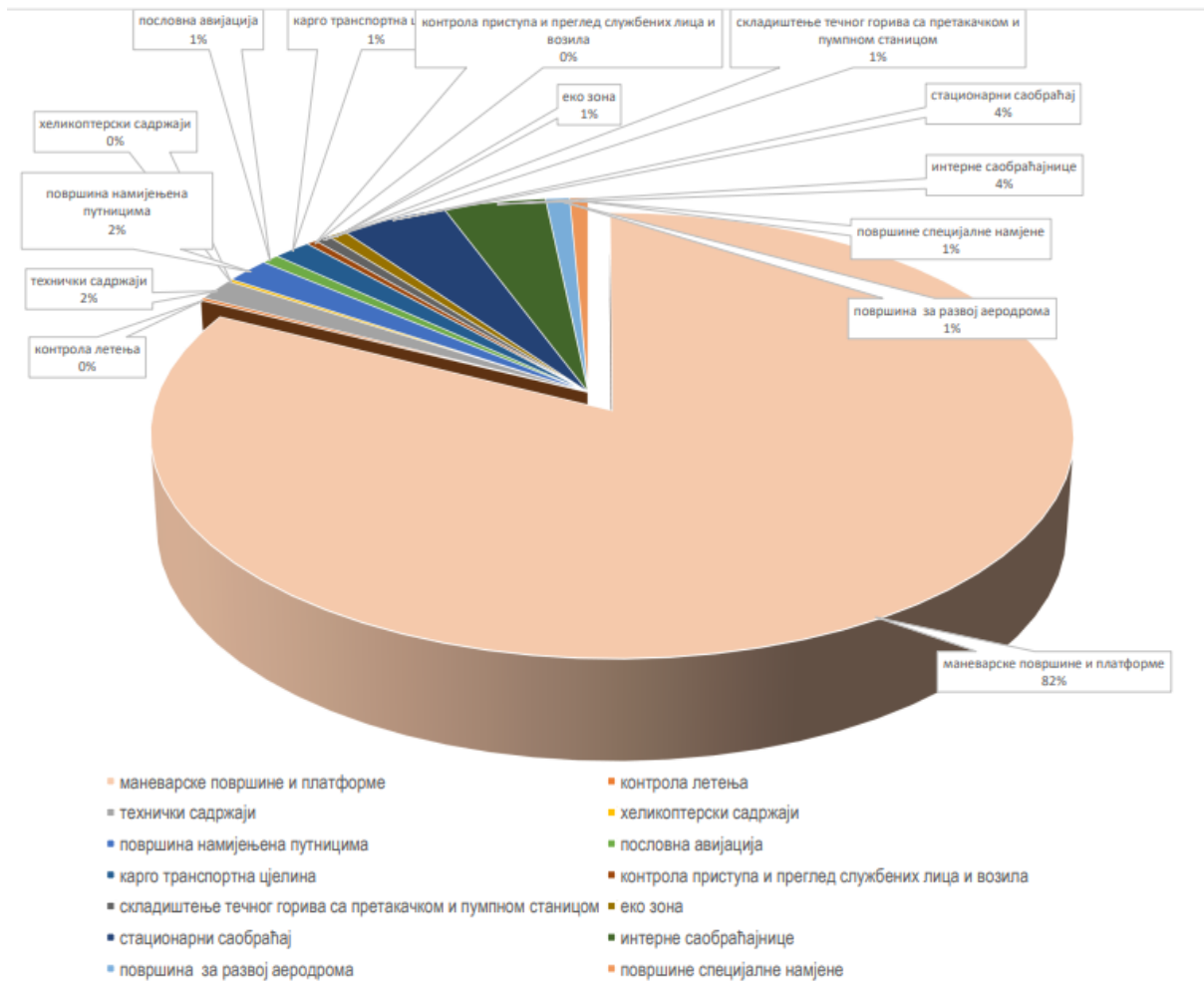

Grafikon br. 7- Zastupljenost zona po namjeni u obuhvatu Plana

Na grafičkom prilogu br. 11- Zoning karta- detaljna namjena zone aerodroma prikazana je planirana detaljna namjena površina u zoni aerodroma.

Prema operativno-tehničkim zahtjevima izvršeno je grupisanje srodnih sadržaja, te su unutar zone aerodroma definisane sljedeće funkcionalne cjeline sa površinama kako slijedi:

• manevarske površine i platforme	248,65 ha
• kontrola letenja	0,60 ha
• tehnički sadržaji	4,72 ha
• helikopterski sadržaji	0,60 ha
• površina namijenjena putnicima	5,40 ha
• poslovna avijacija	2,11 ha
• kargo transportna cjelina	4,52 ha
• kontrola pristupa i pregled službenih lica i vozila	1,20 ha
• skladištenje tečnog goriva sa pretakačkom i pumpnom stanicom	1,85 ha
• eko zona	2,12 ha
• stacionarni saobraćaj	12,82 ha
• interne saobraćajnice	12,16 ha
• površina rezervisana za razvoj aerodroma	2,84 ha
• površine specijalne namjene	2,21 ha.

Grafikon br. 8- Zastupljenost zona po namjeni u obuhvatu Zone aerodroma

7. SPROVOĐENJE PLANA

7.1 INSTITUCIONALNI I KADROVSKI OKVIR ZA PROVOĐENJE PRAĆENJA PLANA

Pod ovim instrumentima, uvažavajući svu pozitivnu zakonsku regulativu u Republici Srpskoj i BiH, nužno je uobziriti i podzakonska akta, ali i interne odluke i pravne propise koji se donose u okviru nadležnosti opštinske uprave, kao teritorijalne organizacije koja poznaje potrebe, mogućnosti i očekivanja vlastite populacije, ali istovremeno ima kvantum znanja neophodan da prepozna zakonodavna kretanja na nivou državnog uređenja.

U tom smislu za očekivati je realne postavke i ozbiljne inicijative za izmjene, dopune postojećih zakonskih propisa ili podzakonskih akata, njihovo usaglašavanje i konzistentnost rješenja, ili donošenje novih zakonskih propisa na svim nivoima, a koji bi inkorporirali u svojim rješenjima opservacije Grada, kao mikro regionalne jedinice. Kako stoji obaveza da se cjelokupno zakonodavstvo Srpske unificira sa propisima Evropske unije, u periodu koji slijedi nakon usvajanja Plana, za očekivati je da Skupština Grada pokrene inicijative za iznalaženje zakonskog/podzakonskog okvira kojim se omogućava ubrzavanje i pojednostavljivanje procedure izdavanja urbanističke saglasnosti i građevinske dozvole, objedinjavanje ova dva postupka i sl.

7.2 TERITORIJALNI I FUNKCIONALNI PRIORITETI

U skladu sa važećim propisima Plan predstavlja osnov za izdavanje Lokacijskih uslova za aerodrom kao i ostale planirane sadržaje u obuhvatu predmetnog dokumenta, kao i izradu urbanističko-tehničkih uslova i za privođenje prostora planiranoj namjeni.

Ovim Planom i uslovima definisani su relevantni urbanistički elementi za projektovanje i izgradnju objekata u području Plana.

Prije izrade arhitektonskih projekata za objekte čija gradnja se ovim Planom predviđa trebalo bi formulisati detaljan projektni zadatak, koji uključuje i podatke i zahtjeve sadržane u Planu.

Detaljni urbanističko-tehnički uslovi izrađuju se kao poseban elaborat, u skladu sa Planom i sa odredbama Zakona o uređenju prostora i građenju, i služe kao stručna podloga za izdavanje lokacijskih uslova i za projektovanje.

Detaljnim urbanističko-tehničkim uslovima određuju se namjena zgrada i njihovih dijelova, horizontalni i vertikalni gabariti, položaj prema građevinskim linijama i prema granicama građevinske parcele, položaj pomoćnih prostorija, uslovi priključenja na komunalne instalacije i saobraćajnice, uslovi u pogledu fasada, krovova, ograda, parkirališta, ozelenjavanja i uređenja parcela i dr.

Za zgrade koje će biti planirane detaljnim planskim dokumentom u sklopu jedinstvene funkcionalno-tehničke cjeline, urbanističko-tehnički uslovi, izrađuju se za cjelinu, ali se može definisati i fazna gradnja.

7.2.1 OBAVEZE LICA KOJA GAZDUJU OBUHVAĆENIM PODRUČJEM I JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE

Plan se provodi:

- donošenjem detaljnih dokumenata prostornog uređenja (urbanističko-tehničkih uslova), usaglašanih sa dokumentima višeg reda,
- zabranom i sprečavanjem intervencija i drugih aktivnosti u prostoru urbanog područja koje nisu u saglasnosti sa Planom,
- posebnim režimom kontrole djelatnosti štetnih za životnu sredinu,

- donošenjem propisa i drugih mjera iz nadležnosti Grada kojim se uređuju pojedina pitanja uređenja u predmetnom obuhvatu.
- neposrednom primjenom – u slučajevima kada Plan predstavlja osnov za izradu urbanističko-tehničkih uslova i za privođenje prostora planiranoj namjeni.

Namjena površina detaljnije se razrađuje kroz navedenu dokumentaciju za sprovođenje Plana, u skladu sa detaljnijim saznanjima o prostornom obuhvatu i problematici za koje se dokumentacija izrađuje, poštujući osnovnu koncepciju razvoja, pravila i smjernice definisane ovim dokumentom.

Infrastrukturni sistemi, odnosno mreže i objekti tehničke infrastrukture detaljno su obrađene u posebnim poglavljima Plana a u skladu sa propisima i saglasnostima nadležnih institucija. Infrastrukturni sistemi predstavljeni su na karti br. 6 i obrazloženi u tekstualnom dijelu Plana.

Na prostoru predviđenom za zaštitne zone i pojaseve ne grade se objekti i ne vrše se radovi suprotno namjeni zbog kojeg je pojas uspostavljen.

Uređenje, korišćenje i građenje zemljišta mora biti usklađeno i sa:

- inženjersko geološkim karakteristikama i uslovima definisanim na kartama br. 3-5;
- uslovima korišćenja poljoprivrednog, šumskog i vodnog zemljišta predstavljenog na kartama br.10 i 11;
- mjerama zaštite životne sredine definisanim u tekstualnom poglavlju plana.

Poslovi iz oblasti urbanističkog planiranja su poslovi od posebnog interesa, a izgradnja gradova i naselja, koja se obavlja u skladu sa dokumentima prostornog uređenja, se smatra opštim interesom. Plan podliježe stručnoj kontroli kojom se provjerava usaglašenost sa zakonom i drugim propisima donijetim na osnovu zakona, ali i opravdanost planskih rješenja i usklađenost plana sa urbanističkim standardima i normativima. Obzirom na značaj plana, nužno je razraditi i definisati instrumente izvještavanja o stanju i problemima prostornog razvoja, urbanizacije, urbanističkog planiranja i zaštite životne sredine.

7.2.2 SISTEM RAZVOJNIH POLITIKA – UPRAVLJANJE ZEMLJIŠTEM, DRUGIM RESURSIMA I IZGRADNjom

Pod ovim instrumentom za realizaciju Plana podrazumijeva se izrada i sprovođenje različitih strategija, politika, studija, programa, sektorskih planova i ostalih razvojnih dokumenata.

Osnovni ekonomsko – finansijski instrumenti za realizaciju Plana odnosno izvori finansiranja planskih rješenja biće:

- gradski budžet, a naročito sredstva obezbijeđena na osnovu naknade za dodijeljeno gradsko građevinsko zemljište, naknade za preuzeto gradsko građevinsko zemljište i naknade za korišćenje gradskog građevinskog zemljišta,
- budžet Republike Srpske i
- budžet Bosne i Hercegovine,
- kreditna sredstva,
- koncesije,
- strani krediti i programi podrške (CARDS, PHARE, ISPA, SAPARD, IPA i sl.),
- Donacije i ktitorstvo.

Ostali organizacioni instrumenti su:

- Osnivanje fondacije ili kluba donatora za vanbudžetsko finansiranje mjera populacione politike,
- Formiranje registra domaćinstava sa imovinskim podacima (stanje imovine, prihodi od imovine).

U provođenju Plana značajnu ulogu će imati i transformacija odnosno reforma pojedinih postojećih institucija na entitetskom i lokalnom nivou. S obzirom na brojne probleme u oblasti prostornog uređenja i nedostatak finansijskih sredstava za njihovo potpuno rješavanje u kratkom vremenskom periodu posebnu pažnju treba posvetiti jačanju nevladinog sektora naročito u oblastima koje doprinose poboljšanju urbanog standarda i opštih uslova življenja.

Neophodno je takođe uključivanje javnosti u cjelokupnom procesu izrade i donošenja sprovedbenih dokumenata prostornog uređenja kao i njihovom sprovođenju.

7.2.3 MOGUĆNOSTI SINHRONIZACIJE RAZVOJA I GRADNJE (REPUBLIKA – JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE – INVESTITORI – DRUGA LICA)

Osnovne organizacione instrumente za realizaciju Plana predstavljaju razne vrste institucija u funkciji realizacije plana i to:

Kao što je navedeno u prethodnim poglavljima jedna od mjera koja bi doprinijela efektivnom sprovođenju Plana i kontroli njegove realizacije bila bi imenovanje posebnih tijela (stalnih ili ad-hok), koji bi kao stručni timovi, pomagali u definisanju strategija i politika urbanog razvoja a naročito u oblastima:

- upravljanja građevinskim zemljištem,
- racionalizacije stambene izgradnje i unapređenja preduzetništva u oblasti stambene izgradnje,
- unapređenja komunalnih djelatnosti,
- zaštitu životne sredine,
- koncipiranja i realizacije populacione politike,
- praćenja planskih zadataka i realizacije Plana.

V) GRAFIČKI DIO